ปัญหาการกำกับดูแลโทเคนที่ไม่สามารถทดแทนกันได้ (Non-Fungible Token : NFT) ภายใต้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 (ฉบับสมบูรณ์)

นางสาวสุจารี จิตรหัสต์ชัย

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564

หัวข้อเอกัตศึกษา	ปัญหาการกำกับดูแลโทเคนที่ไม่สามารถทดแทนกันได้ (Non-Fungible Token : NFT) ภายใต้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561
โดย	นางสาวสุจารี จิตรหัสต์ชัย
รหัสประจำตัว	6380040134
หลักสูตร	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หมวดวิชา	กฎหมายธุรกิจทั่วไป
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัชพล จิตติรัตน์
ปีการศึกษา	2564

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษาฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัชพล จิตติรัตน์)

บทคัดย่อ

แนวทางการกับดูแลโทเคนที่ไม่สามารถทดแทนกันได้ หรือ Non-Fungible Token (NFT) เป็นประเด็นถกเถียงในกลุ่มผู้ที่ให้ความสนใจด้านเทคโนโลยี เนื่องจากความเห็นของภาครัฐและเอกชนมีความแตกต่างกัน โดยที่ภาครัฐมีประกาศคำสั่งโดยอาศัยอำนาจ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ห้ามศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ให้บริการซื้อขาย NFT ในขณะที่ทางฝั่งของภาคเอกชนบางส่วนกลับไม่เห็นด้วยกับประกาศดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่า การห้ามศูนย์ซื้อขายให้บริการ NFT เป็นการปิดกั้นโอกาสของคนไทยในการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถดึงดูดนวัตกรรมและการลงทุนจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศได้

จากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแล NFT ในต่างประเทศ สามารถแบ่งกลุ่มแนวทางการกำกับดูแลได้ 2 แนวทาง คือ (1) กลุ่มประเทศที่มีการปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงที่มีอยู่ในการกำกับดูแล NFT และ (2) กลุ่มประเทศที่มีกฎหมายไม่สนับสนุนธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT โดยแนวทางการกำกับดูแล NFT ของประเทศไทยก็มีความคล้ายกับกลุ่มประเทศรูปแบบที่ (1) กล่าวคือ ประเทศไทยมีการปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลในการกำกับดูแล NFT ที่เข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล ผู้ที่ต้องการซื้อขาย NFT สามารถทำธุรกรรมได้ผ่าน NFT Marketplace ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มเฉพาะสำหรับการซื้อขาย NFT โดยหน่วยงานทางการจะพิจารณาลักษณะ NFT ตามประเภทและลักษณะของ NFT ที่ซื้อขายใน NFT Marketplace นั้น ๆ ว่าเข้าข่ายอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายหรือไม่

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า การห้ามให้บริการ NFT ในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลนั้นเป็นแนวทางที่เหมาะสม เพราะ (1) NFT เป็นหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเฉพาะ มีกลไกการให้ราคาที่ต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น ๆ และ (2) NFT มีทั้งรูปแบบที่อาจเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และรูปแบบที่ไม่เข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว จึงควรมีรูปแบบการกำกับดูแลที่แตกต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ (3) จากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลของต่างประเทศยังไม่พบข้อมูลปรากฏว่า มีหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศใดอนุญาตให้มีการซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายที่มีกฎหมายหรือหน่วยงานทางการกำกับดูแล แต่ต้องซื้อขาย NFT Marketplace ข้างต้น การห้ามซื้อขายในศูนย์ซื้อขายของประเทศไทย จึงไม่ได้ขัดกับแนวทางการกำกับดูแลของประเทศอื่น ๆ

อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือหน่วยงานกำกับดูแลควรพิจารณาออกกฎหมายลำดับรองที่มีรายละเอียดชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางในการกำกับดูแล NFT เนื่องจากในปัจจุบันการใช้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ในการกำกับดูแลยังไม่อาจครอบคลุม NFT ได้ทุกรูปแบบ แต่จะกำกับดูแลได้เฉพาะ NFT ที่เข้าข่ายอยู่ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ เท่านั้น ทั้งนี้ ในการออกกฎหมายใหม่ หรือทบทวนแก้ไขกฎเกณฑ์เกี่ยวกับ NFT หากมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ภาคเอกชนสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เต็มที่ รวมถึงมีการนำหลักการทางเศรษฐศาสตร์มาวิเคราะห์ประกอบการออกกฎหมายลำดับรอง น่าจะทำให้สอดรับกับความต้องการของภาคเอกชนมากขึ้น และช่วยลดความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการรับเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัชพล จิตติรัตน์ ที่ได้ให้เกียรติรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเอกัตศึกษา โดยให้ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนตรวจทานแก้ไขปรับปรุงเอกัตศึกษาจนสำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณครอบครัว และกัลยาณมิตรทุกคน ที่คอยสนับสนุนเป็นกำลังใจให้เสมอมา รวมทั้งอาจารย์ในอดีตทุกท่าน ที่ช่วยส่งเสริม ขัดเกลา และให้ความรู้แก่ผู้เขียนจนสามารถก้าวมาถึงความสำเร็จลุล่วงในครั้งนี้ได้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกัตศึกษาฉบับนี้จะสามารถเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจได้ในอนาคตได้ต่อไป

สุจารี จิตรหัสต์ชัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ..... ก
กิตติกรรมประกาศ..... ข
สารบัญ..... ค

บทที่ 1 บทนำ..... 1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย..... 3
1.4 สมมติฐานของการวิจัย..... 4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย..... 4
บทที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล..... 5
2.1 ความเบื้องต้นเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล..... 5
2.1.1 สินทรัพย์ดิจิทัล คริปโทเคอร์เรนซี และโทเคนดิจิทัล..... 8
2.1.2 ลักษณะของ Non-Fungible Token (NFT) หรือโทเคนที่ไม่สามารถทดแทนกันได้..10
2.1.3 รูปแบบที่ NFT นิยมถูกนำไปใช้ประโยชน์..... 11
2.1.4 ข้อเสียของ NFT..... 12
2.2 แนวความคิด และทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล..... 13
2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ..... 13
2.2.2 ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคในการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ..... 15
2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐในการกำกับดูแล..... 17
บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล NFT ของต่างประเทศและประเทศไทย..... 20
3.1 แนวทางการกำกับดูแล NFT ในต่างประเทศ..... 20
3.1.1 ประเทศที่ปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันในการกำกับดูแล NFT..... 20
3.1.2 ประเทศที่มีกฎหมายไม่สนับสนุนธุรกรรมสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT 33
3.2 แนวทางการกำกับดูแล NFT ในประเทศไทย..... 40
3.2.1 การกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ..... 40
3.2.2 การกำกับดูแลกิจกรรม ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ..... 40
3.2.3 การกำกับดูแล NFT ในประเทศไทย..... 43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 บทวิเคราะห์แนวทางการบังคับใช้กฎหมายในการกำกับดูแล NFT ในประเทศไทย..... 46
4.1 สถานะทางกฎหมายของ NFT 46
4.2 การอนุญาตหรือการห้าม NFT ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล 47
4.2.1 NFT ควรถูกห้ามไม่ให้นำมาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล..... 49
4.2.2 NFT ควรได้รับอนุญาตให้นำมาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลได้..... 50
4.3 แนวทางการกำกับดูแล NFT ที่เหมาะสม..... 53
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ..... 56
5.1 บทสรุป..... 56
5.2 ข้อเสนอแนะ..... 58

บรรณานุกรม..... 59

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลกระทบเชื่อมโยงกันทั่วโลกอันเป็นผลมาจากการการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงรูปแบบตลาดการเงิน การลงทุน รวมถึงการทำธุรกรรมของประชากรทุกคนไปอย่างสิ้นเชิงก็คือ สินทรัพย์ดิจิทัล

สินทรัพย์ดิจิทัล ได้ถูกคิดค้นในช่วงปี 2552 หลังวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี 2551 และได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในไทยและทั่วโลก และมีการแตกประเภทของสินทรัพย์ดิจิทัลออกมาหลายรูปแบบ อาทิ คริปโทเคอร์เรนซี โทเคนดิจิทัลประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์[1] ซึ่งโทเคนที่ไม่สามารถทดแทนกันได้ (Non-Fungible Token : NFT) บางประเภทก็เข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทหนึ่งด้วย โดยการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ดิจิทัลแต่ละประเภทจะขึ้นอยู่กับลักษณะของสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เหรียญสีดำของรถไฟฟ้าใต้ดิน บัตรรถไฟฟ้าบีทีเอส คูปองศูนย์อาหาร หรือชิปในคาสิโน

ในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา[2] NFT ถือว่า เป็นที่นิยมอย่างมากตั้งแต่ช่วงกลางปี 2564 เป็นต้นมา โดยมีการซื้อขาย NFT เพิ่มขึ้น 2,500% ในช่วงระยะเวลา 5 เดือน และพบว่ามีนักสะสมและนักเก็งกำไรได้ใช้เงินไปมากกว่า 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในระยะเวลา 1 เดือน ในงานศิลปะดิจิทัลที่อยู่ในรูป NFT รวมถึง Meme Token และ GIFs

อย่างไรก็ดี ในวันที่ 9 มิถุนายน 2564 คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการกำกับดูแลศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (ศูนย์ซื้อขายฯ) และออกประกาศหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล (ฉบับที่ 11) ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 (1) และมาตรา 30 แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 (พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ)

---

[1] Kaal, W. A., 2021. Digital Asset Market Evolution. Journal of Corporation Law 46(4) : 910-935.

[2] Chow, A. R., 2021. NFTs Are Shaking Up the Art World But They Could Change So Much More [Online]. Available From: https://time.com/5947720/nft-art/ [2021, 22 March]

ห้ามศูนย์ซื้อขายฯ ให้บริการโทเคนดิจิทัลพร้อมใช้ (Utility Token พร้อมใช้) หรือคริปโทเคอร์เรนซี ที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้ มาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายฯ[3]

(1) ไม่มีวัตถุประสงค์หรือสาระชัดเจนหรือไม่มีสิ่งใดรองรับโดยมีราคาขึ้นอยู่กับกระแสในโลกโซเชียล (Meme Token)

(2) เกิดจากกระแสความชื่นชอบส่วนบุคคล (Fan Token)

(3) โทเคนดิจิทัลที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีมาใช้แสดงความเป็นเจ้าของหรือให้สิทธิในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือที่เฉพาะเจาะจง โดยไม่สามารถใช้โทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากันแทนกันได้ (Non-Fungible Token: NFT)

(4) โทเคนดิจิทัลที่ออกโดยศูนย์ซื้อขายฯ เองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ซื้อขายฯ เพื่อวัตถุประสงค์ ในการใช้ประโยชน์สำหรับธุรกรรมที่เกิดขึ้นบนบล็อกเชน (blockchain)

ประกาศห้ามบริการของศูนย์ซื้อขายฯ ข้างต้น ซึ่งรวมถึงการห้าม NFT ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายฯ ด้วยนั้น ผู้ลงทุนจำนวนมากไม่เห็นด้วยกับประกาศดังกล่าว โดยประเด็นที่ผู้ลงทุนไม่เห็นด้วยมากที่สุด[4] คือ กรณีการห้ามซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายฯ เนื่องจาก NFT ในปัจจุบันถูกใช้ในวงการศิลปะ ศิลปินหลายคนทำงานศิลปะและใช้ NFT ในการระบุครอบครองสิทธิเพียงหนึ่งเดียวเพื่อวางขาย และการใช้งาน NFT ในตลาดโลกในปัจจุบันค่อนข้างแสดงให้เห็นว่า เทคโนโลยีดังกล่าวมีประโยชน์และใช้งานได้จริง เพราะไม่ได้ใช้ได้กับแค่งานศิลปะเท่านั้น แต่สามารถประยุกต์ใช้ในการระบุสิทธิ์เอกสารซื้อ-ขาย โฉนดที่ดิน หรือเอกสารระบุตัวตนได้ด้วย

นายกรณ์ จาติกวณิช หัวหน้า พรรคกล้า อดีตสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้ความเห็นว่า ประกาศของ ก.ล.ต. ข้างต้นมีทั้งความไม่ชัดเจนและทั้งการส่งผลต่อการปิดกั้นโอกาสของคนไทยในการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนในการสร้างนวัตกรรม กฎข้อบังคับในครั้งนี้เป็นการผลักไสทรัพยากรคนที่มีความสามารถและนวัตกรรมออกนอกประเทศ ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถดึงดูดนวัตกรรมและการลงทุนจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศได้[5] นอกจากนี้ นายอรรถกฤต ชิมผลาพิบูลย์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท บิทคับ ออนไลน์ จำกัด ก็ได้ให้ความเห็นว่า เกณฑ์ที่ออกมาเป็นการปิดกั้นการพัฒนาระบบนิเวศสินทรัพย์ดิจิทัลของไทย

---

[3] สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2564. คณะกรรมการ ก.ล.ต. ออกประกาศกำกับดูแลศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในการให้บริการโทเคนดิจิทัลพร้อมใช้และคริปโทเคอร์เรนซีที่มีลักษณะตามที่กำหนด [ออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.sec.or.th/TH/Pages/News_Detail.aspx?SECID=8991&NewsNo=114&NewsYear=2564&Lang=TH [2564, 16 ธันวาคม]

[4] นริศรา ซื่อไพศาล. 2564. สรุปประเด็น ก.ล.ต. ห้ามซื้อ-ขาย ‘เหรียญคริปโตฯ 4 ประเภท’ และความเห็นจากนักพัฒนาไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://thematter.co/brief/145952/145952 [2564, 15 มิถุนายน]

[5] ฐานเศรษฐกิจ. 2564. 'กรณ์' ผนึกคนสายเทค กระตุก ก.ล.ต.ประเด็นควบคุมคริปโต ชี้ราชการมีหน้าที่ส่งเสริม และกำกับดูแลอย่างเหมาะสม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.thansettakij.com/politics/484325 [2564, 16 ธันวาคม]

อีกทั้งยังไม่มีการทำประชาพิจารณ์สอบถามความเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง จะทำให้ผู้ลงทุนหันไปซื้อขายในต่างประเทศ[6]

จากประเด็นความคิดเห็นต่างข้างต้น เกี่ยวกับการออกประกาศหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน แต่มีประเด็นพิพาทว่า อาจทำให้ประเทศสูญเสียโอกาสในหลายประการ จึงเป็นที่มาของการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ว่า ควรให้ NFT สามารถซื้อขายได้ในศูนย์ซื้อขายฯ หรือไม่ หากไม่ ควรมีแนวทางการกำกับดูแลอย่างไร เพื่อป้องกันความเสี่ยงทางด้านอาชกรรมทางการเงิน คุ้มครองผู้ลงทุน ในขณะเดียวกันสนับสนุนการเติบโตของนวัตกรรมและการสร้างรายได้ให้แก่ภาคเอกชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยในท้ายที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ NFT ประกอบด้วย ลักษณะ รูปแบบการใช้งาน ประโยชน์ และเทคโนโลยีเบื้องหลังการทำงาน
2. เพื่อศึกษารูปแบบการกำกับดูแล NFT ในต่างประเทศ
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมการกำกับดูแล NFT ของประเทศไทย
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการกำกับดูแล NFT ของประเทศไทย ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นการศึกษาเฉพาะ NFT ที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2563-2564 เนื่องจาก NFT พึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ เนื่องจาก NFT เป็นสิ่งที่พึ่งแพร่หลาย ข้อมูลแนวทางการกำกับดูแลของต่างประเทศจึงอาจมีอยู่อย่างจำกัด รูปแบบการศึกษาจึงจะอยู่ในรูปแบบเก็บข้อมูลในเชิงกว้างของหลากหลายประเทศเพื่อให้เห็นแนวโน้มของประเทศส่วนใหญ่เพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

ทั้งนี้ งานวิจัยชิ้นนี้จะศึกษาเฉพาะประเด็นการกำกับดูแลที่อยู่ภายภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ซึ่งเป็นกฎหมายจัดทำขึ้นเพื่อการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลโดยเฉพาะของประเทศไทย และกฎหมายที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลในต่างประเทศ

---

[6] ฐานเศรษฐกิจ. 2564. โวยห้ามซื้อขายคริปโท 4 ประเภท หวั่นกระทบพัฒนาเงินดิจิทัล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.thansettakij.com/tech/484180 [2564, 17 ตุลาคม]

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

ประเทศไทยควรมีการกำกับดูแล NFT ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาและใช้ประโยชน์สำหรับผู้ลงทุนและผู้ประกอบธุรกิจชาวไทย รวมทั้งเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากอาชญากรรมทางการเงิน โดยการซื้อขาย NFT ในปัจจุบันยังไม่ควรให้มีการซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล เนื่องจาก NFT มีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนสินทรัพย์ดิจิทัลทั่วไป และควรใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงในการกำกับดูแลการซื้อขาย NFT ในแพลตฟอร์มสำหรับซื้อขาย NFT (NFT marketplace) นอกจากนี้ รัฐควรพิจารณาออกกฎหมายลำดับรองเพื่อกำกับดูแล NFT ต่อไปในอนาคตตามแบบอย่างของสหภาพยุโรป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจสาเหตุ ลักษณะ การใช้งาน ประโยชน์ และเทคโนโลยีเบื้องหลังการทำงานของ NFT
2. เข้าใจรูปแบบการกำกับดูแล NFT ในต่างประเทศ
3. ทราบแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแล NFT ของประเทศไทยจากการวิเคราะห์รูปแบบการกำกับดูแลของประเทศไทยและต่างประเทศ
4. สามารถนำเสนอแนวทางการกำกับดูแล NFT ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันในประเทศไทย

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

รายงานการวิจัยชิ้นนี้จะเป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องการกำกับดูแล NFT ที่มีในปัจจุบันทั้งของไทยและต่างประเทศจาก เอกสารงานวิจัย หนังสือ วารสาร บทความ ข่าว หรือเว็บไซต์ทางการของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางการกำกับดูแล NFT ได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 2
หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล

จากการที่สินทรัพย์ดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนได้มีการออก พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ เพื่อมากำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลโดยเฉพาะ ในบทนี้ จึงจะเป็นการกล่าวถึงข้อมูล ลักษณะ และความเป็นมาของสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึงแนวความคิด และทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล

2.1 ความเบื้องต้นเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล

ก่อนที่คำว่าสินทรัพย์ดิจิทัลจะเป็นที่รู้จักและถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายนั้น คำที่เป็นที่รู้จักมาก่อนคือคำว่า สกุลเงินเสมือน (virtual currency) โดยในเดือนมิถุนายน 2557 Financial Action Task Force (FATF) ได้ออกรายงาน Virtual Currencies: Key Definitions and Potential Risk AML/CFT เพื่อตอบสนองต่อการเกิดขึ้นของสกุลเงินเสมือน และกลไกการชำระเงินที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นการส่งมูลค่าผ่านทางอินเทอร์เน็ต และต่อมามีการขยายขอบเขตไปถึงการจัดการเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการฟอกเงินและการจัดหาเงินทุนของผู้ก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริการชำระเงินสกุลเงินเสมือนด้วยตามบทบาทหน้าที่ของ FATF อย่างไรก็ตาม ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาได้มีพัฒนาการเกี่ยวกับสินทรัพย์เสมือน หรือสินทรัพย์ดิจิทัล หลากหลายมากขึ้น ในเดือนสิงหาคม 2561 FATF จึงมีการเพิ่มเติมคำว่า สินทรัพย์เสมือน (virtual asset) หรือหลายประเทศเรียก สินทรัพย์ดิจิทัล (digital asset) ขึ้นมาใน FATF Recommendation[7]

จากรายงานของ FATF ข้างต้น สกุลเงินเสมือน หมายถึงสิ่งแทนที่อยู่ในรูปดิจิทัลที่แสดงถึงมูลค่าและสามารถ (1) ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และ/หรือ (2) หน่วยวัดมูลค่า และ/หรือ (3) หน่วยเก็บรักษามูลค่า แต่ไม่มีสถานะไม่มีสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมายของประเทศใด[8]

สำหรับสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น สามารถตีความได้ทั้งในรูปแบบอย่างแคบและรูปแบบอย่างกว้าง ในความหมายอย่างแคบสินทรัพย์ดิจิทัลคือสิ่งที่สร้างขึ้นผ่านรหัสคอมพิวเตอร์และการตกลงอย่างตรงกันร่วมกันของอัลกอริทึมคอมพิวเตอร์หลาย ๆ เครื่อง ในการยืนยันความถูกต้อง ความมีตัวตนของสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ๆ สำหรับในความหมายอย่างกว้าง สินทรัพย์ดิจิทัลครอบคลุม สินทรัพย์เสมือนหรือสินทรัพย์อิเล็กทรอนิกส์ได้หลากหลาย เช่น ไอเทมในเกม คริปโทเคอร์เรนซี อัลท์คอยน์ สเตเบิลคอยน์ โทเคนดิจิทัลประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ ซึ่งสินทรัพย์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องสร้างขึ้นผ่านรหัสคอมพิวเตอร์และ

---

[7] Financial Action Task Force. 2021. UPDATED GUIDANCE FOR A RISK-BASED APPROACH - VIRTUAL ASSETS AND VIRTUAL ASSET SERVICE PROVIDERS [Online]. Available From: https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/Updated-Guidance-VA-VASP.pdf [2021, 23 December]

[8] Financial Action Task Force. 2014. FATF REPORT - Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks [Online]. Available From: https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf [2021, 23 December]

ไม่ต้องมีการตกลงอย่างตรงกันร่วมกันของอัลกอริทึมคอมพิวเตอร์เสมอไป ขึ้นอยู่กับประเภทของสินทรัพย์นั้น[9]

เนื่องจากสินทรัพย์ดิจิทัลครอบคลุมสินทรัพย์อิเล็กทรอนิกส์หลายประเภท ประโยชน์การใช้งานจึงหลากหลาย เช่น ใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ใช้เป็นระบบชำระเงิน ใช้แสดงแทนสิทธิในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการต่าง ๆ หรือสิทธิอื่น ๆ ตามที่บริษัทที่ออกสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ๆ กำหนด โดยสินทรัพย์ดิจิทัลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) คริปโทเคอร์เรนซีและ (2) โทเคนดิจิทัล โดยคริปโทเคอร์เรนซี คือ หน่วยอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใด เช่น บิทคอยน์ อีเธอเรียม ซึ่งมูลค่าของคริปโทเคอร์เรนซีจะขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของตลาด ในขณะที่ โทเคนดิจิทัล คือ หน่วยอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการ หรือ สิทธิในการเข้าถึงสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นที่ถูกกำหนดไว้ ดังนั้น มูลค่าของโทเคนดิจิทัลจะขึ้นอยู่กับมูลค่าสิทธิข้างต้น ทั้งนี้ โทเคนดิจิทัลสามารถออกเสนอขายได้ผ่านกระบวนการที่เรียกว่า การระดมทุนแบบดิจิทัลด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัล (Initial Coin Offering: ICO) เสมือนกับการออกเสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรก (Initial Public Offering: IPO) แก่ผู้ลงทุนหุ้นสามัญ[10]

สำหรับตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล ตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลได้มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2552 ซึ่งเป็นปีที่บิตคอยน์ ซึ่งเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทคริปโทเคอร์เรนซี ได้ถูกคิดค้นขึ้นภายหลังหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2551 โดยบุคคลนิรนามหรือกลุ่มของคนที่มีนามสมมติว่า ซาโตชิ นากาโมโตะ[11] สำหรับแนวคิดในการสร้างบิตคอยน์นั้น มีที่มาจากความต้องการสร้าง แพลตฟอร์มการชำระเงินดิจิทัลที่สามารถสร้างความปลอดภัยการชำระเงินออนไลน์ระหว่างสองฝ่ายได้ทั่วโลกโดยไม่ต้องมีบุคคลที่สาม หรือตัวกลาง ดังเช่นธนาคาร และต่อมาจำนวนของบิตคอยน์ได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปี 2559-2561 และถือเป็นคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้รับความนิยมหลัก ในช่วงปี 2561-2562 ได้มีคริปโทเคอร์เรนซีสกุลใหม่ ๆ เข้ามาและเป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยเทคโนโลยีที่อยู่เบื้องหลังบิตคอยน์ที่ทำให้เกิดตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลก็คือ บล็อกเชน สำหรับการเกิดขึ้นของ บล็อกเชน นั้น มีที่มาจากการเข้ามามีบทบาทของอินเทอร์เน็ต

---

[9] Kaal, W. A., 2021. Digital Asset Market Evolution. Journal of Corporation Law 46(4) : 910-935.

[10] ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2564. มารู้จักสินทรัพย์ดิจิทัลกันเถอะ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.set.or.th/set/financialplanning/lifeevent.do?name=lifeevent_detail_freelance-7&innerMenuId=7 [2564, 25 ตุลาคม]

[11] Central Penn Business Journal. 2021. A Short History of Cryptocurrencies [Online]. Available From: https://www.cpbj.com/short-history-cryptocurrencies/ [2021, 21 July]

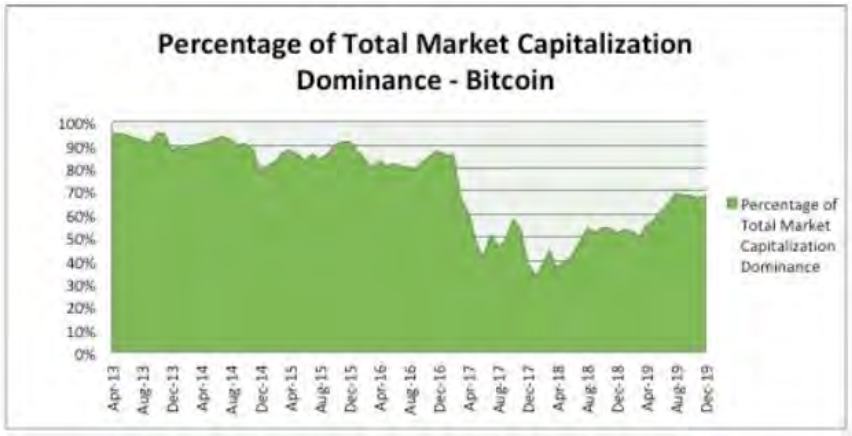

ภาพที่ 1-1 ร้อยละของจำนวนบิตคอยน์ในตลาดคริปโทเคอร์เรนซี
ที่มา: Kaal, W. A., 2021. Digital Asset Market Evolution. *Journal of Corporation Law* 46(4) : 910-935.

บล็อกเชน คือ เทคโนโลยีการจัดเก็บข้อมูลแบบกระจายศูนย์ หรือชื่อภาษาอังกฤษที่เรียกว่า Distributed Ledger Technology (DLT) ที่บันทึกรายการธุรกรรมดิจิทัลบนคอมพิวเตอร์หลายเครื่องในเวลาเดียวกัน ทำให้ไม่ถูกควบคุมโดยบุคคลใดเพียงคนเดียว ทุกคอมพิวเตอร์จะได้รับสำเนาฐานข้อมูลเก็บไว้และจะมีการอัปเดตฐานข้อมูลแบบอัตโนมัติเมื่อมีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น โดยสำเนาฐานข้อมูลของทุกคนในเครือข่ายจะต้องถูกต้อง และตรงกันกับของสมาชิกคนอื่นในเครือข่าย (ผู้ใช้งานทุกคนจะได้เห็นข้อมูลชุดเดียวกันทั้งหมด) นอกจากนี้ ยังเป็นที่เชื่อว่า รูปแบบการบันทึกข้อมูลบนบล็อกเชนนั้น มีความปลอดภัยเนื่องจาก ต้องใช้วิทยาการเข้ารหัสลับและความสามารถคอมพิวเตอร์ในการเข้าถึงข้อมูล อีกทั้งผู้ใช้หรือผู้ทำธุรกรรมไม่จำเป็นต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อนไม่เหมือนการเปิดบัญชีธนาคาร หรือทำบัตรเครดิต โดยข้อมูลที่บันทึกไปก่อนหน้าบนบล็อกเชนไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขได้ รวมถึงไม่สามารถทำธุรกรรมซ้ำได้[12]

จุดที่สินทรัพย์ดิจิทัล และคริปโทเคอร์เรนซี ต่างจากสกุลเงินที่ถูกกำหนดขึ้นให้เป็นเงินที่สามารถใช้ได้ตามข้อกำหนดของรัฐบาลหรือตามกฎหมาย (Fiat Currency) หลัก ๆ คือ (1) มูลค่าอ้างอิง (2) ระดับของอุปทาน และ (3) วิธีการจัดเก็บ โดยมูลค่าของสกุลเงิน Fiat Currency จำต้องมีการรับรองโดยของมีมูลค่า[13] เช่นทองคำ พลเมืองในประเทศที่ใช้ Fiat Currency จะมีความไว้วางใจในระบบเศรษฐกิจ รัฐบาล และธนาคารกลางของประเทศ เพราะมักถูกออกแบบให้มีอุปทานคงที่เพื่อป้องกันภาวะเงินเฟ้อ ในขณะที่คริปโทเคอร์เรนซี เช่น บิตคอยน์นั้น มูลค่าขึ้นอยู่กับความต้องการหรืออุปสงค์ของตลาด นอกจากนี้ คริปโทเคอร์เรนซีสามารถจัดเก็บ และถ่ายโอนได้โดยไม่ต้องผ่านตัวกลาง ในขณะที่ Fiat Currency ต้องมีการถ่ายโอน จัดเก็บผ่านตัวกลาง

---

[12] พรรณนิภา รอดวรรณะ. 2564. สิ่งที่นักบัญชียุคใหม่ควรทราบ ตอนที่ 1 ความรู้ขั้นพื้นฐานด้านเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.tfac.or.th/Article/Detail/135089 [2564, 19 ตุลาคม]

[13] ประชาชาติธุรกิจ. 2563. บทเริ่มต้นจริงจังของ Token กับ e-Commerce ในไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.prachachat.net/ict/news-546965 [2564, 26 ตุลาคม]

อาจเรียกได้ว่า คริปโทเคอร์เรนซีออกแบบมาเพื่อเลี่ยงตัวกลางทางการเงินที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถทำธุรกรรมได้ได้สะดวกและรวดเร็ว อย่างไรก็ดี วิธีการแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีเป็น Fiat Currency ก็ยังคงต้องใช้บริการผู้ให้บริการแลกเปลี่ยน เช่น Coinbase หรือ Bitcoin.com และจะต้องมีการเสียค่าธรรมเนียมในการเปลี่ยน[14]

สำหรับประเด็นความเสี่ยง หรือข้อกังวลเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ถือเป็นประเด็นที่รัฐบาลทั่วโลกจับตา โดยเฉพาะคริปโทเคอร์เรนซี โดยมีความเสี่ยงต่ออาชญากรรมทางการเงิน รวมถึงการฟอกเงิน การหลีกเลี่ยงภาษี และการซื้อสินค้าผิดกฎหมายหรือบริการ จากการศึกษาที่ดำเนินการเมื่อต้นปี 2561 พบว่า ธุรกรรมผิดกฎหมายกว่า 76 พันล้านดอลลาร์สหรัฐดำเนินกิจกรรมโดยใช้คริปโทเคอร์เรนซีเป็นสื่อกลางในการทำธุรกรรม[15] ซึ่งมีขนาดคร่าว ๆ เท่ากับขนาดของตลาดยาเสพติดที่ผิดกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและยุโรป อย่างไรก็ดี แม้ว่าคริปโทเคอร์เรนซีจะถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นทางเลือกการใช้งานแทนสกุลเงินทั่วไปที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่นอกจากกลไกการป้องกัน หรือระบบบล็อกเชนที่อยู่เบื้องหลังการทำงานของคริปโทเคอร์เรนซีแล้ว ก็ยังไม่มีหน่วยงานทางการใดมีบทลงโทษผู้ที่ละเมิดระบบของคริปโทเคอร์เรนซีดังกล่าว จึงเกิดเป็นความเสี่ยงอาชญากรรมทางการเงินข้างต้น นอกจากนี้ ยังมีประเด็นความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ และประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลอีกด้วย โดยอาจารย์จากมหาวิทยาลัย Drexel University’s law school กล่าวไว้ว่า เนื่องจากข้อมูลไม่สามารถลบออกจากบล็อกเชนได้ จึงอาจทำให้ขัดกับกฎหมายด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และบริษัทชาร์ลส์ ชวาบ คอร์ปอเรชั่น ซึ่งเป็นบริษัทให้บริการทางการเงินรายใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ข้อมูลกับสื่อมวลชนไว้ว่า บริษัทจะยังคงติดตามกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคริปโทเคอร์เรนซีต่อไป ตามพัฒนาการของคริปโทเคอร์เรนซี ทั้งนี้ แนะนำว่าให้จัดคริปโทเคอร์เรนซีอยู่ในทรัพย์สินเพื่อการเก็งกำไร ไม่ใช่ทรัพย์สินเพื่อการลงทุนระยะยาว[16]

2.1.1 สินทรัพย์ดิจิทัล คริปโทเคอร์เรนซี และโทเคนดิจิทัล

คำว่า สินทรัพย์ดิจิทัล[17] ได้มีการกำหนดนิยามอย่างเป็นทางการขึ้นครั้งแรกใน พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ โดยได้บัญญัติไว้ว่า สินทรัพย์ดิจิทัล หมายความว่า (1) คริปโทเคอร์เรนซี และ (2) โทเคนดิจิทัล อย่างไรก็ดี จากรายงานการศึกษาเกี่ยวกับการบังคับคดีสินทรัพย์ดิจิทัล จัดทำโดยกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม พบว่า สินทรัพย์ดิจิทัล จัดเป็นทรัพย์สินที่สามารถยึดและอายัดได้

---

[14] Central Penn Business Journal. 2021. A Short History of Cryptocurrencies [Online]. Available From: https://www.cpbj.com/short-history-cryptocurrencies/ [2021, 21 July]

[15] Bessemer, C., Cryptocurrency: Legality and Role Within Us Financial Institutions. Syracuse Journal Of Science & Technology Law 36 : 3-24.

[16] Central Penn Business Journal. 2021. A Short History of Cryptocurrencies [Online]. Available From: https://www.cpbj.com/short-history-cryptocurrencies/ [2021, 14 December]

[17] พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่ 33 ก, หน้า 43-70.

สอดคล้องกับหลักกฎหมายไทย ที่พิจารณาได้ว่า สินทรัพย์ดิจิทัลเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่างแต่เป็นสิ่งที่มีราคาและถือเอาได้ จึงถือเป็นทรัพย์สินตามประมวลของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 138 และสอดคล้องกับคำพิพากษาฎีกาที่ 4311/2557 ที่วินิจฉัยว่าข้อมูลที่ถูกเก็บอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์นั้นมีลักษณะเป็น “เอกสาร” ตามกฎหมายที่สามารถยึดและอายัดได้[18]

คำว่า คริปโทเคอร์เรนซี หมายความถึง หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัลด้วยกัน เช่น บิทคอยน์ อีเธอเรียม เป็นต้น รวมทั้งคริปโทเคอร์เรนซีที่มีการตรึงมูลค่าไว้กับสินทรัพย์ที่มีความมั่นคง เช่น ทองคำ สกุลเงินต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า สเตเบิลคอยน์ (stable coin)

ในด้านการตีความเพื่อใช้ในทางปฏิบัติจริงแล้วนั้น คริปโทเคอร์เรนซีไม่สามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย แต่สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้[19]

คำว่า โทเคนดิจิทัล หมายความถึง หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ หรือ กำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง โดยโทเคนดิจิทัลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่

(1) โทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน (Investment Token) ซึ่งให้สิทธิในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ

(2) โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ (Utility Token) ซึ่งให้สิทธิแก่ผู้ถือในการได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง โดยโทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ยังแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์แบบพร้อมใช้ และ โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์แบบไม่พร้อมใช้

(2.1) โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์แบบพร้อมใช้ สามารถใช้สิทธิแลกหรือใช้บริการได้ทันทีตั้งแต่วันที่เสนอขายครั้งแรก

(2.2) โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์แบบไม่พร้อมใช้ ยังไม่พร้อมให้ใช้สิทธิแลกหรือใช้ประโยชน์สินค้าหรือบริการ ต้องรอใช้สิทธิในอนาคต เพราะจะต้องนำเงินที่ได้จาก

---

[18] ศูนย์วิจัยกฎหมายและพัฒนา. 2561. โครงการศึกษาเรื่องการบังคับคดีกับสินทรัพย์ดิจิทัล. คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[19] สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2562. การกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้กฎหมายไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.sec.or.th/TH/Documents/Seminars/seminar-digitalasset-110762.pdf [2564, 26 ตุลาคม]

การขายโทเคนดิจิทัลไปจัดหาสินค้าหรือพัฒนาบริการให้เสร็จก่อน[20]

2.1.2 ลักษณะของ Non-Fungible Token (NFT) หรือโทเคนที่ไม่สามารถทดแทนกันได้

NFT เป็นหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ กำเนิดในช่วงปี 2555-2556 แต่พึ่งเริ่มได้รับความนิยมในปี 2562[21] NFT มีลักษณะเฉพาะตรงที่ไม่สามารถทำซ้ำ ไม่สามารถนำทรัพย์สินอื่นมาทดแทนกัน และไม่สามารถใช้โทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากันแทนกันได้ (Non-Fungible Token) [22] แต่หากเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล อาทิ คริปโทเคอร์เรนซี อย่างบิทคอยน์ หรืออีเธอเรียม จะจัดว่าเป็นโทเคนที่สามารถทดแทนกันได้ (Fungible Token) ทั้งนี้ NFT มีทั้งรูปแบบที่อาจเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และรูปแบบที่ไม่เข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว ตามประเภทและลักษณะของ NFT โดยจะมีการกล่าวถึงในส่วนการกำกับดูแล NFT ของประเทศไทยในบทต่อไป

วัตถุประสงค์ของการออก NFT คือ ใช้แสดง/รับรองความเป็นเจ้าของในของบางอย่างหรืองานที่มีลักษณะเฉพาะ รวมถึงให้สิทธิในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งของสิ่งนั้นอาจอยู่ในรูปแบบดิจิทัล หรือในรูปแบบที่สามารถจับต้องได้ ตัวอย่างเช่น ภาพวาด งานศิลปะ เพลง วิดีโอ ไอเท็มในเกม การ์ตูน ฯลฯ หรือแม้แต่อสังหาริมทรัพย์ ก็สามารถใช้ NFT แสดงความเป็นเจ้าของได้[23]

กล่าวได้ว่า NFT เป็นโทเคนดิจิทัลที่แสดงถึงกรรมสิทธิ์ที่มีเหนือสิ่งของชิ้นนั้นในโลกดิจิทัล และสิทธิ์ดังกล่าวสามารถโอนเปลี่ยนมือกันได้ในโลกดิจิทัล ดังนั้น NFT จึงมักมีการออกในลักษณะที่สร้างสินทรัพย์ให้อยู่ในรูปแบบของสะสม เพราะมีเพียงชิ้นเดียว และการออกเหรียญก็มักนิยมทำแบบ 1 งาน ต่อ 1 เหรียญ โดยราคาที่เสนอขายหรือประมูลก็จะขึ้นอยู่กับความมีชื่อเสียงหรือกระแสความนิยมในตัวบุคคลหรือในตัวงานที่ใช้อ้างอิงนั้น

จุดที่น่าสนใจเกี่ยวกับงานศิลปะแบบ NFT คือ ไม่ว่าใครก็สามารถเป็นผู้สร้างงานศิลปะ และขายงานได้ หากงานนั้น ๆ ถูกใจนักสะสม หรือเป็นที่ต้องการของใครก็ตามที่อยากครอบครอง ซึ่งนอกจากจะเปิดโอกาสให้นักสะสมได้พบกับผลงานศิลปินที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้องแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ศิลปินหน้าใหม่มีพื้นที่ในการแสดงผลงานของตัวเองและเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองมากขึ้นอีกด้วย NFT จึงเป็นที่นิยมมากขึ้นในหมู่ผู้สร้างงานศิลปะ

---

[20] นภนวลพรรณ ภวสันต์. 2564. ก.ล.ต.กำกับดูแลอะไร ในจักรวาล “สินทรัพย์ดิจิทัล” เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2564/220364.pdf [2564, 22 สิงหาคม]

[21] Aashna, O., 2021. India Should Embrace Non-Fungible Tokens: A Mini Primer. The Indian Learning 1(2) : 2582-5631

[22] กรุงเทพธุรกิจ. 2564. NFT : Token อ้างอิงกับทรัพย์สินที่มีชิ้นเดียวในโลก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/652571 [2564, 22 สิงหาคม]

[23] เรื่องเดียวกัน

ในปัจจุบัน การออกและการซื้อขาย NFT มักทำในวงจำกัด หรือในรูปแบบการประมูล ผ่านตัวกลาง หรือแพลตฟอร์ม ที่เป็นตลาดในการซื้อขาย NFT เป็นการเฉพาะ เช่น Opensea โดยการชำระราคามักรับชำระเป็นคริปโทเคอร์เรนซี เช่น อีเธอเรียม

ในประเทศไทย มีการวางขายทรัพย์สินในรูปแบบ NFT กันอย่างแพร่หลายขึ้นในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา เช่น ผลงานภาพดิจิทัล “ปกขายหัวเราะฉบับแรก” ที่ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1973 พร้อมลายเซ็นของ “วิธิต อุตสาหจิต” บรรณาธิการของขายหัวเราะ รวมถึงศิลปินอื่น ๆ เช่น ปาล์ม แห่งวงดนตรี Instinct ปั่น ยูทูปเบอร์ จากช่อง Riety[24] และติ๊ก ชีโร่ ก็มีการวางขายงานศิลปะของตนเองในรูปแบบ NFT เช่นกัน[25]

2.1.3 รูปแบบที่ NFT นิยมถูกนำไปใช้ประโยชน์

รูปแบบที่ NFT สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถสรุปคร่าว ๆ ได้ดังนี้[26]

1. เอกสารรับรอง: เอกสารรับรองสามารถปลอมแปลงได้ และก็อาจปลอมแปลงได้แนบเนียนมากจนไม่สามารถแยกได้ว่า เอกสารใดคือของจริงหรือของปลอม ดังนั้น การอัปโหลดรายละเอียดการรับรอง หรือเอกสารการรับรองที่ถูกทำให้อยู่ในรูป NFT และตรวจสอบข้อมูลบนบล็อกเชนนั้นถือเป็นวิธีที่ดีในการตรวจสอบสิทธิที่ได้รับใบรับรองเอกสารต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ใช้ตรวจสอบแหล่งผลิตสินค้าไปจนถึง ใบขับขี่ สูติบัตร มรณบัตร

2. วงการกีฬา: การขายตั๋วกีฬาในลักษณะฉ้อโกงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและมีอยู่ในปัจจุบัน การขายตั๋วกีฬาในรูปแบบ NFT จะช่วยให้แฟนคลับมั่นใจได้ว่า จะได้รับตั๋วของแท้ เนื่องจากพวกเขาสามารถตรวจสอบยืนยันได้บนบล็อกเชน นอกจากนี้ NFT ยังสามารถใช้งานในกรณีของสะสมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬาตั้งแต่ของสะสมดิจิทัล เช่น คลิปวิดีโอช็อตเด็ดนักกีฬา ไปจนถึงเกมแฟนตาซีเกี่ยวกับกีฬาที่ออกในรูปแบบ NFT

3. บัตรสะสมคะแนน: แนวคิดของรางวัลโทเคนดิจิทัลไม่ใช่เรื่องใหม่ ตัวอย่างเช่น McDonald's มอบบัตรสะสมคะแนนสำหรับเครื่องดื่มร้อนให้กับลูกค้า โดยเมื่อสะสมครบตามที่กำหนด สามารถนำไปแลกเครื่องดื่มได้ฟรี 1 แก้ว ทั้งนี้ บัตรสะสมคะแนนนี้อาจหายหรือเก็บไว้ผิดที่ได้ หากใช้ NFT ในการจำหน่ายบัตรสะสมคะแนน รวมถึงการเก็บคะแนนบนบัตร ซึ่งจะมีการบันทึกบนบล็อกเชน จะทำให้บัตรสะสมคะแนนของลูกค้าไม่หายไป

---

[24]นิตยสาร SME Startup. 2564. ทำความรู้จัก NFT ที่จะช่วยให้คุณขายงานศิลปะผ่านโลกดิจิตอล สร้างรายได้แบบไร้ขีดจำกัด [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.smethailandclub.com/startups-7403-id.html [2564, 22 สิงหาคม]

[25]แบไต๋. 2564. ‘ติ๊ก ชิโร่’ แปลงศิลปะเป็น NFT ‘คริปโตอาร์ต’ ประเดิม 3 ชิ้นงาน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.beartai.com/news/it-thai-news/589905 [2564, 22 สิงหาคม]

[26] Kerrigan, C., Enser, J., Federis, E., and Nyman, M., 2021. The guide to NFTs – sold as an NFT [Online]. Available From: https://www.ft.com/content/b6a3bf06-ad6b-4ab4-9ae3-15aca453f50d [2021, 17 October]

4. งานศิลปะ ดนตรี และมีม (Meme): งานศิลปะและมีมต่าง ๆ สามารถนำมาออก NFT และซื้อขายในหมู่ผู้ที่สนใจงานศิลปะได้ เช่น ภาพเสมือนของ Sophia the Robot ที่สร้างขึ้นโดยความร่วมมือกับ Andrea Bonaceto ศิลปินชาวอิตาลี สามารถขายในรูป NFT ได้เกือบ 700,000 ดอลลาร์สหรัฐ

5. วงการอสังหาริมทรัพย์: NFTs สามารถนำมาใช้ในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ดิจิทัลในโลกเสมือนจริงได้และในอนาคตก็อาจนำมาใช้ซื้อขายในโลกจริงได้ ตัวอย่างเช่น ผู้เล่นเกม Decentraland สามารถสร้างและซื้อพื้นที่ในโลกเสมือนจริงได้โดยใช้ NFT และ NFT ที่ออกนั้นจะใช้เป็นเครื่องมือยืนยันว่า เป็นบุคคลนั้นเป็นผู้สร้างและเป็นเจ้าของจริง หรืออีกหนึ่งตัวอย่าง เช่น บุคคลทั่วไปสามารถซื้อบ้านเสมือนจริงในรูปไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ได้จากโครงการ Mars House โดยโครงการ Mars House ได้ถูกขายไปในราคากว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐในเดือนมีนาคม 2564 ที่ผ่านมา ผ่านตลาดที่ชื่อว่า SuperRare ซึ่งเป็นตลาดที่ใช้ NFT ในการยืนยันสิทธิความเป็นเจ้าของเช่นเดียวกัน

6. การคมนาคมขนส่ง: NFT สามารถช่วยติดตามการเคลื่อนที่ของสินค้าตลอดเครือข่ายโลจิสติกส์ ยืนยันคุณภาพและแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ รวมถึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุและส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ได้[27]

2.1.4 ข้อเสียของ NFT

NFT อาจทำให้เกิดตลาดที่ไม่มีการกำกับดูแล (unregulated market) ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อขายสินค้าที่ถูกขโมย ฟอกเงิน หรือเป็นที่พักสำหรับรายได้หรือกำไรที่ได้มาโดยมิชอบ เนื่องจากตลาดงานศิลปะนั้นได้รับการกำกับดูแลน้อยกว่าตลาดสำหรับซื้อขายหลักทรัพย์อย่างมาก และจากการสำรวจพบว่า ตลาดงานศิลปะที่มีราคามหาศาลซึ่งต้องจ่ายเป็นสกุลเงินดิจิทัลอาจเป็นที่ที่เหมาะและเอื้อแก่การฟอกเงินหรือการหลีกเลี่ยงภาษี และทำให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายติดตามอาชญากรรมทางการเงินหรือจัดการกับผู้ไม่หวังดีได้ยากขึ้น และมูลค่า NFT ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเกินจริงหากขาดการกำกับดูแล

นอกจากนี้ การสร้าง NFTs ต้องใช้พลังงานจำนวนมาก จึงมีการปล่อยคาร์บอนเป็นจำนวนมาก ในอนาคตจึงอาจต้องมองหาช่องทางอื่น ๆ ให้มีการใช้พลังงานลดลง หรือใช้พลังงานสีเขียวหรือพลังงานสะอาดเป็นทางเลือก[28]

---

[27] Bernstain, C., 2021. 5 business use cases for NFTs [Online]. Available From: https://whatis.techtarget.com/feature/5-business-use-cases-for-NFTs [2021, 18 October]

[28] GreenWald, D.S., 2021. Are NFTs Always Bad [Online]. Available From: https://foreignpolicy.com/2021/06/21/nfts-nonfungible-tokens-bad-art-world/ [2021, 14 November]

2.2 แนวความคิด และทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล

จากคุณสมบัติ และลักษณะของสินทรัพย์ดิจิทัลดังที่ได้บรรยายมาข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาในทางกฎหมายขึ้นในเรื่องของการกำกับดูแลว่า ควรกับดูแลอย่างไรให้เหมาะสม ทั้งในเรื่องของสถานะทางกฎหมาย ความเป็นทรัพย์สิน รวมถึงสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ๆ ว่าควรจะมีลักษณะอย่างไรในทางกฎหมาย ซึ่งมีแนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในทางกฎหมาย โดยสังเขปได้ดังนี้

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ

หลักสิทธิและเสรีภาพ[29] ถือได้ว่าเป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนในการถือกำเนิดของรัฐธรรมนูญในประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนความเสมอภาคของบุคคล

ที่มาของแนวความคิดเกี่ยวกับการบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น อาจกล่าวได้ว่ามีที่มาจากชาติตะวันตกเป็นสำคัญ อันมีพัฒนาการมาจากแนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายธรรมชาติในสมัยกรีก ซึ่งต่อมาได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวคิดทางการเมืองเรียกร้องความชอบธรรมให้แก่มนุษย์ และเป็นต้นแบบของแนวความคิดเรื่องสิทธิ เสรีภาพในปัจจุบัน โดยคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของประเทศฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1789 ที่กล่าวว่า Déclaration des droits de l'homme et du citoyen ซึ่งแปลได้ว่า “สังคมใดไม่มีการให้หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพหรือไม่มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย จะถือว่ามีรัฐธรรมนูญไม่ได้” นั้น ได้ถูกนำมาใช้และกลายเป็นหลักการพื้นฐานของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ใช้กันแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก

สำหรับประเทศไทย แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามแนวคิดของตะวันตกนั้นไม่ได้เป็นที่รู้จักกันโดยแพร่หลายจนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพุทธศักราช 2475[30] ซึ่งในปีดังกล่าวได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ขึ้น อันถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย และในรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้มีการนำหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมาบัญญัติไว้ครั้งแรกคือ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาหรือลัทธิใด ๆ และมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมของประชาชน” และ

---

[29] พงษ์ธวัฒน์ บุญพิทักษ์. สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 [ออนไลน์] (ม.ป.ป.). แหล่งที่มา:
https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1728
[2564, 4 กันยายน]

[30] “หลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย : แนวความคิดและภาคปฏิบัติ,” จุลนิติ 54, มกราคม 2554: 2.

“ภายในบังคับแห่งกฎหมาย บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เคหสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การตั้งสมาคม การอาชีพ” และนับแต่นั้นมาในการจัดทำรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะคำนึงถึงหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นประการสำคัญเสมอ และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้มีการนำเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยมาบัญญัติไว้ในหมวด 3 มาตรา 25-49

เป็นที่ทราบกันดีว่า รัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายใด ๆ ที่บังคับใช้หรือจะบังคับใช้นั้นจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทนั้นไม่ได้ การที่แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพเป็นหนึ่งในรากฐานประกอบการจัดทำรัฐธรรมนูญนั้น จึงถือได้ว่าแนวความคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่สำคัญและควรใช้ประกอบการพิจารณาการออกกฎหมายใด ๆ มิให้ขัดกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิ หรือ สิทธิ์ ไว้ว่า หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม เช่น บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ เขามีสิทธิ์ในที่ดินแปลงนี้ รวมถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองให้กระทำการใด ๆ โดยสุจริตได้อย่างอิสระ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของคนอื่น

สำหรับคำว่า เสรีภาพนั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการนับถือศาสนา ความมีสิทธิที่จะทำจะพูดได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

จุดที่แตกต่างระหว่าง สิทธิและเสรีภาพที่เห็นได้เด่นชัด คือ สิทธิเป็นประโยชน์ที่ต้องมีกฎหมายรองรับและคุ้มครองไว้ บุคคลจึงจะมีสิทธิได้ โดยรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องทำให้ประชาชนได้รับสิทธินั้น ในขณะที่ เสรีภาพ เป็นภาวะอิสระของมนุษย์ บุคคลสามารถมีเสรีภาพได้โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับหรือคุ้มครอง โดยที่รัฐไม่มีหน้าที่ที่จะต้องจัดหาให้

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้รับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยไว้ในมาตรา 25 วรรค 1 ซึ่งวางหลักไว้ว่า สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ได้บัญญัติคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ การใดที่ไม่ได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น หากบุคคลนั้นถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ และหากได้รับความเสียหาย ก็มีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ

การตรากฎหมายที่จะเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 26 ได้กำหนดไว้ว่า ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หากรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติเงื่อนไขไว้กฎหมายที่จะบัญญัติขึ้นจะต้อง (1) ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม

(2) ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ (3) ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล โดยจะต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล

สำหรับ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ที่ได้ออกมานั้น ก็ได้มีการปรับใช้หลักการเรื่องสิทธิและเสรีภาพไว้ในกฎหมายด้วย โดยได้อาศัยอำนาจรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 33 มาตรา 37 และมาตรา 40 ในการตรากฎหมาย โดยให้เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ว่า เป็นไปเพื่อให้การกำกับดูแลกิจกรรมและการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงในเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองผู้ลงทุน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง[31] สอดคล้องกับเงื่อนไขในมาตรา 26 ที่ต้อง (1) ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม (2) ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ (3) ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล จึงเห็นได้ว่าหลักการเรื่องสิทธิและเสรีภาพเป็นหลักการสำคัญในการพิจารณาที่จะออกกฎหมาย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) ก็ได้นำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้ในการพิจารณาประกอบการออกกฎหมาย พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ด้วย

2.2.2 ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคในการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ

ไลโอเนล รอบบินส์ ได้เคยเขียนในหนังสือชื่อ An Essay on the Nature and Significance of Economic Science ไว้ว่า[32] “Economics is the science which studies human behavior as a relationship between ends and scarce means which have alternative uses.” หรือก็คือ เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในการตัดสินใจเลือกระหว่างทรัพยากรหรือหนทางที่มีอยู่อย่างจำกัด กับผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในการตัดสินใจของบุคคล กลุ่มบุคคล ครอบครัว ธุรกิจ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ล้วนอธิบายได้ด้วยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จุลภาค โดยการวิเคราะห์มี 3 วิธีคือ[33]

1) การวิเคราะห์ค่าท้ายสุด (Marginal analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้ที่เพิ่มขึ้น กับผลเสียที่เกิดขึ้น ในการตัดสินใจครั้งนั้น ๆ โดยผลการวิเคราะห์จะแสดงในรูปของค่าหน่วยสุดท้ายที่ทำให้เกิดการจัดสรรที่เหมาะสมที่สุด

---

[31] พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่ 33 ก, หน้า 43-70.

[32] Cooter, R., and Ulen, T., 2016. Law and Economic, 6th edition. Berkeley Law Book [Online]. Available From: http://www.econ.jku.at/t3/staff/winterebmer/teaching/law_economics/ss19/6th_edition.pdf [2021, 12 September]

[33] มหาวิทยาลัยแม่โจ้. คณะเศรษฐศาสตร์, วิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ. เครื่องมือการวัดทางเศรษฐศาสตร์[ออนไลน์]. (ม.ป.ป.). แหล่งที่มาhttp://lms.mju.ac.th/courses/158/locker/EC373/content2.htm [2564, 4 กันยายน]

2) การหาค่าดีที่สุด (Optimization) เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาค่าที่ดีที่สุดมาใช้กำหนดทางเลือกการตัดสินใจนั้น ๆ อาทิ ใช้ในการตัดสินใจว่าผู้ผลิตควรจะผลิตสินค้าจำนวนเท่าไหร่ ผู้บริโภคควรเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการผ่านช่องทางไหน โดยวิธี Optimization นี้ เป็นวิธีที่ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายในการกำหนดพฤติกรรมทั้งหลายในการจัดสรรทรัพยากรเชิงเศรษฐศาสตร์

อย่างไรก็ดี การจัดการปัญหาหรือการตัดสินแต่ละครั้งนั้น ในบางครั้งการตัดสินใจมักจะมีขอบเขต หรือข้อจำกัดบีบบังคับทำให้ไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระ ในการหาค่าที่ดีที่สุดจึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย ในการคำนวน

3) การวิเคราะห์ดุลยภาพ (Equilibrium) เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาสภาวะสมดุลระหว่างอุปสงค์ (ความต้องการซื้อ) และอุปทาน (ความต้องการขาย) เพื่อให้ต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์สูงสุดของฝ่ายตนเอง ทั้งนี้ สภาวะดุลยภาพ หมายถึง สภาวการณ์คงนิ่ง สมดุล ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตราบเท่าที่ปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสภาวะนั้นไม่เปลี่ยนแปลง

แม้ว่าการวิเคราะห์ Equilibrium จะเป็นสภาวะอุดมคติแต่ก็เป็นสภาวะที่สามารถนำมาใช้อ้างอิงเพื่อการวิเคราะห์ตัดสินใจเพื่อให้ได้ทางเลือกที่เหมาะสมได้ เนื่องจากการวิเคราะห์ Equilibrium จะทำให้ผู้ตัดสินใจเห็นภาพว่า เมื่อเลือกปฏิบัติอย่างหนึ่งผลลัพธ์จะเป็นอย่างไร

<u>ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคในการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล</u>

เนื่องจากเศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การตัดสินใจของหน่วยเศรษฐกิจแต่ละหน่วยจึงมักสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จุลภาค สำหรับในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น หากผู้มีอำนาจในการพิจารณาตรากฎหมายหรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้ที่เพิ่มขึ้นกับผลเสียที่เกิดขึ้น ในการตัดสินใจออกกฎหมายหรือแนวปฏิบัตินั้น ๆ (Marginal analysis) หรือหาจุดที่เหมาะสมที่สุด หรือดีที่สุด ของขอบเขตการกำกับดูแล (Optimization) ก็จะช่วยให้ผลลัพธ์ที่ได้จากการตรากฎหมายหรือแนวปฏิบัตินั้น ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์หรือประสิทธิภาพสูงสุดที่กฎหมายนั้น ๆ จะพึงทำหรือใช้ประโยชน์ได้ และในขณะเดียวกันก่อให้เกิดผลเสียหรือผลกระทบในเชิงลบน้อยที่สุดแก่ระบบหรือหน่วยเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นผลดีกับเศรษฐกิจของประเทศ ผู้ลงทุน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง และบรรลุวัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล

2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐในการกำกับดูแล

ตามแนวคิดของ อดัม สมิธ บิดาแห่งเศรษฐศาสตร์ที่ว่า การมีอยู่ของรัฐนั้นควรให้มีบทบาทน้อยที่สุด รัฐจะต้องพึงระวังในการเข้าแทรกแซงกิจการของเอกชนและ ควรปล่อยให้มือที่ลองหนที่มองไม่เห็นจัดการให้ระบบเป็นไปนั้น[34] ในแวดวงนักวิชาการและผู้บริหารประเทศโดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ได้มีการนำความคิดดังกล่าวมาใช้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น ต่อมา มิลตั้น ฟรีดแมน ได้มีการพัฒนาแนวคิดของ อดัม สมิธ ต่อว่า รัฐควรมีหน้าที่รักษากฎหมาย ปกป้องทรัพย์สินส่วนบุคคล วินิจฉัยข้อขัดแย้ง กำหนดกรอบการเงิน ป้องกันการผูกขาด การที่รัฐเข้าไปจัดการสวัสดิการให้กับประชาชนถือเป็นการคุกคามการดำรงอยู่ของลัทธิทุนนิยมและประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการทำลายระบบตลาดเสรีและการแข่งขัน และกิจกรรม อาทิ การพยุงราคาสินค้า การกำหนดกฎเกณฑ์ให้กับอุตสาหกรรมและธนาคาร การกำหนดอัตราภาษีศุลกากร ฯลฯ ควรให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทน เนื่องจาก มิลตั้น ฟรีดแมน มีความเห็นว่าจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่า[35]

อย่างไรก็ดี ในปี 1970 หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ของโลก แนวคิดของ เซอรจอหน ฮาวาด เคน ที่ว่า รัฐควรจะต้องเข้ามามีบทบาทในการแทรกแซงในระบบเศรษฐกิจ และไม่ปล่อยให้ระบบเศรษฐกิจเป็นไปตามทฤษฎีมือลองหนหรือมือที่มองไม่เห็นจึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

การแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐควรจำกัดเพียง 3 ประการ ดังนี้[36]

1. หน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรของสังคมเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการสาธารณะ
2. หน้าที่กระจายรายได้และความมั่งคั่งของสังคมให้ทั่วถึงประชาชน
3. หน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อให้การจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและการกระจายรายได้ของสังคมเป็นไปอย่างยุติธรรม

โดยหน้าที่ 3 ประการสนับสนุนด้วย 4 ทฤษฎี ดังนี้

1. <u>ทฤษฎีประโยชน์สาธารณะ (Public Interest Theory)</u> สำหรับการประยุกต์ใช้ในการกำกับดูแลนั้น หมายความถึง การที่รัฐจะแทรกแซงในกิจกรรมทางเศรษฐกิจนั้น จะต้องตอบสนองหรือสอดคล้องกับความต้องการของสาธารณะชน มุ่งดำเนินการตาม

---

[34] ศิริพร สัจจานนท์. 2560. การแทรกแซงของรัฐในระบบเศรษฐกิจ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.led.go.th/train_law/2/060150a2.pdf [2564, 1 พฤศจิกายน]

[35] ธนัน อนุมานราชธน. 2545. ความยั่งยืนของรัฐ-ชาติ การปกครอง และ รัฐศาสตร์: ทบทวนแนวคิดทุนนิยม โลกาภิวัตน์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.library.polsci.chula.ac.th/dl/3d713e6d2c7a8bad56a1f66c2f30cd31 [2564, 1 พฤศจิกายน]

[36] เฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล. 2556. ทฤษฎีว่าด้วยการแทรกแซงของรัฐในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://chalermchai-nbtc.blogspot.com/2013/06/public-interest-theory-common-well.html [2564, 1 พฤศจิกายน]

วัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก ไม่ทำเพื่อประโยชน์บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกลุ่มบุคคลหนึ่งกลุ่มบุคคลใด และปฏิบัติบนพื้นฐานความคิดด้านการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ โดยต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า เมื่อไรและอย่างไรที่รัฐควรเข้าไปแทรกแซงการดำเนินการทางธุรกิจของเอกชน เพื่อต้องการส่งเสริมหรือยกระดับสวัสดิการและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม รวมถึงต้องให้ความคุ้มครองประชาชนในฐานะผู้บริโภค ทั้งนี้ หากต้องการออกกฎเกณฑ์หรือนโยบายใหม่ ก็อาจต้องมีการจัดทำการประเมินผลกระทบจากการกำกับ ให้มีการคำนึงถึงผลกระทบหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดบางกลุ่มเป็นพิเศษ และต้องกำหนดให้เตรียมมาตรการรองรับสำหรับบางกลุ่มที่ต้องแบกรับผลกระทบหรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้สัดส่วนเหล่านั้นด้วย

2. ทฤษฎีทางเลือกของสาธารณะ (Public Choice Theory) เป็นทฤษฎีที่มีมุมมองว่า กลุ่มผลประโยชน์จะเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐ เนื่องจากโดยธรรมชาติของมนุษย์ ทุกคนต่างต้องการประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นรายได้ หรือกำไรให้กับตนเองมากที่สุด ทุกคนจึงพยายามผลักดันทางเลือกหรือหนทางที่ทำให้ตนเองได้รับประโยชน์มากขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางการเมือง คนที่มีผลประโยชน์เหมือนหรือคล้ายกัน (กลุ่มผลประโยชน์) จึงพยายามรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้มีอิทธิพลมากขึ้นในการต่อรองทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ก็จะพยายามผลักดันให้เกิดหรือมีการกำกับดูแลในรูปแบบที่ตนเองต้องการ ทั้งนี้ เนื่องจากในทางปฏิบัติแล้วมีกลุ่มผลประโยชน์อีกหลายกลุ่มที่ได้รับผลกระทบที่แตกต่างจากการกำกับดูแลกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในการออกกฎเกณฑ์หรือนโยบายใหม่ต้องคำนึงถึงผลกระทบอันไม่พึงประสงค์หรือต้องดูแลกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบทางลบด้วย

3. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การกำกับดูแล (Economic Theory of Regulation) เป็นทฤษฎีที่มีมุมมองว่า นโยบายของรัฐบาลในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ใช้แก้ไขปัญหาอันเกิดจากกลไกตลาดในการแทรกแซงหรือกำกับดูแล ต้องมีการวิเคราะห์ตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายได้ว่าผู้ใดจะได้รับประโยชน์ รูปแบบของการกำกับดูแลเป็นอย่างไร รวมถึงผลกระทบของการกำกับดูแลที่จะเกิดขึ้น เพื่อไม่ให้กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มในสังคมที่มีอิทธิพลมีบทบาทจนเกินไป เนื่องจากเมื่อการกำกับดูแลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการจัดสรรความมั่งคั่งในระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลเหนือองค์กรกำกับดูแลนโยบายซึ่งลดความความเหลื่อมล้ำหรือกระจายความมั่งคั่งจึงมักจะไม่ได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การกำกับดูแลจึงเสนอว่าหากการกำกับดูแลใดไม่ได้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจอีกต่อไป ควรลดหรือกำจัดการดูแลเหล่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวคิดนี้นำไปสู่แนวคิดการลดหรือผ่อนคลายการกำกับดูแล ทฤษฎีนี้เป็นการผสมผสานสองทฤษฎีข้างต้นเข้าด้วยกัน

4. ทฤษฎีการบริหารงานของรัฐ (Public Administration Theory) เป็นทฤษฎีที่มีมุมมองว่า การที่รัฐเข้าไปแทรกแซงการดำเนินการของภาคเอกชนก็เพื่อทำให้การบริหารจัดการ

ของรัฐ (การแก้ไขปัญหาทางสังคม การปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐ) ดีขึ้น หรือทำให้การกำกับดูแลของรัฐมีความยืดหยุ่นมากขึ้น รัฐซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่วางนโยบายออกกฎเกณฑ์ ดำเนินการตามกฎเกณฑ์ และบังคับใช้กฎเกณฑ์ จึงควรจะคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์ สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการเมืองที่เกิดจากตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือก็คือรัฐควรต้องมีความเข้าใจลักษณะของกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการกำกับดูแล เนื้อหาและความจำเป็นของการกำกับดูแล และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการควบคุมกำกับดูแลต่าง ๆ รวมถึงลักษณะและสภาพของเครื่องมือในเชิงนโยบายหลาย ๆ ประเภทเพื่อให้สามารถจัดหาเครื่องมือที่ถูกต้องและเหมาะสมมาใช้ในการกำกับดูแล

<u>ทฤษฎีเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล</u>

สินทรัพย์ดิจิทัล โดยเฉพาะสินทรัพย์ดิจิทัล ประเภทคริปโทเคอร์เรนซี ยังคงมีประเด็นความเสี่ยงที่เป็นที่กังวลอยู่มากจากนานาประเทศในประเด็นเกี่ยวกับการเก็งกำไร ความผันผวนที่สูงของคริปโทเคอร์เรนซี การใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อฟอกเงินหรือการหลีกเลี่ยงภาษี การโจมตีด้วยแรนซัมแวร์หรือเทคโนโลยีที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน รวมถึงอาชญากรรมทางการเงินอื่น ๆ[37] ทำให้หน่วยงานรัฐต้องเข้ามามีบทบาทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการเข้ามากำกับดูแล ทั้งนี้ ตามหลักเศรษฐศาสตร์ข้างต้น การแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลควรจำกัดอยู่เพียง 3 ประการ คือ (1) จัดสรรทรัพยากรของสังคมเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการสาธารณะ (2) กระจายรายได้และความมั่งคั่งของสังคมให้ทั่วถึงประชาชน หรือ (3) รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเลือกใช้ทฤษฎีหรือเหตุผลสนับสนุนในการออกกฎหมายที่จะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณะ ในขณะเดียวกัน มีการวิเคราะห์ตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ สามารถอธิบายรูปแบบ ความจำเป็นของการกำกับดูแล รวมถึงผลกระทบของการกำกับดูแลที่จะเกิดขึ้น คำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์ สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการเมืองที่เกิดจากตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าใจลักษณะของกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการกำกับดูแล และเครื่องมือที่จะใช้ในการกำกับดูแล หากต้องการออกกฎเกณฑ์หรือนโยบายใหม่ ก็ควรต้องมีการจัดทำการประเมินผลกระทบจากการกำกับ และเตรียมมาตรการรองรับสำหรับบางกลุ่มที่ต้องแบกรับผลกระทบหรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้สัดส่วนด้วย

---

[37] Financial Time. 2021. Central Banks Step up Fight Against Cryptocurrencies [Online]. Available From: https://www.ft.com/content/b6a3bf06-ad6b-4ab4-9ae3-15aca453f50d [2021, 23 June]

บทที่ 3
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล NFT ของต่างประเทศและประเทศไทย

NFT มีจำหน่ายและซื้อขายกันทั่วโลกสืบเนื่องมาจากการที่แพลตฟอร์ม DLT สามารถเข้าถึงได้อย่างไร้พรมแดน ทั้งนี้ ผู้ออก NFT ที่ปรึกษา และผู้ซื้อ NFT จะต้องพิจารณาสถานะทางกฎหมายและกรอบการกำกับดูแลในแต่ละประเทศก่อนตัดสินใจทำธุรกรรมเกี่ยวกับ NFT

ปัจจุบัน แนวทางการกำกับดูแลทั่วโลกเกี่ยวกับ NFT ยังถือว่ามีอยู่น้อยมาก และเป็นที่ถกเถียงว่า NFT จะอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎระเบียบด้านสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันของแต่ละประเทศหรือไม่ โดยส่วนใหญ่แล้ว แต่ละประเทศจะยังไม่ได้พัฒนากรอบการกำกับดูแลเฉพาะสำหรับ NFT แม้ว่าจะมีการบังคับใช้หรือออกแผนในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล หรือแพลตฟอร์ม DLT อย่างแพร่หลายแล้ว

โดยในส่วนนี้ จะเป็นการเรียบเรียงผลการศึกษาแนวทางการกำกับดูแล NFT ของต่างประเทศและประเทศไทย

3.1 แนวทางการกำกับดูแล NFT ต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแล NFT ในหลายประเทศ สามารถแบ่งกลุ่มประเทศตามแนวทางการกำกับดูแลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประเทศที่ปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงที่มีอยู่ในการกำกับดูแล NFT
2. ประเทศที่มีกฎหมายไม่สนับสนุนธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT

3.1.1 ประเทศที่ปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงที่มีอยู่ในการกำกับดูแล NFT

ประเทศที่ปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงที่มีอยู่ในการกำกับดูแล NFT ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร สหภาพยุโรป (ตัวอย่างเช่น เยอรมัน ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์) รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา

<u>การกำกับดูแล NFT ในประเทศญี่ปุ่น</u>

ในประเทศญี่ปุ่น สินทรัพย์ดิจิทัลไม่ถือว่าเป็นเงินหรือเทียบเท่ากับสกุลเงิน โดย Bank of Japan (BOJ) ไม่ได้สนับสนุนหรือห้ามการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลแต่อย่างใด

สำหรับการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล กฎหมายของญี่ปุ่นไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะที่ใช้กับสินทรัพย์ดิจิทัลที่ออกหรือสร้างบนบล็อกเชน แต่แบ่งการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลตามฟังก์ชันและการใช้งาน[38] ว่า NFT นั้น ๆ มีลักษณะการใช้งานเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน หรือมีลักษณะเข้าข่ายเป็นหลักทรัพย์หรือมีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์หรือไม่

(1) กรณีเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลที่สามารถใช้สื่อกลางในการชำระเงินได้ หรือ คริปโทเคอร์เรนซี อย่างบิทคอยน์ หรืออีเธอเรียมถูกควบคุมเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้ the Payment Services Act 2021 (PSA) สำหรับกรณี ผู้ประกอบธุรกิจที่ประกอบธุรกิจในการซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยน คริปโทเคอร์เรนซี รวมถึงเป็นตัวกลางในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซี หรือจัดการคริปโทเคอร์เรนซีเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น จะต้องขึ้นทะเบียนเป็น Cryptoasset Exchange Service Provider (CAESP) ซึ่งมีลักษณะคล้ายศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลตาม พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ของประเทศไทย

(2) กรณีเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทโทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ อาทิ หุ้น หุ้นกู้ ถูกจัดอยู่ภายใต้ the Financial Instruments and Exchange Act 2019 (FIEA) ผู้ประกอบธุรกิจที่ประกอบธุรกิจเสนอขาย จัดการการเสนอขาย การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยน โทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ หรือเป็นสื่อกลางในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องขึ้นทะเบียนเป็น Type I financial instruments business operator (a Type I FIBO)

ทั้งนี้ ใน PSA ได้ให้คำจำกัดความของสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ใน Article 2 (5) ดังนี้

(1) สินทรัพย์ดิจิทัล คือ มูลค่าอันเป็นสิทธิ์ที่อาจใช้เพื่อชำระราคาสินค้าใด ๆ ที่ซื้อหรือยืมหรือบริการใด ๆ ให้กับบุคคลใด ๆ โดยอาจเป็นการบันทึกการขายและการซื้อไว้ในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และถ่ายโอนผ่านระบบประมวลผลข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือ

(2) สินทรัพย์ดิจิทัล คือ มูลค่าที่อาจแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันสำหรับมูลค่าสิทธิ์ที่ระบุไว้กับบุคคลใด ๆ ซึ่งอาจโอนมูลค่าสิทธิ์ดังกล่าวผ่านระบบประมวลผลข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

การพิจารณาการกำกับดูแล NFT ของประเทศญี่ปุ่นสามารถสรุปได้ 2 กรณี ดังนี้

---

[38] Kawai, K., Nagase, T., and Tan, H.L., 2021. The Virtual Currency Regulation Review: Japan [Online]. Available From: https://thelawreviews.co.uk/title/the-virtual-currency-regulation-review/japan [2021, 20 September]

ภายใต้ FIEA: NFT จะไม่ถือเป็นหลักทรัพย์ ภายใต้ FIEA หากผู้ถือ NFT ไม่ได้มีส่วนร่วมในผลกำไรหรือได้รับเงินปันผล จึงจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณี

ภายใต้ PSA: เนื่องจาก NFT เป็นโทเคนที่มีลักษณะพิเศษ ที่ไม่สามารถทำซ้ำ หรือเปลี่ยนทดแทนได้ จึงไม่สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการชำระเงินได้ ทำให้ไม่ถือว่าเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลและไม่ถูกกำกับภายใต้ข้อกฎหมายของ PSA

อย่างไรก็ดี เนื่องจากตลาด NFT เป็นตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ อาจมีประเด็นปัญหาทางกฎหมายตามมาในอนาคต อาทิ ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิ์ของเจ้าของผลงานและผู้ซื้อ NFT ปัญหาการถูกแฮ็ก NFT ปัญหาการโฆษณาที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดต่อผู้บริโภค ปัญหาการให้ของแจกเกินความเหมาะสม หรือการพนัน ซึ่งอาจเป็นความผิดทางอาญาได้ Blockchain Contents Association และ Japan Cryptocurrency Business Association จึงมีการออกแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับ NFT เพื่อสนับสนุนให้บริษัทสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ NFT มากขึ้น[39] และสามารถประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ NFT ได้อย่างราบรื่นและเหมาะสม

ทั้งนี้ ในปัจจุบัน[40] Financial Services Agency (FSA) อยู่ระหว่างศึกษาแนวทางกำกับดูแล Decentralize Finance (DeFi) Central Bank Digital Currency (CBDC) และ NFT มีการจัดตั้งกลุ่มศึกษาประกอบด้วยหน่วยงานกำกับดูแล ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย นักวิชาการชั้นนำ และผู้เชี่ยวชาญด้านการเข้ารหัส

สำหรับภาคเอกชนในประเทศญี่ปุ่นมีการนำ NFT มาเชื่อมโยงกับการทำธุรกิจในปัจจุบัน โดยการซื้อขายการ์ดหรือไอเทมในเกมที่บันทึกบนบล็อกเชนเป็น NFT เป็นที่ได้รับความนิยมที่สุด เนื่องจากตลาดเกมออนไลน์ของญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในตลาดที่ใหญ่ที่สุดและเป็นที่นิยมในหมู่ผู้ใหญ่มากที่สุดในโลก สำหรับบริษัทเอกชน อาทิ LINE Tech Plus Pte. LTD และ Rakuten Group, Inc. ได้มีการออก NFT ด้วยเช่นกัน โดยบริษัท LINE Tech Plus Pte. LTD ได้ออกคอลเลคชั่นตัวการ์ตูนจากแอปพลิเคชัน Line ให้บุคคลทั่วไปสามารถเป็นเจ้าของได้[41] เมื่อช่วงเดือนสิงหาคม 2564 และบริษัท

---

[39] KPMG. 2021. Latest Non-Fungible Tokens (NFTs) Trends in Japan [Online]. Available From: https://thelawreviews.co.uk/title/the-virtual-currency-regulation-review/japan [2021, 11 November]

[40] Alpar, T., 2021. Japanese Regulator Has NFTs, IEOs in Its Sights as It Eyes More Crypto Regulation [Online]. Available From: https://cryptonews.com/news/japanese-regulator-has-nfts-ieos-in-its-sights-as-it-eyes-more-crypto-regulation.htm [2021, 24 September]

[41] Ledger Insights. 2021. Japan's Largest Social Media App LINE Launches NFT Collection [Online]. Available From: https://www.ledgerinsights.com/japans-largest-social-media-app-line-launches-nft-collection-blockchain/ [2021, 24 September]

Rakuten Group, Inc. ได้ออกแพลตฟอร์มสำหรับซื้อขาย NFT ทางด้านกีฬา สื่อบันเทิง และเกมส์[42] เมื่อช่วงเดือนกันยายน 2564

<u>การกำกับดูแล NFT ในประเทศสิงคโปร์</u>

แม้จะมีศิลปินชาวสิงคโปร์ที่สร้างสรรค์และขายงานศิลปะ NFT อยู่ในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่ NFT จะได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่สำหรับประเทศสิงคโปร์ NFT นั้น ยังไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมเฉพาะเจาะจงภายใต้กฎหมายของสิงคโปร์[43] ไม่เหมือนกับธนบัตรและเหรียญที่ออกโดย Monetary Authority of Singapore (MAS) NFT ไม่สามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในสิงคโปร์ และไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของ MAS อย่างไรก็ดี ในประเทศสิงคโปร์มีการแบ่งการกำกับดูแลโทเคนดิจิทัลอยู่ 3 ประเภท หาก NFT ที่ออกมีลักษณะเข้าข่ายเป็น (1) โทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ หรือ security token (2) โทเคนดิจิทัลที่ใช้เพื่อการชำระเงิน หรือ payment token (3) โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ หรือ utility token ก็อาจมีภาระผูกพันทางกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ที่ต้องปฏิบัติตามได้

1. กรณีโทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ หรือ security token หาก NFT ถูกกำหนดให้เป็นประเภทของโทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ เช่น แสดงลักษณะของหลักทรัพย์ หรือแสดงสิทธิทางกฎหมายหรือผลประโยชน์ความเป็นเจ้าของใน บริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด อาจจะตกอยู่ภายใต้กฎหมายหลักทรัพย์ ซึ่งผู้ออก NFT นั้น ๆ จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการออกและเสนอขาย การขอใบอนุญาต สำหรับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์

   นิยามคำว่า หลักทรัพย์ ตามกฎหมาย Securities and Futures Act ได้บัญญัติไว้ในส่วน Part 1: Preliminary ว่า หลักทรัพย์ หมายถึง

   (ก) หุ้น หน่วยทรัสต์ในธุรกิจ หรือตราสารใด ๆ ที่มอบหรือเป็นตัวแทนผลประโยชน์ทางกฎหมาย หรือผลประโยชน์ในบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด
   (ข) หุ้นกู้ หรือ
   (ค) ผลิตภัณฑ์อื่นใด หรือประเภทผลิตภัณฑ์อื่นใดตามที่กำหนด

---

[42] Blockchain Asset Review. 2021. Rakuten to Launch an NFT Marketplace in Japan [Online]. Available From: https://blockchainassetreview.com/rakuten-to-launch-an-nft-marketplace-in-japan/ [2021, 24 September]

[43] Kurita, T., 2021. How Legal are NFTs (Non-Fungible Token) in Singapore [Online]. Available From: https://oneasia.legal/en/wp-content/themes/standard_black_cmspro/img/02924fa1b73e9f9b5325621b6a891609.pdf [2021, 24 September]

แต่ไม่รวมถึง
(1) หน่วยใด ๆ ของโครงการลงทุนร่วม;
(2) ตั๋วแลกเงินใด ๆ
(3) บัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารหรือบริษัทเงินทุน ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในสิงคโปร์หรือที่อื่น ๆ หรือ
(4) ผลิตภัณฑ์หรือประเภทของผลิตภัณฑ์อื่นตามที่อาจจะกำหนด

2. สำหรับโทเคนดิจิทัลที่ใช้เพื่อการชำระเงิน หรือ payment token ในสิงคโปร์ มีกฎหมายที่ชื่อว่า Payment Services Act 2019 (PSA) ซึ่งออกมาในเดือนมกราคม 2563 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือควบคุมการให้บริการคริปโทเคอร์เรนซี และการใช้โทเคนดิจิทัลในการชำระราคาค่าสินค้าและบริการ อย่างไรก็ดี PSA ไม่สามารถนำมาใช้กับ NFT ได้ เนื่องจาก (1) NFT อาจถูกจัดเป็น โทเคนดิจิทัลซึ่งมีวัตถุประสงค์การใช้งานที่จำกัด (limited purpose digital payment token) ทำให้ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้กฎหมาย PSA และ (2) NFT ไม่ถูกยอมรับเป็นสื่อกลางชำระราคาค่าสินค้าและบริการ ทำให้ไม่เข้าข่ายเป็นโทเคนดิจิทัลในการชำระราคาค่าสินค้าและบริการ (digital payment tokens) ตามกฎหมาย PSA

นิยามของ limited purpose digital payment token ตามกฎหมาย PSA ได้กำหนดไว้ใน Part 3: Interpretation ว่า หมายถึง non-monetary customer loyalty หรือคะแนนสะสมใด ๆ ที่ไม่เป็นตัวเงิน ทรัพย์สินในเกมใด ๆ หรือการแสดงมูลค่าทางดิจิทัลที่คล้ายคลึงกันซึ่ง

(ก) ไม่สามารถคืนให้แก่ผู้ออก โอน หรือขายเพื่อแลกกับเงินได้ และ
(ข) ใช้ได้เฉพาะ

(1) ในกรณีของ non-monetary customer loyalty หรือคะแนนสะสมที่ไม่เป็นตัวเงิน - สำหรับการชำระเงินหรือการชำระเงินบางส่วน หรือเพื่อแลกกับสินค้าหรือบริการ หรือทั้งสองอย่าง ที่จัดทำโดยผู้ออกบัตรหรือร้านค้าใดๆ ที่กำหนดโดยผู้ออกบัตร หรือ

(2) ในกรณีของทรัพย์สินในเกม - สำหรับการชำระเงินหรือเพื่อแลกกับวัตถุเสมือนหรือบริการเสมือนภายในเกมออนไลน์หรือสิ่งที่คล้ายกันภายในซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหรือเกี่ยวข้องกับ เกมออนไลน์

นิยามของ digital payment tokens ตามกฎหมาย PSA ได้กำหนดไว้ในส่วน Part 1: Preliminary ว่า หมายถึงสิ่งแทนที่อยู่ในรูปดิจิทัลที่แสดงถึงมูลค่าที่
(ก) แสดงเป็นหน่วย
(ข) ไม่ได้กำหนดเป็นสกุลเงินใด ๆ และไม่ได้ผูกมัดโดยผู้ออกสกุลเงินใด ๆ
(ค) เป็นหรือตั้งใจให้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ยอมรับโดยสาธารณะ หรือส่วนหนึ่งของสาธารณะ เพื่อใช้ชำระค่าสินค้าหรือบริการ หรือการชำระหนี้
(ง) สามารถโอน จัดเก็บ หรือซื้อขายทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ และ

(จ) เป็นไปตามลักษณะอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานทางการอาจกำหนด

กรณีที่ NFT จะถูกกำกับดูแลโดย PSA ได้นั้น กรณีเดียวก็คือเพื่อตรวจจับการฟอกเงินและป้องกันความเสี่ยงจากการจัดหาเงินทุนโดยการก่อการร้าย เนื่องจากธุรกรรมของสกุลเงินดิจิทัลนั้นสามารถทำได้แบบข้ามพรมแดน รวดเร็วและไม่ต้องระบุตัวตน ขอบเขตการกำกับดูแล NFT ในสิงคโปร์จึงยังคงมีความไม่ชัดเจนอยู่

3. กรณีโทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ เช่น การใช้ NFT เพื่อเข้าถึงสินค้าหรือบริการบางอย่างที่ไม่ใช่การใช้ประโยชน์เพื่อการชำระเงิน หรือมีหลักทรัพย์เป็นสินทรัพย์อ้างอิง กรณีนี้อาจไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรอบกฎหมายใด

ทั้งนี้ การทำธุรกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ NFT ในประเทศสิงคโปร์ ควรมีการทำสัญญาในรูปแบบลายลักษณ์อักษรระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายเอาไว้ด้วยเพื่อให้สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้ หาก NFT ไม่ถูกโอนไปยังผู้ซื้อ หรือ NFT ถูกทำลายหรือถูกลบ หากบุคคลทั่วไปจะทำธุรกรรมเกี่ยวกับ NFT ในประเทศสิงคโปร์ควรจะต้องคำนึงถึงประเด็นทางกฎหมายเหล่านี้ไว้ด้วย

<u>การกำกับดูแล NFT ในสหราชอาณาจักร</u>

แม้ว่ากฎระเบียบด้านคริปโทเคอร์เรนซีจะถือว่าเป็นกฎเกณฑ์ใหม่ที่พึ่งเกิดขึ้นในสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ดี กฎเกณฑ์ดังกล่าวก็ได้มีขึ้นก่อนที่ NFT จะเพิ่มขึ้นและเป็นที่นิยม ด้วยเหตุนี้ NFT จึงไม่ได้มีการกำหนดในกฎหมายหรือนโยบายใดในสหราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะ แต่จะใช้กฎหมายสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีหรือกฎหมายใกล้เคียงมาปรับใช้กับการกำกับดูแล NFT

หาก NFT เข้าข่ายเป็น (1) โทเคนดิจิทัลมีลักษณะคล้ายคลึงกับหลักทรัพย์ เช่น หุ้น หุ้นกู้ หรือหน่วยลงทุนในกองทุนรวม จะถือเป็นโทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ หรือชื่อภาษาอังกฤษเรียกว่า security token และหาก (2) โทเคนดิจิทัลทำหน้าที่เหมือนเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์จะถือเป็น โทเคนดิจิทัลเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือชื่อภาษาอังกฤษเรียกว่า e-money token ซึ่งธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโทเคนดิจิทัล 2 ประเภทข้างต้น เช่น การออกเสนอขาย หรือการทำการตลาด จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ Financial Conduct Authority (FCA) ในลักษณะเดียวกับผู้ให้บริการทางการเงินแบบประเภทอื่น[44]

สำหรับหลักทรัพย์ที่สามารถใช้เป็นหลักทรัพย์อ้างอิงของ security token ได้นั้นจะต้องเป็นหลักทรัพย์ตามที่กำหนดใน Part III Specified Investments ของ The Financial Services and Markets Act 2000 เท่านั้น ซึ่งประกอบด้วย (1) เงินฝาก (2) สัญญาประกันภัย (3) หุ้น (4) เครื่องมือสร้างหรือรับชำระหนี้ (5) หลักทรัพย์รัฐบาลและสาธารณะ (6) ตราสารที่ให้สิทธิในการลงทุน (7) ใบรับรองที่แสดงถึงหลักทรัพย์บางประเภท (8) หน่วยในโครงการลงทุนร่วม (9) สิทธิภายใต้โครงการ

[44] Kerrigan, C., Enser, J., Federis, E., and Nyman, M., 2021. The guide to NFTs – sold as an NFT [Online]. Available From: https://cms.law/en/gbr/publication/the-guide-to-nfts-sold-as-an-nft [2021, 24 September]

บำเหน็จบำนาญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (10) สัญญาออปชั่น (11) สัญญาฟิวเจอร์ส (12) สัญญาส่วนต่าง (13) คณะผู้ร่วมรับประกันภัยของสถาบันลอยด์ (14) สัญญาแผนงานศพ (15) สัญญาจำนองตามกฎหมาย (16) สิทธิหรือส่วนได้เสียในการลงทุน

สำหรับ e-money token คือโทเคนดิจิทัลที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ (electronic money) ภายใต้ The Electronic Money Regulations 2011 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้ให้คำนิยาม electronic money ไว้ใน Part 1: Interpretation ว่า electronic money หมายถึง หน่วยอิเล็กทรอนิกส์ (รวมถึงแม่เหล็ก) ที่จัดเก็บมูลค่าของเงินตามคำร้องของผู้ออกเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่ง

(ก) ออกเมื่อได้รับเงินเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมการชำระเงิน และ

(ข) ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ออกเงินอิเล็กทรอนิกส์

กรณี NFT เข้าข่ายเป็น (1) โทเคนดิจิทัลเพื่อการแลกเปลี่ยน หรือชื่อภาษาอังกฤษเรียกว่า exchange token ซึ่งไม่ได้มอบสิทธิ์ใด ๆ ให้กับผู้ถือ นอกเหนือจากความสามารถในการเป็นสื่อกลางในการถือ ซื้อ หรือขาย[45] หรือกรณีที่เป็น (2) โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ หรือชื่อภาษาอังกฤษเรียกว่า utility token ซึ่งให้สิทธิแก่ผู้ถือในการได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง โทเคนดิจิทัล 2 ประเภทนี้นั้นจะไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายในสหราชอาณาจักร

สำหรับประเด็นด้านการป้องกันการฟอกเงิน โดยทั่วไปแล้วธุรกิจที่เกี่ยวของกับคริปโทเคอร์เรนซี เช่น ผู้ให้บริการเป็นศูนย์ซื้อขายแลกเปลี่ยน หรือเก็บรักษากับคริปโทเคอร์เรนซี จะต้องอยู่ภายใต้ Money Laundering Regulations (MLRs) ซึ่งธุรกิจนั้น ๆ จะต้องจดทะเบียนกับ FCA และมีการทำกระบวนการทำความรู้จักกับลูกค้า หรือ Know Your Customer (KYC) รวมถึงมีการติดตามการทำธุรกรรมของลูกค้า อย่างไรก็ดี สำหรับ NFT นั้น หากจะพิจารณาว่า NFT นั้น ๆ เข้าข่ายว่าจะต้องอยู่ภายใต้ MLR หรือไม่ NFT จะต้องมีลักษณะที่สำคัญคือ จะต้องแสดงมูลค่าหรือสิทธิตามสัญญา เช่น สิทธิที่จะได้เข้ารับชมการแข่งขันฟุตบอล เช่นนี้ NFT ดังกล่าว จะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับ MLRs ทั้งนี้ หากเป็น NFT งานศิลปะ หรือมีม ที่ไม่ได้แสดงมูลค่าหรือสิทธิตามสัญญาก็จะไม่ต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับ MLRs

อย่างไรก็ดี กระทรวงการคลังของสหราชอาณาจักรล่าสุดได้แนะนำว่า ข้อบังคับ MLRs ควรที่จะรวม NFT เข้าไปในหลักการด้วย จึงมีความเป็นไปได้ที่ในอนาคต NFT ทุกลักษณะจะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับ MLRs แต่ในขณะนี้ ยังคงต้องใช้การพิจารณาเป็นรายกรณีตามลักษณะของ NFT ตามที่เกริ่นข้างต้น

---

[45] Financial Conduct Authority. 2019. Guidance on Cryptoassets Feedback and Final Guidance to CP 19/3 [Online]. Available From: https://www.fca.org.uk/publication/policy/ps19-22.pdf [2021, 15 December]

การกำกับดูแล NFT ในสหภาพยุโรป

ปัจจุบัน NFT ไม่ได้มีกฎหมายควบคุมเป็นการเฉพาะในสหภาพยุโรป อย่างไรก็ดี หากจะมีการออกเสนอขาย NFT จะต้องพิจารณาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ เงินอิเล็กทรอนิกส์ และการระดมทุนคราวด์ฟันดิง[46] แทน

ในช่วงเดือนกันยายน 2563 คณะกรรมาธิการยุโรปได้เผยแพร่ Markets in Crypto-assets Regulation (MiCA) ซึ่งเป็นข้อเสนอทางด้านข้อบังคับในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลและบริการที่เกี่ยวข้องที่อยู่นอกขอบเขตการกำกับดูแลในปัจจุบัน โดยคาดว่า MiCA จะสามารถมีผลบังคับใช้ได้ในปี 2567 สำหรับกรณีที่บุคคลใด ๆ ประสงค์ที่จะออกหรือให้บริการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล โดยมีผลบังคับครอบคลุมทุกประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรป รวมถึงบริษัทต่างชาติที่ต้องการทำการค้าในสหภาพยุโรป ทั้งนี้ หนึ่งในข้อบังคับคาดว่าจะอยู่ใน MiCA คือ ผู้ออกสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องออกเอกสารที่มีลักษณะคล้ายหนังสือชี้ชวน เพื่อเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลที่จะออกเสนอขายที่เรียกว่า ไวท์ เปเปอร์ ทั้งนี้ แม้ว่า NFT อาจจะเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้นิยามที่ MiCA กำหนด แต่ในร่างข้อบังคับของ MiCA ฉบับปัจจุบันก็ยังไม่บังคับให้ ผู้ออก NFT จะต้องออก ไวท์เปเปอร์ด้วย

สำหรับกฎหมาย Markets in Financial Instruments Directive (MiFID II) ที่ใช้กำกับดูแลตลาดการเงินของสหภาพยุโรปในปัจจุบันนั้น[47] หากกฎหมายดังกล่าวครอบคลุมถึง NFT และมีการจัด NFT เป็นเครื่องมือทางการเงินภายใต้ MiFID II ข้อบังคับทางการเงินของสหภาพยุโรปทั้งหมดจะมีผลบังคับใช้กับผู้ออก NFT และผู้ให้บริการด้วย เช่น กฎระเบียบเกี่ยวกับหนังสือชี้ชวน การละเมิดกฎเกณฑ์ตลาด ความโปร่งใส การระงับการชำระราคา หรือระเบียบการขายชอร์ต ทั้งนี้ ในปัจจุบันจะต้องเป็นการพิจารณาเป็นรายกรณีเนื่องจาก NFT ขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะการใช้ประโยชน์ของ NFT

ทั้งนี้ ในแต่ละประเทศในสหภาพยุโรปนอกเหนือจากต้องปฏิบัติตามข้อบังคับกลาง อาทิ MiCA ที่จะออกในปี 2563 หรือ MiFID II ที่ใช้กำกับดูแลตลาดการเงินของสหภาพยุโรปข้างต้นแล้วนั้น แต่ละประเทศยังมีแนวทางในการกำกับดูแลของแต่ละประเทศที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในที่นี้จะยกตัวอย่าง 3 ประเทศเพื่อให้เห็นความแตกต่าง คือ เยอรมัน ลักเซมเบิร์ก และเนเธอร์แลนด์

เยอรมัน

ประเทศเยอรมันมีการยอมรับเครื่องมือทางการเงินประเภทโทเคนดิจิทัลในหลากหลายรูปแบบ โดยตั้งแต่ปี 2563 กฎหมายการธนาคารของประเทศเยอรมัน (German Banking Act /

---

[46] Clifford Chance. 2021. Non-Fungible Tokens: The Global Legal Impact [Online]. Available From: https://www.cliffordchance.com/content/dam/cliffordchance/briefings/2021/06/non-fungible-tokens-the-global-legal-impact.pdf [2021, 26 September]

[47] EU Blockchain Observatory and Forum. 2021. NFT – Legal Token Classification [Online]. Available From: https://www.eublockchainforum.eu/sites/default/files/research-paper/EUBOF%20-%20NFT%20-%20Token%20Classification%20Latam.pdf [2021, 7 November]

Kreditwesengesetz: KWG) ได้มีการนำเครื่องมือทางการเงินใหม่ที่เรียกว่า สินทรัพย์ดิจิทัล เข้ามารวมอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว

กฎหมาย KWG ของประเทศเยอรมัน ได้นำคำนิยามของสินทรัพย์ดิจิทัลจาก 5th Anti-Money Laundering Directive (AMLD5) มาปรับเพิ่มเติมได้เป็นคำนิยามของตนเองว่า สินทรัพย์ดิจิทัล ถือเป็นเครื่องมือทางการเงินตามนิยามของกฎหมาย KWG section 1 (11) sentence 1 no. 10 ที่หมายความถึง เป็นสิ่งแทนที่อยู่ในรูปดิจิทัลที่แสดงถึงมูลค่าที่ไม่ได้ออกหรือค้ำประกันโดยธนาคารกลางหรือหน่วยงานของรัฐ และไม่มีสถานะทางกฎหมายเป็นสกุลเงินหรือเงิน แต่เป็นที่ยอมรับโดยบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลเป็นวิธีการแลกเปลี่ยนหรือชำระเงิน หรือซึ่งสามารถใช้เพื่อการลงทุนและสามารถโอน จัดเก็บ และซื้อขายทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ตาม section 1 (11) sentence 4 ดังนั้น NFT ประเภทที่สามารถซื้อขายได้ในทางเทคนิค หรือสามารถใช้เพื่อการลงทุนได้ตาม section 1 (11) sentence 4 จะถูกมองว่า เป็นสินทรัพย์ดิจิทัล และต้องอยู่ภายใต้และปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมาย KWG [48] ทำให้ ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ NFT เช่น การเป็นนายหน้าซื้อขายหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขาย ต้องได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานทางการ นอกจากนี้ หาก NFT มีการมอบสิทธิ์ตาม German Asset Investment Act ก็จะเข้าข่ายเป็นเครื่องมือทางการเงินและสินทรัพย์เพื่อการลงทุนตามกฎหมาย German Asset Investment Act ด้วย และหากมีการขึ้นทะเบียนเป็นหลักทรัพย์แล้ว ก็จะอยู่ภายใต้กฎหมายและต้องปฏิบัติตาม German Civil Law ด้วย

นอกจากนี้ NFT บางประเภทอาจเข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมาย German Capital Investment Act ได้อีกด้วย โดยกฎหมายดังกล่าว เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการออกและเสนอขายผลิตภัณฑ์การลงทุน ซึ่งต้องเป็นผลิตภัณฑ์การลงทุนที่ให้ผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย มีการชำระคืนทุนที่ลงทุน หรือมีการชำระเป็นเงินสดเพื่อเปลี่ยนเป็นเงินทุน ทั้งนี้ NFT จะเข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าวหรือไม่ จะขึ้นอยู่กับประเภทของ NFT ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณี

<u>ลักเซมเบิร์ก</u>

ปัจจุบัน บริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศลักเซมเบิร์ก เช่น บริการแลกเปลี่ยน โอน เก็บรักษา บริหารงานจัดการ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการจัดหาบริการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการออกเสนอขายสินทรัพย์ดิจิทัล จะต้องขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการสินทรัพย์ดิจิทัลกับ Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF) ตาม Articles 1(20c) and 7-1(1) of the Law of 12 November 2004 on the fight against money laundering and terrorist financing (AML/CTF Law)[49] และต้องปฏิบัติตามภาระผูกพันที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการฟอกเงิน

อย่างไรก็ดี เนื่องจากประเทศลักเซมเบิร์กมีข้อบังคับทางกฎหมายป้องกันการฟอกเงินใน

---

[48] Ibid., p. 7.

[49] Commission de Surveillance du Secteur Financier. 2021. Registration of a virtual asset service provider (VASP) [Online]. Available From: https://www.cssf.lu/en/registration-vasp/#requirement-of-registration [2021, 15 December]

ประเทศซึ่งปรับใช้มาจาก AMLD5 ร่วมกับแนวปฏิบัติของ Financial Action Task Force (FATF) ซึ่งมีนิยามครอบคลุมสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ใน article 1 (20a) and (20b) of the 2004 AML/CFT Law by the amendments of the Laws of 25 March 2020 ว่าคือ สิ่งแทนที่อยู่ในรูปดิจิทัลที่แสดงถึงมูลค่า โดยรวมถึงสกุลเงินเสมือนด้วย และสิ่งนั้นสามารถใช้เพื่อการโอน แลกเปลี่ยน ใช้เพื่อการชำระเงิน หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงทุนได้[50] จึงมีโอกาสเป็นไปได้ที่ NFT บางประเภทจะตกอยู่ภายใต้ขอบเขตของข้อบังคับนี้ด้วย

ทั้งนี้ เนื่องจาก ประเทศลักเซมเบิร์กไม่ได้มีการกำกับดูแลเป็นการเฉพาะ NFT จึงอาจตกอยู่ภายใต้กฎหมายอื่น ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ด้วย นอกเหนือจากที่อาจเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลตามด้านบนที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลและกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการฟอกเงิน โดย NFT จะอยู่ภายใต้กฎหมายใดนั้น ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและวัตถุประสงค์ของ NFT โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 กรณี[51] ดังนี้

1. NFT ที่มีคุณสมบัติเป็นเครื่องมือทางการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการซื้อ ขาย เป็นตัวกลาง รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ NFT ประเภทดังกล่าว อาจต้องขอใบอนุญาตเป็นบริษัทการลงทุน หรือหากมีกิจกรรมใด ๆ ของ NFT ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเงินของประเทศลักเซมเบิร์ก เช่นการรักษาทรัพย์สิน หรือบริการกู้ยืมเงิน ก็อาจมีภาระผูกพันทางกฎหมายที่ต้องปฏิบัติตามได้
2. NFT ที่มีคุณสมบัติเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ออก NFT นั้น ๆ อาจต้องขอใบอนุญาตเป็นสถาบันเงินอิเล็กทรอนิกส์ และอาจมีภาระผูกพันต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางธุรกิจ
3. NFT ที่มีคุณสมบัติเป็นหน่วยลงทุนร่วม อาจต้องดำเนินการขอใบอนุญาตจัดการในลักษณะกองทุนรวมภายใต้กฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนรวมและผู้จัดการลงทุนทางเลือก Alternative Investment Fund Managers (AIFM) ของประเทศลักเซมเบิร์ก

---

[50] Government of the Grand Duchy of Luxembourg, Ministry of Justice. 2020. ML/TF VERTICAL RISK ASSESSMENT: VIRTUAL ASSET SERVICE PROVIDERS [Online]. Available From: https://mj.gouvernement.lu/dam-assets/dossiers/blanchiment/ML-TF-vertical-risk-assessment-on-VASPs.pdf [2021, 15 December]

[51] Clifford Chance. 2021. Non-Fungible Tokens: The Global Legal Impact [Online]. Available From: https://www.cliffordchance.com/content/dam/cliffordchance/briefings/2021/06/non-fungible-tokens-the-global-legal-impact.pdf [2021, 26 September]

เนเธอร์แลนด์

ในประเทศเนเธอร์แลนด์ การกำกับดูแล NFT จะพิจารณาตามรูปแบบกิจกรรมของ NFT (ขึ้นอยู่กับลักษณะและประเภทของสินทรัพย์) โดยอาจเข้าข่ายอยู่ภายใต้ข้อบังคับทางกฎหมายใดกฎหมายหนึ่งดังต่อไปนี้[52]

1. NFT ที่มีคุณสมบัติเป็นเครื่องมือทางการเงิน เช่น หุ้น พันธบัตร หน่วยลงทุน อนุพันธ์ ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการซื้อ ขาย เป็นตัวกลาง รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ NFT ประเภทดังกล่าว อาจต้องขอใบอนุญาตเป็นบริษัทการลงทุน
2. NFT ที่มีคุณสมบัติเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ หาก NFT แสดงถึงสิทธิในการเรียกร้องการชำระเงินล่วงหน้าจากผู้ออก NFT ผู้ออก NFT อาจต้องขอใบอนุญาตเป็นสถาบันเงินอิเล็กทรอนิกส์
3. NFT ที่มีคุณสมบัติเป็นวัตถุการลงทุน โดยหมายถึง ไอเทมหรือวัตถุ สิทธิในไอเทมหรือวัตถุ หรือสิทธิในการได้รับเงินคืนเป็นเงินสด หรือได้รับรายได้จากดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนจากไอเทมหรือวัตถุนั้น ๆ ซึ่งจัดการดำเนินการโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ซื้อ การออกเสนอขายและการเป็นตัวกลางของ NFT ที่มีคุณสมบัติดังกล่าว อาจต้องขอใบอนุญาตเป็นผู้ให้บริการทางการเงิน
4. NFT ที่มีคุณสมบัติเป็นสกุลเงินเสมือน ซึ่งตาม AMLD5 ที่ปรับใช้โดยประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้นิยามไว้ว่า หมายถึง สิ่งแทนที่อยู่ในรูปดิจิทัลที่แสดงถึงมูลค่า ที่ไม่ได้ออกหรือหรือค้ำประกันโดยธนาคารกลางหรือหน่วยงานของรัฐ และจำเป็นต้องอ้างอิงบนสกุลเงินที่ได้รับการยอมรับทางกฎหมาย และไม่จำเป็นต้องมีสถานะทางกฎหมายเป็นสกุลเงินหรือเงิน แต่เป็นที่ยอมรับโดยบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ซึ่งสามารถโอน จัดเก็บ และซื้อขายทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ NFT ประเภทดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นบริการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นเงินสด หรือแลกเปลี่ยนเงินสดเป็นเงินเสมือน รวมถึงการเก็บรักษาสกุลเงินเสมือนแทนลูกค้า ก็อาจจะต้องขึ้นทะเบียนตามกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์

[52] Ibid., p. 10.

การกำกับดูแล NFT ในประเทศรัสเซีย

ประเทศรัสเซียพึ่งได้ข้อสรุปเกี่ยวกับกรอบการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลในไม่นานมานี้ แม้ไม่ได้เฉพาะเจาะจงไปที่ NFT แต่ได้แบ่งประเภทสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ 3 ประเภท[53] ดังนี้

1. สิทธิทางดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ ให้หมายถึง สิทธิทางดิจิทัลที่จะ (1) โอนสินทรัพย์ที่มีตัวตน (2) การโอนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือ (3) ดำเนินการทำงานและ/หรือการให้บริการ
2. สินทรัพย์ทางการเงินดิจิทัล ให้หมายถึง สิทธิทางดิจิทัลซึ่งประกอบด้วย (1) การเรียกร้องทางการเงิน (2) ความเป็นไปได้ของการใช้สิทธิทางหลักทรัพย์ (3) สิทธิในการเข้าร่วมในเงินทุนของบริษัทร่วมทุนที่ไม่ใช่บริษัทสาธารณะ และ (4) สิทธิในการเรียกร้องให้โอนหลักทรัพย์ดิจิทัลบางประเภท และ
3. สกุลเงินดิจิทัล ให้หมายถึง เป็นการรวมกันของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (1) ที่มีอยู่ในระบบข้อมูล (2) สามารถเสนอและ/หรือยอมรับเป็นวิธีการชำระเงินและ/หรือการลงทุน และ (3) ไม่มีบุคคลใดผูกพันต่อผู้ถือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว เว้นแต่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้ที่รับผิดชอบในการออกและเข้าสู่ระบบข้อมูลตามที่กำหนด

NFT จะเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทหนึ่งประเภทใดใน 3 ประเภทข้างต้นหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของ NFT และทรัพย์สินที่ NFT นั้น ๆ อ้างอิง อย่างไรก็ดี การออกเสนอขายและซื้อขาย NFT และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นทางกฎหมายและภาษี จะต้องพิจารณาเป็นรายกรณี

การกำกับดูแล NFT ในสหรัฐอเมริกา

ปัจจุบัน ในสหรัฐอเมริกา จะพิจารณาการกำกับดูแล NFT ตามคุณสมบัติหรือการใช้ประโยชน์ของ NFT NFT ที่ออกจะตกอยู่ภายใต้กรอบการกำกับดูแลของรัฐบาลกลางสหรัฐหรือไม่ มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณามีดังต่อไปนี้[54]

กฎหมายหลักทรัพย์: จากมุมมองของกฎหมายหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา NFT ของที่ระลึกและของสะสมมักไม่ถือว่าเป็นหลักทรัพย์ อย่างไรก็ดี NFT ที่เป็นการลงทุนทางการเงินซึ่งผู้ถือครองคาดหวังผลกำไรจากการร่วมทุนของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับ NFT มีแนวโน้มที่จะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ "สัญญาการลงทุน (Investment Contract)" ซึ่งถือเป็นประเภทของหลักทรัพย์ที่อยู่ภายใต้กฎหมายหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา และแม้ว่าจะไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลของรัฐบาลกลางสหรัฐดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ออก NFT ในปัจจุบัน แต่จะพบว่ามีบุคคลธรรมดายื่นฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งกับผู้ออก NFT ในข้อหาออก NFT ซึ่งเป็นการเสนอขายหลักทรัพย์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา

---

[53] Ibid., p. 11.

[54] Doan, A. P., et al. 2021 NFTs: Key U.S. Legal Considerations for an Emerging Asset Class. *Journal of Taxation of Investments* : 1-7

หลักการสำคัญที่ศาลสูงสหรัฐได้วางแนวทางการพิจารณา Investment Contract หรือการพิจารณาความเป็นหลักทรัพย์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

(1) ธุรกรรมนั้นเป็นการลงทุนด้วยเงิน

(2) เป็นการลงทุนกับองค์กรธุรกิจทั่วไป

(3) เป็นการลงทุนที่คาดหวังผลกำไรตอบแทน

(4) เป็นการลงทุนที่เป็นผลมาจากการดำเนินการของผู้อื่น[55]

ซึ่งสอดคล้องกับนิยามที่ The Securities Act 1933 ได้กำหนดไว้ว่า investment contracts หมายถึง สัญญาหรือโครงการสำหรับการลงทุนหรือการวางเงินในลักษณะที่มุ่งหมายเพื่อรักษารายได้หรือได้รับกำไรจากการลงทุน[56]

การป้องกันและต่อต้านการฟอกเงิน: The Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN) และศาลยังไม่ได้ออกแนวทางเฉพาะเกี่ยวกับ NFT ในประเด็นด้านการต่อต้านการฟอกเงินของสหรัฐฯ จึงยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่า NFT จะสามารถกำหนดลักษณะเป็น "สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน" และเป็น "สกุลเงินเสมือนที่แปลงสภาพได้" ภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้หรือไม่ อย่างไรก็ดี NFT ที่มีลักษณะเฉพาะที่ไม่สามารถเปลี่ยนได้อย่างแท้จริง ไม่ควรถือเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนหรือสกุลเงินเสมือนที่แปลงสภาพได้ เนื่องจากไม่เหมือนกับ Bitcoin หรือสกุลเงินเสมือนอื่น ๆ NFT ส่วนใหญ่ไม่ได้ออกแบบมาหรือมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสกุลเงินทดแทนหรือสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ทั้งนี้ สถานการณ์อาจเปลี่ยนแปลงได้ ตัวอย่างเช่น หากมี NFT บางประเภทที่ซื้อขายและมีการกำหนดมูลค่าทำให้สามารถแปลงเป็นสกุลเงินได้ง่าย ก็สามารถใช้เป็นสกุลเงินทดแทนหรือสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้ สำหรับกรณีของตัวกลางที่อำนวยความสะดวกในการซื้อขาย NFT ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบที่กำหนดไว้นั้น ล่าสุดใน the Bank Secrecy Act ที่รวมอยู่ในกฎหมายป้องกันการฟอกเงินปี 2563 ได้แก้ไขคำจำกัดความบางประการ โดยให้รวมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน หรือส่ง "สกุลเงิน เงินทุน หรือมูลค่าที่ใช้แทนสกุลเงิน" เป็นสถาบันการเงิน ที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดด้านกฎระเบียบด้านการป้องกันการฟอกเงินด้วย ทำให้ตัวกลางที่อำนวยความสะดวกในการซื้อขาย NFT ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านการป้องกันการฟอกเงิน

หน่วยงานกำกับดูแลของรัฐบาลกลางสหรัฐสามารถตีความกฎระเบียบด้านการต่อต้านการฟอกเงินที่ควบคุมการซื้อขายใน "โบราณวัตถุ" หรือ "ศิลปะ" เพื่อให้ครอบคลุม NFT ได้ โดยได้มีการแก้ไขนิยามคำจำกัดความของ "สถาบันการเงิน" ใน Bank Secrecy Act ในปี 2563 ให้รวมบุคคลที่มีส่วนร่วมในการค้าโบราณวัตถุด้วย และสั่งให้ FinCEN ประกาศใช้ระเบียบปฏิบัติตามการแก้ไข

---

[55] สุมาพร (ศรีสุนทร) มานะสันต์. 2564. มุมมองสหรัฐในการกำกับสินทรัพย์ดิจิทัล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.bangkokbiznews.com/columnist/970618 [2564, 24 พฤศจิกายน]

[56] Freeman Law. Federal Securities Law – Investment Contracts, the Silent Security [Online]. Available From: https://freemanlaw.com/federal-securities-law-investment-contracts-the-silent-security/

ดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีการแก้ไข Bank Secrecy Act ให้กระทรวงการคลังและหน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการศึกษาการในประเด็นการฟอกเงินในการค้างานศิลปะ และรายงานต่อรัฐสภาภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2565 เพื่อแจ้งว่าจะขยายข้อกำหนดด้านกฎระเบียบ การป้องกันการฟอกเงินให้ครอบคลุมถึงผู้ค้างานศิลปะหรือไม่ ทั้งนี้ ผลกระทบจากการกระทำดังกล่าวในท้ายที่สุดจะส่งผลต่อ NFT หรือไม่นั้น จะต้องมีการติดตามความคืบหน้าต่อไป

กฎหมายคว่ำบาตรของสหรัฐ: กฎหมายว่าด้วยการคว่ำบาตรของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาอาจเกี่ยวข้องกับการออก การซื้อ และการขาย NFT ได้ด้วยเช่นกัน ธุรกรรม NFT นั้นเกิดขึ้นได้ระหว่างคู่สัญญาที่อยู่ที่ใดก็ได้ในโลก ดังนั้น พลเมืองทั้งที่เป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา และที่ไม่ได้เป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาที่ทำธุรกรรมใน NFT และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแทนจำหน่าย NFT ควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดย US Office of Foreign Assets Control ซึ่งห้ามไม่ให้มีการติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลบางกลุ่ม เนื่องจาก NFT อาจถูกนำมาใช้เพื่อหลบเลี่ยงมาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐอเมริกาได้

3.1.2 ประเทศที่มีกฎหมายไม่สนับสนุนธุรกรรมสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT

ประเทศที่มีกฎหมายไม่สนับสนุนธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT ได้แก่ จีน และอินเดีย

การกำกับดูแล NFT ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลและคริปโทเคอร์เรนซี ถูกควบคุมและตรวจสอบอย่างเข้มงวดในสาธารณรัฐประชาชนจีน แม้จะไม่มีกรอบการกำกับดูแลที่เป็นอันหนึ่งอันเดียว แต่ก็มีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลออกในรูปประกาศเฉพาะกิจและหนังสือเวียนที่ออกโดยหน่วยงานกำกับดูแลด้านการเงินของสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ

กฎระเบียบสำคัญในด้านการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลของสาธารณรัฐประชาชนจีนคือหนังสือเวียนว่าด้วยการป้องกันความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขาย Initial Coin Offerings (ICO) (2017) ที่ออกโดยหน่วยงานรัฐบาลจีนเจ็ดแห่ง ซึ่งรวมถึงธนาคารกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีน และ ธนาคารประชาชนแห่งประเทศจีนด้วย[57] เมื่อเดือนกันยายน ปี 2560 ทำให้ตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมาจะพบเห็นการกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมายกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล ตัวอย่างเช่น ในปี 2560 รัฐบาลจีนได้สั่งปิดศูนย์ซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซี อันเป็นการปิดกั้นตลาดเก็งกำไรที่มีมูลค่ากว่า 90% ของการซื้อขายบิทคอยน์ทั่วโลก

สาธารณรัฐประชาชนจีนได้สั่งห้ามสถาบันการเงินและบริษัทชำระเงินไม่ให้ให้บริการที่กับธุรกรรมคริปโตเคอเรนซี ไม่ว่าจะเป็น การขึ้นทะเบียน การซื้อขาย การหักบัญชี และการชำระ

---

[57] Clifford Chance, Non-Fungible Tokens: The Global Legal Impact, 10.

บัญชี และเตือนนักลงทุนเกี่ยวกับการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซี แบบเก็งกำไร เนื่องจากจะไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศ อย่างไรก็ดี ไม่ได้ห้ามไม่ให้ผู้ลงทุนถือครองคริปโทเคอร์เรนซี[58]

สำหรับ NFT เนื่องจากเป็นโทเคนดิจิทัลที่พึ่งเป็นที่รู้จัก จึงพบว่ายังไม่มีการนิยามที่ชัดเจนว่า NFT จัดอยู่ในนิยามของสินทรัพย์ดิจิทัล หรือคริปโทเคอร์เรนซี หรือไม่ แต่มีการแจ้งว่ากรณีการสร้าง NFT เพื่อระดมทุน ความเสี่ยงทางด้านกฎหมายมีอยู่สูง แต่ไม่มีกฎหมายห้ามผู้ลงทุนซื้อขายหรือลงทุนใน NFT โดยเมื่อเดือนมิถุนายน 2564 พบว่า มีการขายผลิตภัณฑ์รวมถึงงานศิลปะ NFT ในแพลตฟอร์มการค้าอาลีบาบา ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มของบริษัทยักษ์ใหญ่วงการอีคอมเมิร์ซของประเทศจึงเป็นประเด็นที่ถกเถียงในวงกว้าง แต่ยังไม่มีคำสั่งห้ามออกมาอย่างชัดเจน[59]

การกำกับดูแล NFT ในประเทศอินเดีย

ในปี 2562 อินเดียได้เคยออกร่างกฎหมาย Banning of Cryptocurrency and Regulation of Official Digital Currency Bill ห้ามไม่ให้ขุด ผลิต ถือครอง ขาย ค้า ออก โอน กำจัด หรือใช้คริปโทเคอร์เรนซีในอินเดีย โดยรัฐบาลอินเดียได้มีคำสั่งห้ามการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีสกุลเงินรูปีในเดือนเมษายน 2562 และให้ธนาคารต่าง ๆ ในอินเดียปิดบัญชีทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมสินทรัพย์ดิจิทัล

ตามร่างกฎหมายข้างต้น ให้คริปโทเคอร์เรนซี หมายความถึง ข้อมูลหรือรหัสใด ๆ ที่สร้างขึ้นผ่านวิธีการเข้ารหัสซึ่งไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสกุลเงินดิจิทัลใด ๆ และเป็นสิ่งแทนที่อยู่ในรูปดิจิทัลที่แสดงถึงมูลค่าใช้แลกเปลี่ยนกับคำสัญญาหรือมูลค่าในกิจกรรมทางธุรกิจใด ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่จะสูญเสีย หรือความคาดหวังของกำไรหรือรายได้ หรือทำหน้าที่เป็นหน่วยวัดมูลค่า หรือหน่วยเก็บรักษามูลค่า รวมถึงใช้ในธุรกรรมทางการเงินการลงทุนใด ๆ ได้ โดยไม่จำกัดเฉพาะโครงการลงทุนเท่านั้น ซึ่ง NFT นั้น สามารถเป็นสิ่งแทนที่อยู่ในรูปดิจิทัลที่แสดงถึงมูลค่าที่แท้จริงได้ จึงอาจอยู่ภายใต้นิยามคริปโทเคอร์เรนซีตามร่างกฎหมายดังกล่าว[60] ซึ่งหมายความว่า NFT ก็อาจถูกห้ามธุรกรรมในอินเดียเช่นกัน อย่างไรก็ดี เนื่องจากร่างกฎหมายห้ามทำธุรกรรมคริปโทเคอร์เรนซีข้างต้นยังไม่ผ่านการอนุมัติ จึงถือว่าในปัจจุบันธุรกรรมด้านสินทรัพย์ดิจิทัลต่าง ๆ ยังไม่ถือว่าผิดกฎหมาย

---

[58] Shen, S., Siu, T., and Heavens, A., 2021. China Bans Financial, Payment Institutions from Cryptocurrency Business [Online]. Available From: https://www.reuters.com/technology/chinese-financial-payment-bodies-barred-cryptocurrency-business-2021-05-18/ [2021, 26 September]

[59] Shen, S., Galbraith, A., and Merriman, J., 2021. China's Ant highlights distinction between NFTs and cryptocurrencies [Online]. Available From: https://www.reuters.com/technology/chinas-ant-highlights-distinction-between-nfts-cryptocurrencies-2021-06-23/ [2021, 26 September]

[60] Jain, N., and Singh, M., 2021. India: Non-Fungible Tokens — Laws and Regulations in India [Online]. Available From: https://www.mondaq.com/india/fin-tech/1125216/non-fungible-tokens-laws-and-regulations-in-india [2021, 26 September]

ในปัจจุบัน ภาคเอกชนในอินเดีย และ The National Association of Software and Service Companies (NASSCOM)[61] มีความพยายามที่จะผลักดันให้ร่างกฎหมายสั่งห้ามดังกล่าวยกเลิก และสนับสนุนการทำโครงการเกี่ยวกับบล็อกเชนมากขึ้น อย่างไรก็ดี หากร่างกฎหมายดังกล่าวได้รับการอนุมัติ อินเดียจะกลายเป็นประเทศแรกที่การถือครองใช้คริปโทเคอร์เรนซีถือว่าผิดกฎหมายและต้องรับโทษตามกฎหมายกำหนด[62]

ตารางสรุปแนวทางการกำกับดูแล NFT ต่างประเทศ

ลำดับ	ประเทศ	สถานะกฎหมายกำกับดูแล NFT	สรุปแนวทางการกำกับดูแล
ประเทศที่ปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงที่มีอยู่ในการกำกับดูแล NFT			
1	ญี่ปุ่น	ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ	แบ่งการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลตามฟังก์ชันและการใช้งาน นำกฎหมายที่มีอยู่มาปรับใช้ o คริปโทเคอร์เรนซี อยู่ภายใต้กฎหมาย the Payment Services Act (PSA) o โทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ อาทิ หุ้น หุ้นกู้ ถูกจัดอยู่ภายใต้กฎหมาย the Financial Instruments and Exchange Act (FIEA) NFT ไม่อยู่ภายใต้ PSA เนื่องจาก NFT ไม่สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการชำระเงินได้ จากลักษณะเฉพาะที่ NFT ไม่สามารถทำซ้ำ หรือเปลี่ยนทดแทนได้ สำหรับ FIEA หากผู้ถือ NFT มีส่วนร่วมในผลกำไรหรือได้รับเงินปันผลจากบริษัทผู้ออก ก็อาจอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าวได้
2	สิงคโปร์	ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ	ประเทศสิงคโปร์แบ่งการกำกับดูแลโทเคนดิจิทัลออกเป็น 3 ประเภท 1. โทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์

[61]Nasscom. Banning Cryptocurrenies is not The Solution, A Reguratory Framework Must Be Developed [Online]. (n.d.). Available From: https://nasscom.in/sites/default/files/media_pdf/Banning_cryptocurrencies_is_not_the_solution_a_regulatory_framework_must_be_developed.pdf [2021, 7 November]

[62] Ahmed, A., and Anand, N., 2021. India to Propose Cryptocurrency Ban, Penalising Miners, Traders – Source [Online]. Available From: https://www.reuters.com/article/uk-india-cryptocurrency-ban-idUSKBN2B60QP [2021, 7 November]

			หรือ security token - อยู่ภายใต้กฎหมายหลักทรัพย์ 2. โทเคนดิจิทัลที่ใช้เพื่อการชำระเงิน หรือ payment token - อยู่ภายใต้กฎหมาย Payment Services Act (PSA) 3. โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ หรือ utility token - อาจไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรอบกฎหมายใด หาก NFT ที่ออกมีลักษณะเข้าข่ายตามลักษณะ 1-3 ด้านบน ก็จะต้องปฏิบัติตามกรอบกฎหมายนั้น ๆ
3	สหราชอาณาจักร	ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ	หาก NFT เป็น (1) โทเคนดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ หรือ security token หรือ (2) โทเคนดิจิทัลเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-money token ธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ NFT นั้น ๆ จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ Financial Conduct Authority (FCA) หาก NFT เป็น (1) โทเคนดิจิทัลเพื่อการแลกเปลี่ยน หรือ exchange token หรือ (2) โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ หรือ utility token NFT นั้น ๆ จะไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายในสหราชอาณาจักร
4	สหภาพยุโรป	ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ	การออกเสนอขายหรือทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ NFT ในปัจจุบันจะต้องพิจารณาตามกฎหมายที่มีอยู่ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ เงินอิเล็กทรอนิกส์ และการระดมทุนคราวด์ฟันดิง ในปี 2567 คาดว่า คณะกรรมาธิการยุโรปจะออก Markets in Crypto-assets Regulation (MiCA) ซึ่งเป็นข้อเสนอทางด้านข้อบังคับในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลและบริการที่เกี่ยวข้องที่อยู่นอกขอบเขตการกำกับดูแลในปัจจุบันโดยจะมีผลกับทุกประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรป ซึ่ง NFT อาจเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้กฎหมายดังกล่าว

			นอกจากนี้ ยังไม่แน่ชัดว่า กฎหมาย Markets in Financial Instruments Directive (MiFID II) ที่ใช้กำกับดูแลตลาดการเงินของสหภาพยุโรปในปัจจุบันนั้น ครอบคลุม NFT หรือไม่ เนื่องจาก NFT มีคุณสมบัติที่หลากหลายจึงต้องพิจารณาเป็นรายกรณี <u>เยอรมัน</u> NFT บางประเภทอาจเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้กฎหมาย German Banking Act ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ NFT ประเภทที่เข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลต้องได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานทางการ <u>ลักเซมเบิร์ก</u> หาก NFT ประเภทใดจัดเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลและกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการฟอกเงิน (ในลักเซมเบิร์กมีการปรับใช้ AMLD5 ร่วมกับแนวปฏิบัติของ FATF ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับการฟอกเงินในประเทศ) นอกจากนี้ หาก NFT มีคุณสมบัติเป็น 1. เครื่องมือทางการเงิน 2. เงินอิเล็กทรอนิกส์ 3. หน่วยลงทุนร่วม ก็มีภาระผูกพันทางกฎหมายที่ต้องปฏิบัติเพิ่มเติมด้วย <u>เนเธอร์แลนด์</u> การกำกับดูแล NFT ในเนเธอร์แลนด์ หาก NFT เข้าข่าย 1 ใน 4 คุณสมบัติ ตามด้านล่าง ก็จะต้องมีการขออนุญาต หรือปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะตามคุณสมบัตินั้น ๆ 1. เป็นเครื่องมือทางการเงิน 2. เป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ 3. เป็นวัตถุการลงทุน มีคุณสมบัติเป็นสกุลเงินเสมือน

5	รัสเซีย	ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ	หาก NFT เข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทหนึ่งประเภทใดใน 3 ประเภทด้านล่าง จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล 1. เป็นสิทธิทางดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ 2. เป็นสินทรัพย์ทางการเงินดิจิทัล 3. เป็นสกุลเงินดิจิทัล
6	สหรัฐอเมริกา	ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ	การกำกับดูแล NFT พิจารณาตามกฎหมายที่มีอยู่ โดยหาก NFT มีคุณสมบัติเป็นการลงทุนทางการเงิน ซึ่งผู้ถือครองคาดหวังผลกำไรจากการร่วมทุนของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับ NFT อาจเข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมายหลักทรัพย์ นอกจากนี้ ตัวกลางที่อำนวยความสะดวกในการซื้อขาย NFT ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านการป้องกันการฟอกเงิน เนื่องจาก the Bank Secrecy Act ได้แก้ไขนิยามคำจำกัดความบางประการทำให้ครอบคลุมถึง NFT ด้วย
ประเทศที่มีกฎหมายไม่สนับสนุนธุรกรรมสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT			
7	สาธารณรัฐประชาชนจีน	มีกฎหมายไม่สนับสนุนธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT	กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลและคริปโทเคอร์เรนซี ถูกควบคุมและตรวจสอบอย่างเข้มงวดในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีการสั่งปิดศูนย์ซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซี สั่งห้ามสถาบันการเงินและบริษัทชำระเงินไม่ให้ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมคริปโตเคอเรนซี ไม่ว่าจะเป็น การขึ้นทะเบียน การซื้อขาย การหักบัญชี และการชำระบัญชี สำหรับ NFT เนื่องจากเป็นโทเคนดิจิทัลที่พึ่งเป็นที่รู้จัก จึงพบว่ายังไม่มีการนิยามที่ชัดเจนว่า NFT จัดอยู่ในนิยามของสินทรัพย์ดิจิทัล หรือคริปโทเคอร์เรนซี หรือไม่ แต่มีการแจ้งว่ากรณีการสร้าง NFT เพื่อระดมทุน ความเสี่ยงทางด้านกฎหมายมีอยู่สูง แต่ไม่มีกฎหมายห้ามผู้ลงทุนซื้อขายหรือลงทุนใน NFT
8	อินเดีย	มีกฎหมายไม่สนับสนุนธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับ	ปี 2562 เคยออกร่างกฎหมาย Banning of Cryptocurrency and Regulation of Official Digital Currency Bill ห้ามไม่ให้ขุด ผลิต ถือครอง ขาย ค้า ออก โอน กำจัด หรือใช้คริปโทเคอร์เรนซีใน

		สินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT	อินเดีย ซึ่ง NFT นั้นถูกนับอยู่ภายใต้นิยามคริปโทเคอร์เรนซีของประเทศอินเดีย จึงเป็นไปได้ว่า NFT ก็อาจถูกห้ามธุรกรรมในอินเดียเช่นกัน ทั้งนี้ ร่างกฎหมายห้ามทำธุรกรรมคริปโทเคอร์เรนซีข้างต้นยังไม่ผ่านการอนุมัติ จึงถือว่าในปัจจุบันธุรกรรมด้านสินทรัพย์ดิจิทัลต่าง ๆ ยังไม่ถือว่าผิดกฎหมาย หากร่างกฎหมายดังกล่าวได้รับการอนุมัติ อินเดียจะกลายเป็นประเทศแรกที่การถือครองใช้คริปโทเคอร์เรนซีถือว่าผิดกฎหมายและต้องรับโทษตามกฎหมายกำหนด

3.2 แนวทางการกำกับดูแล NFT ในประเทศไทย

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาพบว่า มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุน เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวมถึงมีการถูกนำมาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลเพิ่มขึ้น ซึ่งการดำเนินการทางธุรกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลดังที่กล่าวนั้น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ถือเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงอาจเกิดผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างได้ หากแต่ยังไม่มีกฎหมายที่กำกับดูแลการดำเนินการดังกล่าวในประเทศไทย สำนักงาน ก.ล.ต. จึงได้มีการตรา พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับดูแลการระดมทุนต่อประชาชนผ่านการเสนอขายโทเคนดิจิทัล การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล และการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล ป้องกันมิให้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลที่ไม่มีแหล่งที่มาที่ชัดเจนไปใช้ประโยชน์ หรือกระทำการหลอกลวงประชาชน หรือประกอบอาชญากรรม ตลอดจนมีกลไกในการดูแลรักษาเสถียรภาพทางการเงินและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน[63]

สำหรับ NFT ที่มีคุณสมบัติเข้าข่ายเป็นโทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน หรือโทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์แบบไม่พร้อมใช้ จะถือเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลและจะต้องถูกกำกับดูแลภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ นี้

3.2.1 การกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ

พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้ สำนักงาน ก.ล.ต. กำกับดูแลการออกเสนอขาย โทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน และโทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์แบบไม่พร้อมใช้ เนื่องจากมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการลงทุนเช่นเดียวกับหลักทรัพย์มีการให้สิทธิแก่ผู้ลงทุนในโครงการ และมีความผูกพันในทางกฎหมายระหว่างผู้ออกและผู้ถือโทเคนดิจิทัล โดยผู้ออกเสนอขายโทเคนดิจิทัลจะต้องได้รับอนุญาตและปฏิบัติตามเงื่อนไขของสำนักงาน ก.ล.ต. แต่หากเป็นการออกเสนอขายคริปโทเคอร์เรนซี ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน ไม่ได้มีโครงการหรือกิจการใด ๆ รองรับนั้น สำนักงาน ก.ล.ต. ไม่ได้กำกับดูแลการออกเสนอขายคริปโทเคอร์เรนซี แต่จะกำกับดูแลการทำหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับคริปโทเคอร์เรนซี

3.2.2 การกำกับดูแลกิจกรรม ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ

กิจกรรมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ มี 2 กิจกรรม คือ (1) การระดมทุนด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน และ (2) การให้บริการเป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล

---

[63] 22 ส.ค. 64 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2561. สรุปสาระสำคัญของพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.2561 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.sec.or.th/TH/Documents/DigitalAsset/digitalasset_summary.pdf [2564, 22 สิงหาคม]

(1) การระดมทุนด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน คือ การเสนอขายโทเคนดิจิทัลให้แก่ประชาชน โดยโทเคนดิจิทัลดังกล่าวสามารถเป็นได้ทั้งโทเคนดิจิทัลที่ออกใหม่ หรือโทเคนดิจิทัลที่มีอยู่แล้ว ที่มีวัตถุประสงค์เป็นการที่จะเสนอขายเป็นการทั่วไปให้แก่ประชาชน สำหรับรูปแบบการกำกับดูแลการระดมทุนด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชนนั้น สำนักงาน ก.ล.ต. ได้กำหนดให้นิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด หรือ บริษัทมหาชนจำกัด ที่ประสงค์เสนอขายโทเคนดิจิทัลดังกล่าวให้แก่ประชาชนต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. พร้อมจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและหนังสือชี้ชวนให้สำนักงาน ก.ล.ต. พิจารณาก่อนการเผยแพร่สู่สาธารณะ ทั้งนี้ การเสนอขายต้องเสนอขายผ่านผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO portal) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. เท่านั้น

(2) การให้บริการเป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ มาตรา 3 นั้น ในช่วงเริ่มต้นมีทั้งสิน 3 ประเภท[64] คือ

(2.1) ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล หมายถึง ศูนย์กลางหรือเครือข่ายที่จัดขึ้นเพื่อการแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล โดยทำเป็นทางค้าปกติ

(2.2) นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล หมายถึง ผู้ให้บริการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลให้แก่บุคคลอื่นโดยทำเป็นทางการค้าปกติและได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่นเป็นการตอบแทน

(2.3) ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล หมายถึง ผู้ให้บริการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลในนามตนเองเป็นทางการค้าปกติ โดยกระทำนอกศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล

ผู้ที่จะสามารถประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลข้างต้นได้ จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. และสามารถยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทพร้อมกันได้ และเมื่อได้รับอนุญาตแล้วก็มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ

นอกจากนี้ ต่อมาในช่วงปลายปี 2563 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ลงนามในประกาศกระทรวงการคลัง[65]กำหนดให้ธุรกิจประเภท (1) ที่ปรึกษาสินทรัพย์ดิจิทัล และ (2) ผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล เป็นธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทใหม่เพิ่มเติม ทำให้ปัจจุบันผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต. ในปัจจุบันมีอยู่ 5 ประเภท ทั้งการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับคริปโทเคอร์เรนซี และโทเคนดิจิทัล ซึ่งผู้ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจดังกล่าวต้องมาขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจกับสำนักงาน ก.ล.ต. เช่นเดียวกับผู้ให้บริการเป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล 3 ประเภทข้างต้น ตลอดจนต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจมาตรฐานเดียวกับผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น เช่น การทำความ

---

[64] พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่ 33 ก, หน้า 43-70.

[65] ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดกิจการอื่นที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลให้เป็นธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเพิ่มเติม พ.ศ. 2563. (2563, 26 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 277 ง, หน้า 5.

รู้จักลูกค้า (KYC) การจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นผู้ให้บริการลูกค้า ตลอดจนมาตรฐานการติดต่อและให้บริการลูกค้า การจัดการและจัดเก็บรักษาทรัพย์สินและข้อมูลที่เกี่ยวข้องของลูกค้า การดำรงเงินกองทุน รวมถึงกำหนดการมอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้รับดำเนินการในงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ (outsource) เป็นต้น[66]

ทั้งนี้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ได้ให้นิยาม ที่ปรึกษาสินทรัพย์ดิจิทัล และผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล ในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดกิจการอื่นที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลให้เป็นธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเพิ่มเติม พ.ศ. 2563 ในข้อ 2 และ 3 ไว้ดังนี้[67]

ที่ปรึกษาสินทรัพย์ดิจิทัล หมายถึง บุคคลผู้ให้คำแนะนำแก่ประชาชนเกี่ยวกับคุณค่าของสินทรัพย์ดิจิทัล ความเหมาะสมในการลงทุนเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล หรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลใด ๆไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในทางการค้าปกติ โดยได้รับค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทน

ผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งเข้าจัดการเงินทุนหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมรับจัดการเงินทุนให้แก่บุคคลอื่น เพื่อแสวงหาประโยชน์จากสินทรัพย์ดิจิทัล โดยทำเป็นการค้าปกติ

คุณสมบัติผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและการขออนุญาต

ผู้สนใจประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลต้องมีคุณสมบัติในเบื้องต้น[68] ดังนี้

(1) เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

(2) มีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้ว 1 ล้านบาทสำหรับที่ปรึกษาสินทรัพย์ดิจิทัล และ 25 ล้านบาท สำหรับ ผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล

(3) แสดงได้ว่าจะมีระบบงานที่มีความพร้อมในการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามประเภทที่ขอรับใบอนุญาต

---

[66] สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2563. ก.ล.ต. เพิ่มประเภทธุรกิจ “ที่ปรึกษาสินทรัพย์ดิจิทัล” และ “ผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล” และปรับปรุงเกณฑ์กำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อเพิ่มความคุ้มครองผู้ลงทุน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.sec.or.th/TH/Pages/News_Detail.aspx?SECID=8681&NewsNo=234&NewsYear=2563&Lang=TH [2564, 22 สิงหาคม]

[67] ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดกิจการอื่นที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลให้เป็นธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเพิ่มเติม พ.ศ. 2563. (2563, 26 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 277 ง, หน้า 5.

[68] ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การอนุญาตการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 (ฉบับประมวล). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 176 ง, หน้า 7-10

(4) ไม่มีฐานะทางการเงินที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือมีพฤติการณ์อื่นที่แสดงให้เห็นว่าอยู่ในระหว่างประสบปัญหาทางการเงิน

(5) บริษัท กรรมการ และ ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไม่มีลักษณะต้องห้าม ไม่เคยมีประวัติเสียหาย

ขั้นตอนการพิจารณาคุณสมบัติและการอนุญาตประกอบธุรกิจจะมี 2 ขั้นตอน[69] คือ การออกใบอนุญาต และขอเริ่มประกอบธุรกิจ

(1) การออกใบอนุญาต: คณะกรรมการ ก.ล.ต. พิจารณาเพื่อเสนอกระทรวงการคลังภายใน 90 วัน และ กระทรวงการคลังพิจารณาออกใบอนุญาตภายใน 60 วัน

(2) ขอเริ่มประกอบธุรกิจ: หลังได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงการคลังแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจต้องยื่นขอเริ่ม ประกอบธุรกิจภายใน 180 นับจากวันที่ใบอนุญาตมีผล

3.2.3 การกำกับดูแล NFT ในประเทศไทย

ด้วย พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้ สำนักงาน ก.ล.ต. กำกับดูแลการออกเสนอขาย โทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน และโทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์แบบไม่พร้อมใช้เนื่องจากมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการลงทุนเช่นเดียวกับหลักทรัพย์มีการให้สิทธิแก่ผู้ลงทุนในโครงการ ดังนั้น หาก NFT มีการกำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ หรือ NFT มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจงที่เข้านิยามเป็น utility token ไม่พร้อมใช้ ผู้ออกเสนอขาย NFT จะต้องได้รับอนุญาตและปฏิบัติตามเงื่อนไขของสำนักงาน ก.ล.ต.

แต่ NFT ที่ไม่มีการกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง หรือใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าบริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัล จะไม่เข้านิยามของสินทรัพย์ดิจิทัล และการประกอบธุรกิจจะไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ

[69] สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. คู่มือสำหรับประชาชน : การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.sec.or.th/TH/Documents/ManualSelect/manual-250664-01.pdf [2564, 22 สิงหาคม]

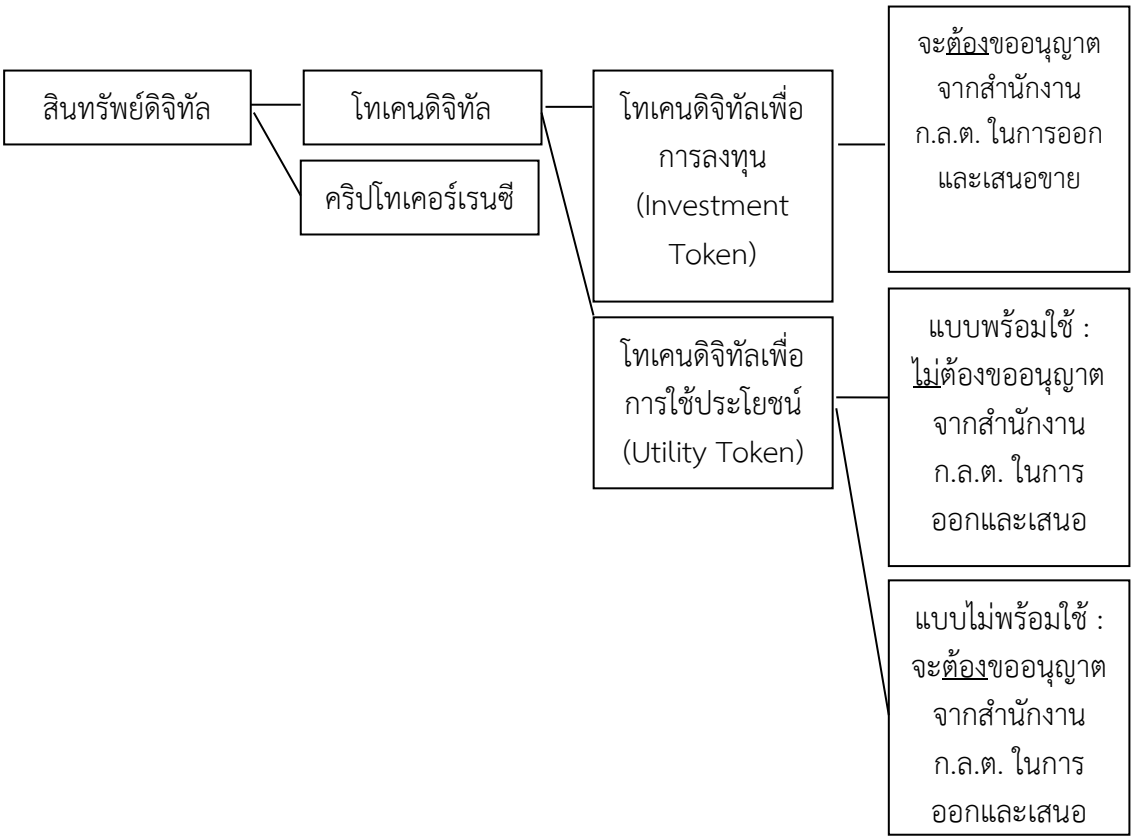

สำหรับการประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มสำหรับซื้อขาย NFT (NFT marketplace) นั้น หาก NFT ที่ซื้อขายบน NFT marketplace เข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล NFT marketplace นั้น จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง[70]

อย่างไรก็ดี เนื่องจากในวันที่ 11 มิถุนายน 2564 ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กธ. 18/2564 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล (ฉบับที่ 11) ได้มีผลบังคับใช้ โดยมีเนื้อหาสรุปใจความในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ NFT ได้ว่า ห้ามศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ให้บริการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีมาใช้แสดงความเป็นเจ้าของหรือให้สิทธิในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือที่เฉพาะเจาะจง โดยไม่สามารถใช้โทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากันแทนกันได้ หรือเป็นที่รู้จักในชื่อ NFT บนแพลตฟอร์มของบริษัท โดยประกาศดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะคุ้มครองผู้ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลทั้งรายเก่าและรายใหม่ที่กำลังจะเข้ามา ให้ได้รับความเป็นธรรม ไม่ให้ถูกเอาเปรียบหากมีผู้ที่ใช้

[70] สำนักงาน กลต. 2564. ลักษณะแบบไหนใช่ “สินทรัพย์ดิจิทัล” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.facebook.com/164613920841820/posts/933599237276614/?d=n [2564, 5 ตุลาคม]

ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขาย รวมถึงป้องกันประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อน และการสร้างราคา เป็นต้น[71]

นางจารุพรรณ อินทรรุ่ง ผู้ช่วยเลขาธิการ สำนักงาน ก.ล.ต. กล่าวว่า ลักษณะการซื้อขายของ NFT นั้น มีตลาดประมูลเฉพาะอยู่แล้ว เช่น การประมูลภาพชิ้นเดียวในโลก กลุ่มผู้ที่ซื้อขายเป็นกลุ่มเฉพาะ จึงไม่เหมาะกับการซื้อขายในตลาดรองซึ่งจะมีกลไกในการหาราคาให้กับโทเคนต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ NFT[72]

จากรายละเอียดในประกาศ และการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารสำนักงาน ก.ล.ต. ข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถนำ NFT มาซื้อขายอย่างถูกต้องตามกฎหมายบนแพลตฟอร์มของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. ได้ ผู้ที่ประสงค์ซื้อขาย NFT ต้องทำการซื้อขายนอกศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล หรือผ่าน NFT marketplace ทั้งนี้ สำนักงาน ก.ล.ต. อยู่ระหว่างทบทวนหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแล NFT marketplace

---

[71] แบไต๋. 2564. สรุปแนวทางกำกับดูแล ‘สินทรัพย์ดิจิทัล’ โดยก.ล.ต. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.beartai.com/brief/business/668442 [2564, 5 ตุลาคม]

[72] ฐานเศรษฐกิจ. 2564. ก.ล.ต.ย้ำออกประกาศกำกับดูแลศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมและป้องกันผู้ซื้อขายไม่ให้ถูกเอาเปรียบ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.thansettakij.com/money_market/484043 [2564, 5 ตุลาคม]

บทที่ 4

บทวิเคราะห์แนวทางการบังคับใช้กฎหมายในการกำกับดูแล NFT ในประเทศไทย

จากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแล NFT ของต่างประเทศและประเทศไทยสำหรับเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทการกำกับดูแล NFT นั้น สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแลได้ดังนี้

4.1 สถานะทางกฎหมายของ NFT

จากการศึกษา ประเทศส่วนใหญ่จะพิจารณาสถานะของ NFT ตามประเภทและลักษณะของ NFT ว่าเข้าข่ายอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายใด ตัวอย่างเช่น หากผู้ถือ NFT มีส่วนร่วมในผลกำไร ได้รับเงินปันผลจากบริษัทที่ออก หรือแสดงสิทธิทางกฎหมายหรือผลประโยชน์ความเป็นเจ้าของในบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด NFT นั้น ก็อาจเข้าข่ายเป็นหลักทรัพย์ภายใต้กฎหมาย Financial Instruments and Exchange Act ของประเทศญี่ปุ่น หรือ Securities and Futures Act ของประเทศสิงคโปร์ อย่างไรก็ดี ในประเทศจีนและอินเดียที่มีกฎหมายหรือแนวโน้มไม่สนับสนุนธุรกรรมสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT จึงมีความเป็นไปได้ที่ใน 2 ประเทศดังกล่าว จะไม่มีการพิจารณาเป็นรายกรณีว่าเข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมายใด แต่อาจนับรวมเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล และให้ธุรกรรมนั้น ๆ ผิดกฎหมาย

สำหรับประเทศไทย เนื่องด้วย NFT เป็นหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเฉพาะไม่สามารถทำซ้ำ หรือไม่สามารถใช้โทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากันแทนกันได้ ต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น อาทิ คริปโทเคอร์เรนซี อย่างบิทคอยน์ หรืออีเธอเรียม ซึ่งจัดว่าเป็นโทเคนที่สามารถทดแทนกันได้ด้วยโทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากัน สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าบริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัลด้วยกันได้ แต่ NFT ไม่สามารถทำได้ นอกจากนี้ NFT มีทั้งรูปแบบที่อาจเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และรูปแบบที่ไม่เข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว แล้วแต่ประเภทและชนิดของ NFT นั้น ๆ ทำให้การกำกับดูแล NFT จึงต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น ๆ

กรณีที่ NFT มีการกำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ จะเข้าข่ายเป็น Investment Token และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต.

กรณีที่ NFT มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจงจะเข้านิยามเป็น utility token และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต. ภายใต้อำนาจ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ โดยหาก utility token นั้น ยังไม่พร้อมให้ใช้สิทธิแลกหรือใช้ประโยชน์สินค้าหรือบริการนั้น ๆ ต้องรอใช้สิทธิในอนาคต เนื่องจากต้องนำเงินที่ได้จากการขาย utility token ไปจัดหาสินค้าหรือพัฒนาบริการให้เสร็จก่อน กรณีนี้ ผู้ออก NFT จะต้องขออนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. ในการออกและเสนอขาย NFT ดังกล่าว

NFT ที่ไม่มีการกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง หรือถูกใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าบริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัล จะไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ

ทั้งนี้ ในทางการบังคดี หาก NFT นั้น มี (1) การกำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ หรือ (2) กำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง จะถือว่าเข้าข่ายเป็น โทเคนดิจิทัล ซึ่งเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และจะถือเป็นทรัพย์สินตามประมวลของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 138 โดยเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่างแต่เป็นสิ่งที่มีราคาและถือเอาได้ และมีสิทธิต่าง ๆ ตามประมวลของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

4.2 การอนุญาตหรือการห้าม NFT ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล

สำนักงาน ก.ล.ต. มีการออกประกาศที่ กธ. 18/2564 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล (ฉบับที่ 11) กำหนดไม่ให้นำ NFT มาให้บริการซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะคุ้มครองผู้ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล โดยนางจารุพรรณ อินทรรุ่ง ผู้ช่วยเลขาธิการ สำนักงาน ก.ล.ต. ได้แสดงความเห็นไว้ว่า ลักษณะการซื้อขายของ NFT นั้นมีตลาดประมูลเฉพาะอยู่แล้ว เช่น การประมูลภาพชิ้นเดียวในโลก กลุ่มผู้ที่ซื้อขายเป็นกลุ่มเฉพาะ จึงไม่เหมาะกับการซื้อขายในตลาดรองซึ่งจะมีกลไกในการหาราคาให้กับโทเคนต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ NFT[73] เช่นนี้ ผู้ที่ประสงค์ซื้อขาย NFT ต้องทำการซื้อขายนอกศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ของต่างประเทศ หรือ NFT Marketplace ทั้งนี้ สำนักงาน ก.ล.ต. อยู่ระหว่างทบทวนหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าว (ข้อมูล ณ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2564)[74]

หลังจากมีการออกประกาศดังกล่าว เกิดกระแสเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์เป็นวงกว้าง เนื่องจากภาคเอกชนมองว่า ลักษณะที่เฉพาะตัวของ NFT นั้น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย แม้อุตสาหกรรมที่มีการนำ NFT ไปใช้มากที่สุดจะเป็นอุตสาหกรรมศิลปะ บันเทิง และเกมส์ แต่ NFT ก็ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ ได้ด้วย เช่น ประยุกต์ใช้ในการระบุสิทธิ์เอกสารซื้อ-ขาย โฉนดที่ดิน เอกสารระบุตัวตน หรือสามารถนำไปใช้รับรองเอกสารใด ๆ ว่า เป็นเอกสารฉบับจริงได้[75] การอัปโหลดรายละเอียดการรับรองบนบล็อกเชนและตรวจสอบข้อมูล NFT บนบล็อกเชนก็ถือเป็นวิธีที่ดีในการตรวจสอบสิทธิที่ได้รับใบรับรองเอกสาร เนื่องจากเทคโนโลยีบล็อกเชนเป็นเทคโนโลยีที่ต้องใช้วิทยาการเข้ารหัสลับในการเข้าถึงข้อมูลและการจะเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวจะต้องได้รับการยืนยันจาก

---

[73] ฐานเศรษฐกิจ. 2564. ก.ล.ต.ย้ำออกประกาศกำกับดูแลศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมและป้องกันผู้ซื้อขายไม่ให้ถูกเอาเปรียบ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.thansettakij.com/money_market/484043 [2564, 5 ตุลาคม]

[74] สำนักงาน กลต. 2564. ลักษณะแบบไหนใช่ “สินทรัพย์ดิจิทัล” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.facebook.com/164613920841820/posts/933599237276614/?d=n [2564, 5 ตุลาคม]

[75] นริศรา ชื่อไพศาล, *สรุปประเด็น ก.ล.ต. ห้ามซื้อ-ขาย ‘เหรียญคริปโตฯ 4 ประเภท’ และความเห็นจากนักพัฒนาไทย*, 1.

คอมพิวเตอร์หลายเครื่อง นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้บันทึกลงบนบล็อกเชนแล้วนั้นจะไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขได้ จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอีกหลายอุตสาหกรรมด้วย

นายกรณ์ จาติกวณิช หัวหน้า พรรคกล้า อดีตสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้ความเห็นว่า ประกาศดังกล่าวยังขาดความชัดเจนและเป็นการปิดกั้นโอกาสของคนไทยในการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนในการสร้างนวัตกรรม อีกทั้งเป็นการผลักให้ผู้มีความรู้ความสามารถนำนวัตกรรมออกนอกประเทศ ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถดึงดูดนวัตกรรมและการลงทุนจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยได้ ซึ่งถือเป็นผลเสียมากกว่าผลที่ดีต่อประเทศ นอกจากนี้ ข้อบังคับที่ออกมาข้างต้นนั้น เป็นการออกอย่างเร่งรีบโดยไม่ได้ผ่านการทำประชาพิจารณ์จากผู้ประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (public hearing) ทั้ง ๆ ที่เป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จึงไม่เห็นด้วยกับการออกเกณฑ์ในลักษณะปิดกั้นดังกล่าว แต่ควรส่งเสริมและมีบทบาทในการตรวจสอบ มีกติกาที่ชัดเจน เช่น การกำหนดรายละเอียดและความสมบูรณ์ของออกเอกสารที่มีลักษณะคล้ายหนังสือชี้ชวน เพื่อเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลที่จะออกเสนอขายที่เรียกว่า ไวท์ เปเปอร์ โดยยังมีพื้นที่ให้กลไกตลาดสามารถทำงานได้ และไม่เป็นการปฏิเสธความรับผิดชอบ[76]

นอกจากนี้ นายอรรถกฤต ชิมผลาพิบูลย์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท บิทคับ ออนไลน์ จำกัด ก็ได้ให้ความเห็นว่า เกณฑ์ที่ออกมาเป็นการปิดกั้นการพัฒนาระบบนิเวศสินทรัพย์ดิจิทัลของไทย อีกทั้งยังไม่มีการทำประชาพิจารณ์สอบถามความเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง จะทำให้ผู้ลงทุนหันไปซื้อขายในต่างประเทศ[77]

จะเห็นได้ว่า ภาคเอกชนมองเห็นโอกาสและประโยชน์ของ NFT โดยเห็นว่า NFT ซึ่งสร้างมาจากเทคโนโลยีบล็อกเชน เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และต่อยอดได้หลากหลาย หากภาครัฐลดข้อจำกัด หรือทำให้ข้อจำกัดอยู่ในปริมาณที่เหมาะสม จะช่วยเพิ่มศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีของประชากรไทย เปิดโอกาสให้ประเทศได้สามารถสร้างและต่อยอดนวัตกรรมใหม่ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของเอกชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยในท้ายที่สุด

จากมุมมองความคิดเห็น 2 ด้านข้างต้น และจากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลของต่างประเทศ สามารถแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 กรณีได้ดังนี้

1. NFT ควรถูกห้ามไม่ให้นำมาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล
2. NFT ควรได้รับอนุญาตให้นำมาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลได้

---

[76] ฐานเศรษฐกิจ, 'กรณ์' ผนึกคนสายเทค กระตุก ก.ล.ต.ประเด็นควบคุมคริปโต ชี้ราชการมีหน้าที่ส่งเสริมและกำกับดูแลอย่างเหมาะสม.

[77] ฐานเศรษฐกิจ. 2564. โวยห้ามซื้อขายคริปโท 4 ประเภท หวั่นกระทบพัฒนาเงินดิจิทัล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.thansettakij.com/tech/484180 [2564, 17 ตุลาคม]

4.2.1 NFT ควรถูกห้ามไม่ให้นำมาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล

จากการศึกษามุมมองและท่าทีการกำกับดูแล NFT ในหลากหลายประเทศพบว่าหลาย ๆ ประเทศมองว่า NFT เป็นสินทรัพย์ประเภทใหม่ที่พึ่งได้รับความนิยม และมีลักษณะเฉพาะตัว ไม่สามารถทำซ้ำ หรือไม่สามารถใช้โทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากันแทนกันได้ ไม่เหมือนสินทรัพย์ดิจิทัลอื่น ๆ ที่มีการซื้อขายอยู่บนศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้กว้างและหลากหลาย ประเทศส่วนใหญ่จึงยังไม่มีกฎหมายการกับดูแล NFT เป็นการเฉพาะออกมา แต่จะใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงของแต่ละประเทศในการกำกับดูแล สำหรับบางประเทศมีกฎหมายหรือมีแนวโน้มให้เห็นถึงการจำกัดการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล หรือ NFT พร้อมเหตุผลสนับสนุน ดังนี้

ข้อมูลสนับสนุนจากแนวทางการกำกับดูแลของต่างประเทศ

ในสาธารณรัฐประชาชนจีนและอินเดีย ซึ่งเป็น 2 ประเทศที่มีกฎหมาย หรือแนวโน้มการกำกับดูแลด้านสินทรัพย์ดิจิทัลที่ค่อนข้างเข้มงวด แต่ก็ยังไม่พบว่า มีการห้ามการซื้อขาย NFT ในทั้ง 2 ประเทศ ทั้งนี้ รูปแบบการห้ามของประเทศจีน คือ สั่งปิดศูนย์ซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซี สั่งห้ามสถาบันการเงินและบริษัทชำระเงินไม่ให้ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมคริปโตเคอเรนซี ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นทะเบียน การซื้อขาย การหักบัญชี และการชำระบัญชี ส่วนรูปแบบการกำกับดูแลของประเทศอินเดีย คือ มีการร่างกฎหมายห้ามไม่ให้ขุด ผลิต ถือครอง ขาย ค้า ออก โอน กำจัด หรือใช้คริปโทเคอร์เรนซีในอินเดีย ซึ่งอาจรวมถึง NFT ด้วย ทั้งนี้ แม้ร่างกฎหมายดังกล่าวยังไม่ได้รับการอนุมัติ แต่ก็แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการกำกับดูแลที่ค่อนข้างเข้มงวด โดยเหตุผลที่แนวทางการกำกับดูแลของ 2 ประเทศมีแนวโน้มเข้มงวดนั้นเนื่องจาก รัฐบาลของประเทศมองว่า คริปโทเคอร์เรนซี เป็นภัยและความเสี่ยงต่อประชากรของประเทศ เนื่องจากตลาดมีความผันผวนสูง อาจถูกใช้เป็นแหล่งฟอกเงิน[78] รวมถึงประชาชนอาจถูกชักชวนหรือถูกหลอกลวงให้ทำธุรกรรมได้เนื่องจากเทคโนโลยีมีความซับซ้อน ซึ่งสำหรับ NFT แม้จะมีประโยชน์การใช้งานที่หลากหลายรูปแบบกว่าคริปโทเคอร์เรนซี หรือสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น แต่ก็มีความเสี่ยงและภัยที่คล้ายกับสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น ๆ จึงมีแนวโน้มที่จะถูกห้ามเช่นกันในทั้ง 2 ประเทศ

ข้อมูลสนับสนุนจากภาคเอกชนในต่างประเทศ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีความเห็นด้านความเสี่ยงเกี่ยวกับ NFT เผยแพร่ไว้ว่า NFT ถูกนำมาใช้เพื่อขายสินค้าที่ถูกขโมย ฟอกเงิน หรือเป็นที่พักสำหรับรายได้หรือกำไรที่ได้มาโดยมิชอบได้ เนื่องจากตลาดงานศิลปะที่มีราคามหาศาลซึ่งหากผู้ซื้อต้องจ่ายงานศิลปะเหล่านั้นเป็นสกุลเงินดิจิทัล ก็อาจเป็นที่ที่เหมาะและเอื้อแก่การฟอกเงินหรือการหลีกเลี่ยงภาษีของผู้มีเจตนาจะก่ออาชญากรรมทางการเงิน จึงเป็นเหตุผลที่ตลาด NFT เข้ามาอยู่ในสายตาของหน่วยงานกำกับดูแลของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ ในปัจจุบัน แม้ยังไม่มีกฎหมายห้ามในสหรัฐอเมริกาการซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล แต่ก็พบบริษัทเอกชนบางแห่งในสหรัฐอเมริกา เช่น แพลตฟอร์มเกม

[78] BBC NEWS. 2021. China declares all crypto-currency transactions illegal [Online]. Available From: https://www.bbc.com/news/technology-58678907 [2021, 14 November]

ออนไลน์ที่ชื่อว่า Steam มีการห้ามไม่ให้ใช้เกมจากเทคโนโลยีบล็อกเชน และ NFT บนแพลตฟอร์มของบริษัท โดยบริษัทให้เหตุผลว่าเป็นเพราะเกมจากเทคโนโลยีบล็อกเชน และ NFT มีมูลค่าในโลกแห่งความเป็นจริง จึงไม่อนุญาตให้นำมาใช้ในโลกเสมือนอย่างเกม[79]

4.2.2 NFT ควรได้รับอนุญาตให้นำมาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลได้

จากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลของต่างประเทศทั้งหมด 10 ประเทศ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ (8 ประเทศ) ยังไม่มีกฎหมายห้ามการทำธุรกรรม หรือห้ามการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ NFT ออกมา มีเพียงจีนและอินเดียเท่านั้นที่มีแนวโน้มการกำกับดูแลที่เข้มงวด โดยประเทศส่วนใหญ่จะพิจารณาใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงของประเทศนั้น ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันในการกำกับดูแล

ข้อมูลสนับสนุนจากแนวทางการกำกับดูแลของรัฐในต่างประเทศ

ในทวีปเอเชีย ประเทศญี่ปุ่น และสิงคโปร์ มีรูปแบบการกำกับดูแลด้านสินทรัพย์ดิจิทัลที่คล้ายกันคือ สินทรัพย์ดิจิทัลที่สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อการชำระราคา หรือคริปโทเคอร์เรนซี จะอยู่ภายใต้กฎหมายชื่อเดียวกันที่ชื่อว่า Payment Services Act (PSA) รวมถึงทั้งสองประเทศก็มีกฎหมายหลักทรัพย์ที่มีผลบังคับใช้กับสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นหลักทรัพย์ อาทิ หุ้น หุ้นกู้ เหมือนกัน ซึ่งหาก NFT ที่ออกเสนอขายมีคุณสมบัติเข้าข่ายอยู่ภายใต้ 2 กฎหมายข้างต้นหรือกฎหมายอื่นใด ก็ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมายนั้น ๆ โดยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะหรือกฎหมายห้ามการทำธุรกรรม NFT แต่อย่างใดในทั้ง 2 ประเทศ

ในสหภาพยุโรป มีทั้งกฎหมายกลาง และกฎหมายเฉพาะประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ซึ่งการออกเสนอขายหรือทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ NFT ในปัจจุบันจะต้องพิจารณาตามกฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงที่มีอยู่ในประเทศนั้น ๆ คล้ายกับประเทศในทวีปเอเชียข้างต้น แต่จุดที่แตกต่างคือเกณฑ์การแบ่งคุณสมบัติของ NFT ตามประเภทกฎหมายที่มีอยู่ เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ และลักเซมเบิร์ก มีการแบ่งการพิจารณาคุณสมบัติ NFT ที่นอกเหนือจากประเทศทางทวีปเอเชียคือ (1) เครื่องมือทางการเงิน (2) เงินอิเล็กทรอนิกส์ (3) หน่วยลงทุนหรือวัตถุการลงทุน และ (4) เป็นสกุลเงินเสมือน ซึ่งหาก NFT เข้าคุณสมบัติใดคุณสมบัติหนึ่งก็มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ อีกจุดที่แตกต่างของประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปในการกำกับดูแล NFT คือ ในเกือบทุกประเทศสมาชิกที่ศึกษา แต่ละประเทศจะมีการนำกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า 5th Anti-Money Laundering Directive หรือ AMLD5 ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการฟอกเงินมาปรับใช้ในประเทศของตนเองด้วย โดยหาก NFT เข้าข่ายอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามนิยามของ

[79] Tomasulo, M., 2021. United States: Steam Bans NFT And Cryptocurrency Games: Implications And Ramifications For The Videogame Industry [Online]. Available From: https://www.mondaq.com/unitedstates/fin-tech/1127488/steam-bans-nft-and-cryptocurrency-games-implications-and-ramifications-for-the-videogame-industry [2021, 14 November]

เกณฑ์ดังกล่าว ก็อาจมีภาระผูกพันต้องปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันการฟอกเงินนี้ด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการนำไปปรับใช้ AMLD5 ของแต่ละประเทศว่าจะครอบคลุมถึง NFT หรือไม่ อีกทั้งในปี 2567 ก็มีความเป็นไปได้ที่ คณะกรรมาธิการยุโรปจะออก Markets in Crypto-assets Regulation (MiCA) ซึ่งเป็นข้อเสนอทางด้านข้อบังคับในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลและบริการที่เกี่ยวข้องที่อยู่นอกขอบเขตการกำกับดูแลในปัจจุบันโดยจะมีผลกับทุกประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรป ซึ่ง NFT อาจเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้กฎหมายดังกล่าว และก็อาจมีกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติเพิ่มเติมเพื่อให้การกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลและบริการที่เกี่ยวข้องที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ เป็นไปอย่างเรียบร้อย ทั้งนี้ยังไม่พบแนวโน้มหรือกฎหมายห้ามทำธุรกรรม NFT แต่อย่างใดเช่นเดียวกับญี่ปุ่น และสิงคโปร์

อีกสองประเทศใหญ่สุดท้ายที่ได้ทำการศึกษาคือ รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา ซึ่งทั้งสองประเทศยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการกำกับดูแล NFT เช่นกัน การกำกับดูแลของสหรัฐอเมริกามีความคล้ายญี่ปุ่นและสิงคโปร์ตรงที่มีการพิจารณาว่าเข้าข่ายกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ กฎหมายหลักทรัพย์หรือไม่ และมีกฎระเบียบด้านการป้องกันการฟอกเงินที่ตัวกลางที่อำนวยความสะดวกในการซื้อขาย NFT ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งจะคล้ายกับแนวทางการกำกับดูแลของประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรป สำหรับประเทศรัสเซียก็มีการพิจารณาในลักษณะเดียวกัน แม้รัสเซียจะมีกฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลแล้ว แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่ครอบคลุมถึง NFT ทุกประเภทโดยตรง แต่จะพิจารณาเป็นรายกรณีว่า NFT นั้น ๆ เข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทหนึ่งประเภทใดใน 3 ประเภทดังนี้หรือไม่ (1) เป็นสิทธิทางดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ (2) เป็นสินทรัพย์ทางการเงินดิจิทัล (3) เป็นสกุลเงินดิจิทัล หากเข้าข่ายถึงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในด้านสินทรัพย์ดิจิทัล

<u>ข้อมูลสนับสนุนจากภาคเอกชนในต่างประเทศ</u>

จากการประเมินและคาดการณ์สภาวะตลาด NFT ในอนาคต บริษัท มอร์แกน สแตนลีย์ ซึ่งเป็นบริษัทให้บริการทางการเงินระดับโลกได้เผยแพร่งานวิจัย[80] ซึ่งมีใจความว่า ความต้องการด้านดิจิทัลสำหรับแบรนด์แฟชั่นและแบรนด์หรูคาดว่าจะเติบโตสูงขึ้นในอนาคตจนอาจแตะ 56 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2573 และตลาด NFT ทั้งหมดจะเติบโตเป็นประมาณ 300 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2573 เช่นกัน[81] ทั้งนี้ ในระยะอันใกล้สิ่งที่จะมาถึงก่อนคือการนำ NFT และเกมโซเชียล (เช่น เกมออนไลน์และคอนเสิร์ตออนไลน์) เข้ามาสู่อุตสาหกรรมแบรนด์แฟชั่นและแบรนด์หรูมากขึ้น และต่อไปอาจมีการนำ โลกเสมือนที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเปิดให้ผู้คนได้เข้ามามีปฏิสัมพันธ์ (Metaverse) เข้ามามีบทบาทในธุรกิจแบรนด์แฟชั่นและแบรนด์หรูมากขึ้นด้วย ตัวอย่างเช่น ล่าสุดแบรนด์ Dolce & Gabbana ของอิตาลีขาย NFT เก้ารายการได้ในราคาถึง 5.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อีกทั้งยังพบว่า

[80] Reuters Staff. 2021. Metaverse: a $50 bln revenue opportunity for luxury – MS [Online]. Available From: https://www.reuters.com/article/global-luxury-metaverse-idCNL8N2S73MG [2021, 18 December]

[81] Yahoo Finance. 2021. Luxury NFT Market Could Hit $56B by 2030: Morgan Stanley [Online]. Available From: https://yhoo.it/3yCcMup [2021, 18 December]

บริษัทแบรนด์แฟชั่นและแบรนด์หรูหลายแบรนด์ได้เริ่มมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับแพลตฟอร์มเกมและ Metaverse แล้ว

ความประสบความสำเร็จเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า NFT มีศักยภาพในการเติบโตอีกมาก และถ้าหากประเทศใดปิดกั้นเทคโนโลยีดังกล่าว ผู้ลงทุนหรือผู้บริโภคก็สามารถเข้าถึงสินค้าหรือบริการดิจิทัลจากประเทศอื่นได้ไม่ยาก เนื่องจากธุรกรรมดิจิทัลสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ทั่วโลก แต่ประเทศที่ปิดกั้นก็อาจเสียโอกาสซึ่งอาจสามารถดึงรายได้มหาศาลรวมถึงนวัตกรรมใหม่ ๆ ไป

สำหรับในปี 2564 ที่ผ่านมา ตลาด NFT ทั่วโลกมีมูลค่าสูงถึง 22 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากที่ปี 2563 มีมูลค่าตลาดอยู่ที่ 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นผลมาจากความนิยมในคอลเลกชัน เช่น Bored Ape Yacht Club และ Matrix Avatars ที่ทำให้ภาพดิจิทัลกลายเป็นสินทรัพย์สำหรับลงทุน และดึงดูดเม็ดเงินลงทุนได้มหาศาล ทั้งนี้ ผลงานที่ขายได้ราคาสูงสุดของปีนี้อยู่ที่ 69.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ของศิลปิน Mike Winkelmann ภายใต้ชื่อผลงาน The First 5000 Days[82]

สำหรับเหตุผลที่ทำให้ตลาด NFT เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วนั้น เนื่องจากธุรกิจกระแสหลัก (mainstream businesses) เข้ามามีส่วนร่วมในตลาด NFT มากขึ้น ตัวอย่างเช่น บริษัท โคคา-โคล่า ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตและจัดจำหน่ายน้ำอัดลมชั้นนำ ได้ระดมเงินมากกว่า 575,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในการขายสินค้า เช่น แจ็กเก็ตสั่งทำเพื่อสวมใส่ในโลก Metaverse[83] เป็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ แบรนด์สินค้า เช่น Adidas ก็ได้มีการออก NFT ของตนเองด้วย[84]

จากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลของต่างประเทศ ทั้งประเทศที่มีแนวทางการกำกับดูแลที่เข้มงวด และประเทศที่ปรับใช้กฎหมายสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงในการกำกับดูแล รวมถึงข้อมูลสนับสนุนจากเอกชนของต่างประเทศข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเทศส่วนใหญ่นั้น แม้จะยังไม่มีกฎหมายกำกับดูแล NFT เฉพาะ แต่ก็เห็นความพยายามในการใช้กฎหมายสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงในการกำกับดูแล เพื่อให้กิจกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจเป็นไปอย่างเรียบร้อย ในขณะเดียวกันก็ศึกษาความเป็นไปได้ รวมถึงทำความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางเทคโนโลยีรูปแบบใหม่อย่าง NFT นี้ ถือเป็นสัญญาณที่ดี เป็นเหตุผลสนับสนุนให้ประเทศไทยแก้ไขปรับปรุงเกณฑ์ให้สอดคล้องกับแนวทางต่างประเทศ เปิดโอกาสให้แก่ภาคเอกชนในประเทศไทยในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจาก NFT มีศักยภาพในการเติบโตอีกมาก เห็นได้จากธุรกิจกระแสหลักหรือบริษัทใหญ่ ๆ ระดับโลก ก็เริ่มให้ความสนใจมากขึ้น ถ้าหากประเทศใดปิดกั้นเทคโนโลยีดังกล่าว ผู้ลงทุนหรือผู้บริโภคก็สามารถเข้าถึงสินค้าหรือบริการดิจิทัลจากประเทศอื่น

---

[82] The Guardian. 2021. NFTs market hits $22bn as craze turns digital images into assets [Online]. Available From: https://www.theguardian.com/technology/2021/dec/16/nfts-market-hits-22bn-as-craze-turns-digital-images-into-assets [2021, 18 December]

[83] เรื่องเดียวกัน

[84] The Verge. 2021. Adidas is launching an NFT collection with exclusive access to streetwear drops [Online]. Available From: https://www.theverge.com/2021/12/16/22822143/adidas-nft-launch-into-the-metaverse-price-release-date [2021, 18 December]

ได้ไม่ยาก เนื่องจากธุรกรรมดิจิทัลสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ทั่วโลก แต่ประเทศที่ปิดกั้นก็อาจเสียโอกาสซึ่งอาจสามารถดึงรายได้มหาศาลรวมถึงนวัตกรรมใหม่ ๆ ไป

4.3 แนวทางการกำกับดูแล NFT ที่เหมาะสม

หากนำมุมมองการกำกับดูแล NFT ของทั้ง 2 ด้านมาผนวกร่วมกับทฤษฎีที่ได้ศึกษามาสามารถวิเคราะห์ออกมาได้ดังนี้

การที่ประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพเป็นหลักพื้นฐานในการปกครอง รวมถึงมีการบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทยที่กฎหมายใด ๆ ที่บังคับใช้หรือจะบังคับใช้นั้นจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทนั้นไม่ได้ด้วยนั้น ถือได้ว่าแนวความคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่สำคัญและควรใช้ประกอบการพิจารณาการออกกฎหมายใด ๆ มิให้ขัดกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

การที่จะตรากฎหมายใด ๆ ขึ้น ที่จะเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 26 ได้กำหนดไว้ว่า ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หากรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติเงื่อนไขไว้กฎหมายที่จะบัญญัติขึ้นจะต้อง (1) ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม (2) ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ (3) ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล โดยจะต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

อย่างไรก็ดี แม้ว่า พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ จะได้บัญญัติขึ้นโดยพิจารณาหลักการจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงมีการระบุเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวไว้แล้วก็ตาม แต่ในประเด็นการห้ามนำ NFT มาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการ ก.ล.ต. ก็ได้มีการออกประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กธ. 18/2564 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล (ฉบับที่ 11) โดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ แต่ไม่ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น (public hearing) จากประชาชน ซึ่งการออกประกาศโดยไม่มีการ public hearing นั้น ตามธรรมเนียมปฏิบัติสามารถทำได้ อย่างไรก็ดี ก็ยังเกิดการวิพากษ์วิจารณ์การออกกฎเกณฑ์ดังกล่าวที่กระทบภาคเอกชน แต่ภาคเอกชนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว หากหน่วยงานรัฐเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้ใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการให้ความคิดเห็นและเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมออกแบบกฎเกณฑ์ดังกล่าว ก็น่าจะสอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพที่ได้มีการบัญญัติและรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญได้ดียิ่งขึ้น โดยแนวทางที่สำนักงาน ก.ล.ต. กำลังจะดำเนินการต่อ คือการพิจารณาปรับปรุงเกณฑ์เกี่ยวกับ NFT Marketplace ซึ่งหากในครั้งนี้มีการรับฟังความเห็นของภาคเอกชนเพิ่มเติม ถือว่าเป็นการปฏิบัติสอดคล้องกับหลักการในด้านสิทธิและเสรีภาพอันรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ทั้งนี้ ในการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐไม่ว่าจะก่อนการออกประกาศ หรือการแก้ไขประกาศภายหลังจากที่เกิดประเด็นวิพากษ์วิจารณ์ในการห้าม หรือไม่ห้ามการนำ NFT มาซื้อขายในศูนย์ซื้อ

ขายสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น หากหน่วยงานรัฐมีการใช้เครื่องมือและปฏิบัติบนพื้นฐานความคิดด้านการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ เช่น การวิเคราะห์ค่าท้ายสุด หรือ Marginal analysis เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้ที่เพิ่มขึ้น กับผลเสียที่เกิดขึ้น ในการตัดสินใจครั้งนั้น ๆ รวมถึงมีการพิจารณาความเหมาะสมในการแทรกแซงของรัฐในการกำกับดูแล เพื่อให้เป็นประโยชน์กับสาธารณะเป็นหลัก สามารถตอบคำถามได้ว่า เมื่อไรและอย่างไรที่รัฐควรเข้าไปแทรกแซงการดำเนินการทางธุรกิจของเอกชน และหากเป็นกฎเกณฑ์หรือนโยบายใหม่ ก็ควรต้องมีการจัดทำการประเมินผลกระทบจากการกำกับ ให้มีการคำนึงถึงผลกระทบหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และต้องกำหนดให้เตรียมมาตรการรองรับสำหรับบางกลุ่มที่ต้องแบกรับผลกระทบหรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้สัดส่วนเหล่านั้นด้วย การคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ก่อนการออกหรือแก้ไขประกาศ กฎเกณฑ์ใด ๆ ก็จะช่วยปิดความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นซึ่งเป็นผลกระทบจากการใช้อำนาจของรัฐได้ดียิ่งขึ้น หากหน่วยงานรัฐได้พิจารณาประเด็นเหล่านี้แล้วก็เชื่อว่าการแก้ไขประกาศที่กำลังจะเกิดขึ้น ก็จะเป็นที่ยอมรับมากขึ้นจากภาคเอกชน

อย่างไรก็ดี การแทรกแซงเศรษฐกิจของรัฐควรจำกัดเพียง 3 ประการ คือ (1) จัดสรรทรัพยากรของสังคมเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการสาธารณะ (2) กระจายรายได้และความมั่งคั่งของสังคมให้ทั่วถึงประชาชน (3) รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อให้การจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

<u>แนวทางการกำกับดูแล NFT</u>

จากการวิเคราะห์ สถานะ แนวทางการกำกับดูแล NFT รวมถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปแนวทางการกำกับดูแล NFT ที่เหมาะสมได้ว่า การห้ามให้บริการซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายฯ นั้นถือว่า มีเหตุผลเพียงพอเนื่องจาก NFT เป็นหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเฉพาะไม่สามารถทำซ้ำ หรือไม่สามารถใช้โทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากันแทนกันได้ ต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น อาทิ คริปโทเคอร์เรนซี อย่างบิทคอยน์ หรืออีเธอเรียม ที่สามารถทดแทนกันได้ด้วยโทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากัน สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าบริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัลด้วยกันได้ แต่ NFT ไม่สามารถทำได้ นอกจากนี้ ศูนย์ซื้อขายฯ มีกลไกการให้ราคากับโทเคนดิจิทัล ซึ่งแตกต่างจากกลไกของ NFT ที่ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยแล้วแต่รูปแบบของ NFT เช่น NFT ที่เป็นงานศิลปะอาจมีการให้ราคาในรูปแบบการประมูลงานศิลปะ NFT ที่อยู่ในเกมออนไลน์อาจมีการให้ราคาขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้ประโยชน์จาก NFT นั้น ๆ ของผู้เล่นเกม จึงอาจไม่เหมาะที่จะนำมาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายฯ และเห็นด้วยที่การกำกับดูแล NFT จึงควรมีการกำกับดูแลที่ต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น ๆ

อีกทั้ง จากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลของต่างประเทศ แม้ยังไม่ปรากฏว่ามีประเทศใดที่ห้ามการซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายฯ แต่ก็ไม่มีข้อมูลว่ามีหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศใดอนุญาตให้มีการซื้อขายในศูนย์ซื้อขายฯ ที่มีกฎหมายกำกับดูแลหรือดูแลโดยหน่วยงานทางการเช่นกัน จึงถือว่าการห้ามซื้อขายในศูนย์ซื้อขายฯ นั้น เป็นแนวทางที่เหมาะสม อย่างไรก็ดี ควรมีการพิจารณาออกกฎเกณฑ์เพิ่มเติมให้มีแนวทางที่ชัดเจนในการกำกับดูแล NFT เพื่อป้องกันความเสี่ยงทางด้าน

อาชญากรรมทางการเงิน ในขณะเดียวกันก็มีการส่งเสริมการต่อยอดนวัตกรรมและการสร้างรายได้ให้กับภาคเอกชนและประเทศไทย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

NFT เป็นหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเฉพาะตรงที่ไม่สามารถทำซ้ำ ไม่สามารถนำทรัพย์สินอื่นมาทดแทนกัน และไม่สามารถใช้โทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากันแทนกันได้ ไม่เหมือนกับสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่นอย่างคริปโทเคอร์เรนซี เช่น บิทคอยน์ หรือ อีเธอเรียม ที่สามารถทดแทนและทำซ้ำได้

นอกจากนี้ NFT มีทั้งรูปแบบที่อาจเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และรูปแบบที่ไม่เข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว ตามประเภทและลักษณะของ NFT โดย NFT ที่มีคุณสมบัติเข้าข่ายเป็นโทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน หรือโทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์แบบไม่พร้อมใช้เท่านั้นที่จะถือเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลและจะต้องถูกกำกับดูแลภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ

สำหรับการใช้งาน NFT คือ เป็นการใช้แสดง/รับรองความเป็นเจ้าของในของบางอย่างหรืองานที่มีลักษณะเฉพาะ รวมถึงให้สิทธิในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งของสิ่งนั้นอาจอยู่ในรูปแบบดิจิทัล หรือในรูปแบบที่สามารถจับต้องได้ ตัวอย่างเช่น ภาพวาด งานศิลปะ เพลง วิดีโอ ไอเท็มในเกม การ์ตูน ฯลฯ หรือแม้แต่อสังหาริมทรัพย์ ก็สามารถใช้ NFT แสดงความเป็นเจ้าของได้ โดยในปัจจุบัน NFT ได้รับความนิยมมากที่สุดในวงการงานศิลปะและเกม และสร้างรายได้เป็นจำนวนมากให้แก่ภาคเอกชน

อย่างไรก็ดี NFT สามารถนำมาใช้เพื่อขายสินค้าที่ถูกขโมย ฟอกเงิน หรือเป็นที่พักสำหรับรายได้หรือกำไรที่ได้มาโดยมิชอบ เนื่องจากตลาดงานศิลปะนั้นได้รับการกำกับดูแลน้อยกว่าตลาดสำหรับซื้อขายหลักทรัพย์อย่างมาก และการใช้จ่ายด้วยสกุลเงินดิจิทัลก็เป็นการเอื้อแก่การฟอกเงินหรือการหลีกเลี่ยงภาษี จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมทางการเงินตามมาได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำกับดูแล NFT

สำหรับแนวทางการกำกับดูแล NFT ในต่างประเทศ สามารถแบ่งกลุ่มแนวทางการกำกับดูแลได้ 2 แนวทาง คือ (1) มีปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงที่มีอยู่ในการกำกับดูแล NFT และ (2) มีกฎหมายไม่สนับสนุนธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT โดยแนวทางที่ถูกใช้จากประเทศที่ศึกษาส่วนใหญ่คือแนวทางรูปแบบที่ (1)

ประเทศที่มีการปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงที่มีอยู่ในการกำกับดูแล NFT นั้น ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงมีแนวคิดรับรองสิทธิและเสรีภาพในการกำกับดูแล ผู้ที่ต้องการซื้อขาย NFT สามารถทำธุรกรรมได้ผ่าน NFT Marketplace โดยหน่วยงานทางการจะพิจารณาลักษณะ NFT ตามประเภทและลักษณะของ NFT ที่ซื้อขายใน NFT Marketplace นั้น ๆ ว่าเข้าข่ายอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายใด ตัวอย่างเช่น หากผู้ถือ NFT มีส่วนร่วมในผลกำไร ได้รับเงินปันผลจากบริษัทที่ออก หรือแสดงสิทธิทางกฎหมายหรือผลประโยชน์ความเป็นเจ้าของใน บริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด NFT นั้น

ก็อาจเข้าข่ายเป็นหลักทรัพย์ภายใต้กฎหมาย Financial Instruments and Exchange Act ของประเทศญี่ปุ่น หรือ Securities and Futures Act ของประเทศสิงคโปร์ อย่างไรก็ดี แม้ในประเทศที่มีแนวความคิดรับรองสิทธิเสรีภาพ ก็ยังไม่ปรากฏข้อมูลว่า มีหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศใดอนุญาตให้มีการซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายฯ ที่มีกฎหมายหรือหน่วยงานทางการกำกับดูแล แต่ต้องซื้อขาย NFT Marketplace ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มเฉพาะสำหรับการซื้อขาย NFT

ในประเทศจีนและอินเดียที่มีกฎหมายหรือแนวโน้มไม่สนับสนุนธุรกรรมสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึง NFT จึงมีความเป็นไปได้ที่ใน 2 ประเทศดังกล่าว จะไม่มีการพิจารณาเป็นรายกรณีว่าเข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมายใด แต่อาจนับรวมเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล และให้ธุรกรรมนั้น ๆ ผิดกฎหมาย

ทั้งนี้ จากการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า การห้ามให้บริการซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายฯ นั้นถือว่า เป็นแนวทางที่เหมาะสมด้วยเหตุเพราะ

1. NFT เป็นหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเฉพาะ ไม่สามารถทำซ้ำ หรือไม่สามารถใช้โทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากันแทนกันได้ ต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น อาทิ คริปโทเคอร์เรนซี อย่างบิทคอยน์ หรืออีเธอเรียม ซึ่งจัดว่าเป็นโทเคนที่สามารถทดแทนกันได้ด้วยโทเคนดิจิทัลประเภทและชนิดเดียวกัน และจำนวนเท่ากัน สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าบริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัลด้วยกันได้ แต่ NFT ไม่สามารถทำได้
2. ศูนย์ซื้อขายฯ มีกลไกการให้ราคากับโทเคนดิจิทัล ซึ่งแตกต่างจากกลไกของ NFT ที่ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยแล้วแต่รูปแบบของ NFT เช่น NFT ที่เป็นงานศิลปะอาจมีการให้ราคาในรูปแบบการประมูลงานศิลปะ NFT ที่อยู่ในเกมออนไลน์อาจมีการให้ราคาขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้ประโยชน์จาก NFT นั้น ๆ ของผู้เล่นเกม จึงอาจไม่เหมาะที่จะนำมาซื้อขายในศูนย์ซื้อขายฯ และเห็นด้วยที่การกำกับดูแล NFT จึงควรมีการกำกับดูแลที่ต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น ๆ
3. NFT มีทั้งรูปแบบที่อาจเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และรูปแบบที่ไม่เข้าข่ายอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว การกำกับดูแล NFT จึงควรต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่น ๆ
4. จากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลของต่างประเทศ แม้ยังไม่ปรากฏว่ามีประเทศใดที่ห้ามการซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายฯ แต่ก็ไม่มีข้อมูลว่ามีหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศใดอนุญาตให้มีการซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายฯ ที่มีกฎหมายหรือหน่วยงานทางการกำกับดูแลเช่นกัน การห้ามซื้อขายในศูนย์ซื้อขายฯ จึงไม่ได้ขัดกับแนวทางการกำกับดูแลของประเทศอื่น ๆ

นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยกับการปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลหรือกฎหมายใกล้เคียงที่มีอยู่ในการกำกับดูแลในประเทศไทยในการซื้อขาย NFT ผ่าน NFT marketplace เนื่องจากเป็นแนวทางเดียวกันกับที่ประเทศที่ศึกษาส่วนใหญ่ใช้ ซึ่งเป็นประเทศที่มีแนวคิดการปกครองโดยรับรองสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์และบทสรุปที่ได้กล่าวไปว่า แนวทางในการกับดูแลที่น่าจะเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่สุด คือ การห้ามให้บริการซื้อขาย NFT ในศูนย์ซื้อขายฯ และการใช้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ในการกำกับดูแล NFT ที่เข้าข่ายนั้น มีประเด็นเพิ่มเติมที่อยากเสนอแนะประกอบการพิจารณาในการกำกับดูแลในอนาคต ดังนี้

1. เพื่อความชัดเจนในการกำกับดูแล NFT ป้องกันความเสี่ยงทางด้านอาชญากรรมทางการเงิน และส่งเสริมให้ภาคเอกชนสามารถต่อยอดและสร้างรายได้จากนวัตกรรมใหม่ ๆ หน่วยงานกำกับดูแลควรพิจารณาออกกฎหมายลำดับรองให้รายละเอียดที่ชัดเจนและมากขึ้นเกี่ยวกับแนวทางในการกำกับดูแล NFT ในขณะเดียวกันควรเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมให้เอกชนสามารถต่อยอดนวัตกรรม สร้างรายได้จาก NFT ได้ เนื่องจากในปัจจุบัน การใช้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ในการกำกับดูแลอาจไม่สามารถครอบคลุมประเภทของ NFT ได้ทุกรูปแบบ แต่จะกำกับดูแลได้เฉพาะ NFT ที่เข้าข่ายอยู่ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ เท่านั้น ตัวอย่างเช่น สหภาพยุโรป ที่อยู่ระหว่างร่างกฎเกณฑ์ Markets in Crypto-assets Regulation (MiCA) ซึ่งเป็นข้อเสนอในการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลและบริการที่เกี่ยวข้องที่อยู่นอกขอบเขตการกำกับดูแลในปัจจุบัน และคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ได้ในปี 2567 เพื่อให้การกำกับดูแล NFT ของประเทศไทยมีความชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ อาจต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดที่ควรบัญญัติในกฎหมายดังกล่าว
2. หากหน่วยงานกำกับดูแลมีการพิจารณาออกกฎหมายใหม่ หรือทบทวนแก้ไขกฎเกณฑ์เกี่ยวกับ NFT ขอเสนอให้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้ใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการให้ความคิดเห็นและเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมออกแบบกฎเกณฑ์ดังกล่าว สอดคล้องกับหลักในด้านสิทธิและเสรีภาพที่ได้มีการบัญญัติและรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ
3. หากหน่วยงานกำกับดูแลมีการพิจารณาออกกฎหมายใหม่ หรือทบทวนแก้ไขกฎเกณฑ์เกี่ยวกับ NFT ขอเสนอให้มีการนำหลักการทางเศรษฐศาสตร์เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้ที่เพิ่มขึ้น กับผลเสียที่เกิดขึ้น รวมถึงการจัดทำการประเมินผลกระทบจากการกำกับดูแลกรณีที่จัดทำแล้วขอเสนอให้เผยแพร่ให้สาธารณะชนทราบ น่าจะเป็นที่พอใจของภาคเอกชนยิ่งขึ้น และช่วยปิดความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นซึ่งเป็นผลกระทบจากการใช้อำนาจของรัฐได้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรุงเทพธุรกิจ. 2564. NFT : Token อ้างอิงกับทรัพย์สินที่มีชิ้นเดียวในโลก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/652571 [2564, 22 สิงหาคม]

เฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล. 2556. ทฤษฎีว่าด้วยการแทรกแซงของรัฐในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://chalermchai-nbtc.blogspot.com/2013/06/public-interest-theory-common-well.html [2564, 1 พฤศจิกายน]

ฐานเศรษฐกิจ. 2564. 'กรณ์' ผนึกคนสายเทค กระตุก ก.ล.ต.ประเด็นควบคุมคริปโต ชี้ราชการมีหน้าที่ส่งเสริม และกำกับดูแลอย่างเหมาะสม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.thansettakij.com/politics/484325 [2564, 16 ธันวาคม]

ฐานเศรษฐกิจ. 2564. ก.ล.ต.ย้ำออกประกาศกำกับดูแลศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมและป้องกันผู้ซื้อขายไม่ให้ถูกเอาเปรียบ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.thansettakij.com/money_market/484043 [2564, 5 ตุลาคม]

ฐานเศรษฐกิจ. 2564. โวยห้ามซื้อขายคริปโท 4 ประเภท หวั่นกระทบพัฒนาเงินดิจิทัล[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.thansettakij.com/tech/484180 [2564, 17 ตุลาคม]

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2564. มารู้จักสินทรัพย์ดิจิทัลกันเถอะ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.set.or.th/set/financialplanning/lifeevent.do?name=lifeevent_detail_freelance-7&innerMenuId=7 [2564, 25 ตุลาคม]

ธนัน อนุมานราชธน. 2545. ความยั่งยืนของรัฐ-ชาติ การปกครอง และ รัฐศาสตร์: ทบทวนแนวคิดทุนนิยม โลกาภิวัตน์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.library.polsci.chula.ac.th/dl/3d713e6d2c7a8bad56a1f66c2f30cd31 [2564, 1 พฤศจิกายน]

นิตยสาร SME Startup. 2564. ทำความรู้จัก NFT ที่จะช่วยให้คุณขายงานศิลปะผ่านโลกดิจิตอล สร้างรายได้แบบไร้ขีดจำกัด [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.smethailandclub.com/startups-7403-id.html [2564, 22 สิงหาคม]

นภนวลพรรณ ภวสันต์. 2564. ก.ล.ต.กำกับดูแลอะไร ในจักรวาล “สินทรัพย์ดิจิทัล” เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2564/220364.pdf [2564, 22 สิงหาคม]

นริศรา ซื่อไพศาล. 2564. สรุปประเด็น ก.ล.ต. ห้ามซื้อ-ขาย ‘เหรียญคริปโตฯ 4 ประเภท’ และความเห็นจากนักพัฒนาไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://thematter.co/brief/145952/145952 [2564, 15 มิถุนายน]

แบไต๋. 2564. ‘ติ๊ก ชิโร่’ แปลงศิลปะเป็น NFT ‘คริปโตอาร์ต’ ประเดิม 3 ชิ้นงาน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.beartai.com/news/it-thai-news/589905 [2564, 22 สิงหาคม]

แบไต๋. 2564. สรุปแนวทางกำกับดูแล ‘สินทรัพย์ดิจิทัล’ โดยก.ล.ต. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.beartai.com/brief/business/668442 [2564, 5 ตุลาคม]

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การอนุญาตการประกอบธุรกิจสินทรัพยดิจิทัล พ.ศ. 2561 (ฉบับประมวล). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 176 ง, หน้า 7-10.

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดกิจการอื่นที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลให้เป็นธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเพิ่มเติม พ.ศ. 2563. (2563, 26 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 277 ง, หน้า 5.

ประชาชาติธุรกิจ. 2563. บทเริ่มต้นจริงจังของ Token กับ e-Commerce ในไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.prachachat.net/ict/news-546965 [2564, 26 ตุลาคม]

พงษ์ธวัฒน์ บุญพิทักษ์. สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 [ออนไลน์] (ม.ป.ป.). แหล่งที่มา: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1728 [2564, 4 กันยายน]

พรรณนิภา รอดวรรณะ. 2564. สิ่งที่นักบัญชียุคใหม่ควรทราบ ตอนที่ 1 ความรู้ขั้นพื้นฐานด้านเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.tfac.or.th/Article/Detail/135089 [2564, 19 ตุลาคม]

พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่ 33 ก, หน้า 43-70.

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. คณะเศรษฐศาสตร์, วิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ. เครื่องมือการวัดทางเศรษฐศาสตร์[ออนไลน์]. (ม.ป.ป.). แหล่งที่มา http://lms.mju.ac.th/courses/158/locker/EC373/content2.htm [2564, 4 กันยายน]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40, หน้า 1-90.

ศูนย์วิจัยกฎหมายและพัฒนา. 2561. โครงการศึกษาเรื่องการบังคับคดีกับสินทรัพย์ดิจิทัล. คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร สัจจานนท์. 2560. การแทรกแซงของรัฐในระบบเศรษฐกิจ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.led.go.th/train_law/2/060150a2.pdf [2564, 1 พฤศจิกายน]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. คู่มือสำหรับประชาชน : การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.sec.or.th/TH/Documents/ManualSelect/manual-250664-01.pdf [2564, 22 สิงหาคม]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2561. สรุปสาระสำคัญของพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.2561 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.sec.or.th/TH/Documents/DigitalAsset/digitalasset_summary.pdf [2564, 22 สิงหาคม]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2562. การกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้กฎหมายไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.sec.or.th/TH/Documents/Seminars/seminar-digitalasset-110762.pdf [2564, 26 ตุลาคม]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2563. ก.ล.ต. เพิ่มประเภทธุรกิจ “ที่ปรึกษาสินทรัพย์ดิจิทัล” และ “ผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล” และปรับปรุงเกณฑ์กำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อเพิ่มความคุ้มครองผู้ลงทุน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.sec.or.th/TH/Pages/News_Detail.aspx?SECID=8681&NewsNo=234&NewsYear=2563&Lang=TH [2564, 22 สิงหาคม]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2564. คณะกรรมการ ก.ล.ต. ออกประกาศกำกับดูแลศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในการให้บริการโทเคนดิจิทัลพร้อมใช้และคริปโทเคอร์เรนซีที่มีลักษณะตามที่กำหนด [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.sec.or.th/TH/Pages/News_Detail.aspx?SECID=8991&NewsNo=114&NewsYear=2564&Lang=TH [2564, 16 ธันวาคม]

สุมาพร (ศรีสุนทร) มานะสันต์. 2564. มุมมองสหรัฐในการกำกับสินทรัพย์ดิจิทัล [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.bangkokbiznews.com/columnist/970618 [2564, 24 พฤศจิกายน]

“หลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย : แนวความคิดและภาคปฏิบัติ,” จุลนิติ 54,มกราคม 2554: 2.

ภาษาอังกฤษ

Aashna, O., 2021. India Should Embrace Non-Fungible Tokens: A Mini Primer. The Indian Learning 1(2) : 2582-5631

Alpar, T., 2021. Japanese Regulator Has NFTs, IEOs in Its Sights as It Eyes More Crypto Regulation [Online]. Available From: https://cryptonews.com/news/japanese-regulator-has-nfts-ieos-in-its-sights-as-it-eyes-more-crypto-regulation.htm [2021, 24 September]

Ahmed, A., and Anand, N., 2021. India to Propose Cryptocurrency Ban, Penalising Miners, Traders – Source [Online]. Available From: https://www.reuters.com/article/uk-india-cryptocurrency-ban-idUSKBN2B60OP [2021, 7 November]

BBC NEWS. 2021. China declares all crypto-currency transactions illegal [Online]. Available From: https://www.bbc.com/news/technology-58678907 [2021, 14 November]

Bernstain, C., 2021. 5 business use cases for NFTs [Online]. Available From: https://whatis.techtarget.com/feature/5-business-use-cases-for-NFTs [2021, 18 October]

Bessemer, C., Cryptocurrency: Legality and Role Within Us Financial Institutions. Syracuse Journal Of Science & Technology Law 36 : 3-24.

Blockchain Asset Review. 2021. Rakuten to Launch an NFT Marketplace in Japan [Online]. Available From: https://blockchainassetreview.com/rakuten-to-launch-an-nft-marketplace-in-japan/ [2021, 24 September]

Central Penn Business Journal. 2021. A Short History of Cryptocurrencies [Online]. Available From: https://www.cpbj.com/short-history-cryptocurrencies/ [2021, 21 July]

Chow, A. R., 2021. NFTs Are Shaking Up the Art World But They Could Change So Much More [Online]. Available From: https://time.com/5947720/nft-art/ [2021, 22 March]

Clifford Chance. 2021. Non-Fungible Tokens: The Global Legal Impact [Online]. Available From:

https://www.cliffordchance.com/content/dam/cliffordchance/briefings/2021/06/non-fungible-tokens-the-global-legal-impact.pdf [2021, 26 September]

Commission de Surveillance du Secteur Financier. 2021. Registration of a virtual asset service provider (VASP) [Online]. Available From: https://www.cssf.lu/en/registration-vasp/#requirement-of-registration [2021, 15 December]

Cooter, R., and Ulen, T., 2016. Law and Economic, 6th edition. Berkeley Law Book [Online]. Available From: http://www.econ.jku.at/t3/staff/winterebmer/teaching/law_economics/ss19/6th_edition.pdf [2021, 12 September]

Doan, A. P., et al. 2021 NFTs: Key U.S. Legal Considerations for an Emerging Asset Class. Journal of Taxation of Investments : 1-7

EU Blockchain Observatory and Forum. 2021. NFT – Legal Token Classification [Online]. Available From: https://www.eublockchainforum.eu/sites/default/files/research-paper/EUBOF%20-%20NFT%20-%20Token%20Classification%20Latam.pdf [2021, 7 November]

Financial Action Task Force. 2021. UPDATED GUIDANCE FOR A RISK-BASED APPROACH - VIRTUAL ASSETS AND VIRTUAL ASSET SERVICE PROVIDERS [Online]. Available From: https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/Updated-Guidance-VA-VASP.pdf [2021, 23 December]

Financial Action Task Force. 2014. FATF REPORT - Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks [Online]. Available From: https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf [2021, 23 December]

Financial Conduct Authority. 2019. Guidance on Cryptoassets Feedback and Final Guidance to CP 19/3 [Online]. Available From: https://www.fca.org.uk/publication/policy/ps19-22.pdf [2021, 15 December]

Freeman Law. Federal Securities Law – Investment Contracts, the Silent Security [Online]. Available From: https://freemanlaw.com/federal-securities-law-investment-contracts-the-silent-security/ [2021, 15 December]

Financial Time. 2021. Central Banks Step up Fight Against Cryptocurrencies [Online]. Available From: https://www.ft.com/content/b6a3bf06-ad6b-4ab4-9ae3-15aca453f50d [2021, 23 June]

Government of the Grand Duchy of Luxembourg, Ministry of Justice. 2020. ML/TF VERTICAL RISK ASSESSMENT: VIRTUAL ASSET SERVICE PROVIDERS [Online]. Available From: https://mj.gouvernement.lu/dam-assets/dossiers/blanchiment/ML-TF-vertical-risk-assessment-on-VASPs.pdf [2021, 15 December]

GreenWald, D.S., 2021. Are NFTs Always Bad [Online]. Available From: https://foreignpolicy.com/2021/06/21/nfts-nonfungible-tokens-bad-art-world/ [2021, 14 November]

Jain, N., and Singh, M., 2021. India: Non-Fungible Tokens — Laws and Regulations in India [Online]. Available From: https://www.mondaq.com/india/fin-tech/1125216/non-fungible-tokens-laws-and-regulations-in-india [2021, 26 September]

Kaal, W. A., 2021. Digital Asset Market Evolution. Journal of Corporation Law 46(4) : 910-935.

Kawai, K., Nagase, T., and Tan, H.L., 2021. The Virtual Currency Regulation Review: Japan [Online]. Available From: https://thelawreviews.co.uk/title/the-virtual-currency-regulation-review/japan [2021, 20 September]

Kerrigan, C., Enser, J., Federis, E., and Nyman, M., 2021. The guide to NFTs – sold as an NFT [Online]. Available From: https://www.ft.com/content/b6a3bf06-ad6b-4ab4-9ae3-15aca453f50d [2021, 17 October]

KPMG. 2021. Latest Non-Fungible Tokens (NFTs) Trends in Japan [Online]. Available From: https://thelawreviews.co.uk/title/the-virtual-currency-regulation-review/japan [2021, 11 November]

Kurita, T., 2021. How Legal are NFTs (Non-Fungible Token) in Singapore [Online]. Available From: https://oneasia.legal/en/wp-

content/themes/standard_black_cmspro/img/02924fa1b73e9f9b5325621b6a891609.pdf [2021, 24 September]

Reuters Staff. 2021. Metaverse: a $50 bln revenue opportunity for luxury – MS [Online]. Available From: https://www.reuters.com/article/global-luxury-metaverse-idCNL8N2S73MG [2021, 18 December]

Ledger Insights. 2021. Japan's Largest Social Media App LINE Launches NFT Collection [Online]. Available From: https://www.ledgerinsights.com/japans-largest-social-media-app-line-launches-nft-collection-blockchain/ [2021, 24 September]

Nasscom. Banning Cryptocurrenies is not The Solution, A Reguratory Framework Must Be Developed [Online]. (n.d.). Available From: https://nasscom.in/sites/default/files/media_pdf/Banning_cryptocurrencies_is_not_the_solution_a_regulatory_framework_must_be_developed.pdf [2021, 7 November]

Shen, S., Galbraith, A., and Merriman, J., 2021. China's Ant highlights distinction between NFTs and cryptocurrencies [Online]. Available From: https://www.reuters.com/technology/chinas-ant-highlights-distinction-between-nfts-cryptocurrencies-2021-06-23/ [2021, 26 September]

Shen, S., Siu, T., and Heavens, A., 2021. China Bans Financial, Payment Institutions from Cryptocurrency Business [Online]. Available From: https://www.reuters.com/technology/chinese-financial-payment-bodies-barred-cryptocurrency-business-2021-05-18/ [2021, 26 September]

The Guardian. 2021. NFTs market hits $22bn as craze turns digital images into assets [Online]. Available From: https://www.theguardian.com/technology/2021/dec/16/nfts-market-hits-22bn-as-craze-turns-digital-images-into-assets [2021, 18 December]

The Verge. 2021. Adidas is launching an NFT collection with exclusive access to streetwear drops [Online]. Available From: https://www.theverge.com/2021/12/16/22822143/adidas-nft-launch-into-the-metaverse-price-release-date [2021, 18 December]

Tomasulo, M., 2021. United States: Steam Bans NFT And Cryptocurrency Games: Implications And Ramifications For The Videogame Industry [Online]. Available From: https://www.mondaq.com/unitedstates/fin-tech/1127488/steam-bans-nft-and-cryptocurrency-games-implications-and-ramifications-for-the-videogame-industry [2021, 14 November]

Yahoo Finance. 2021. Luxury NFT Market Could Hit $56B by 2030: Morgan Stanley [Online]. Available From: https://yhoo.it/3yCcMup [2021, 18 December]